

ZBERATEĽ

2003

9

Ročník IX.
Cena 44 Sk
ISSN 1335-8693

MESAČNÍK PRE ZBERATEĽOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

Slovacikum na telefónnej karte môže mať aj takúto atraktívnu podobu – čítajte v rubrike MOT na str. 23

↑ Ako spolu súvisí elegantná dáma a vojenské lietadlo? – čítajte na str. 25

↓ Francúzska známka na pozdrav z dovolenky – k článku na str. 22

Expozícia z výstavy „Cesta dejinami“ – výtvorný návrh na poštovú známku, ktorou bude uvedený nový emisný rad známok KLENOTNICA MUZEÍ

Z noviniek Českej republiky: Príležitostný háreček Akváriové rybičky (str. 4)

Z PONUKY
FIRMY
ZBERATEĽ

Ukážka z dnešnej peknej kolekcie amerických poštových známok – ponuka firmy Zberateľ na str. 41 – 42

Kolorovaná pohľadnica s terajším námestím SNP v Bratislave v podobe, v akej sa nachádzalo pred 80 rokmi a kedy v živote obyvateľov ešte dôležitú rolu mali kone – k článku A. Urminského (str. 29–30)

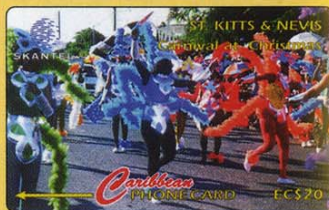
Akú úlohu zohrával tento lístok v novodobých dejinách Estónska, na ktorom vidíme Stalina a Ribbentropa ako si pripájajú po podpísaní paktu o neútočení 23. augusta 1939? – k 1. časti príspevku P. Hallona Estónske premeny vo svetle filatelie (str. 17–19)

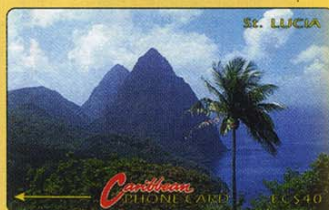
Súčasťou histórie leteckej dopravy cez Atlantik boli aj americké lietajúce činy Boeing 314. Letecká spoločnosť PANAM v roku 1939 otvorila hneď dve linky – severná viedla z New Yorku do Veľkej Británie (na obr. zásielka prepravená prvým letom do Southamptonu 24. 6. 1939), južná do Francúzska – k 6. časti Cez Atlantik nielen na vode (str. 26–27)

Dve známky emisného radu EUROPA – Umenie plagát, ktoré ukrajinská pošta venovala obetiam Černobyľskej tragédie – k článku I. Lužáka v rubrike Novinky našich susedov (str. 6)

Štyri ukážky z pestrých námetov telefónnych kariet ďalších krajín z Karibskej oblasti – obr. 2, 3, 4 a 7, ktoré uverejňujeme v záverečnej časti článku M. Jobeka v rubrike Malé okienko telekartistu (str. 23–24)

- **D. Evinic: Pečiatky auto-pošty futbol Slovensko-Nemecko 27.8.1939 /** Postbus cancellations of football match Slovakia-Germany Aug 27,1939 / Automobilpoststempel aus dem Fussballmatch Slowakei-Deutschland 27.8.1939 (14)
- **A. Fiala: K vzácnemu objavu dvojdielneho rováža z Bratislavy /** Rare discovery of a two-part tally from Bratislava / Zu der Wertvollen Entdeckung des zweiteiligen Kerbholzes aus Bratislava (15)
- **S. Zrubec: Svätoalžbetínska pohľadnica /** Elisabeth postcard / Ansichtskarte Heilige Elisabeth (16)
- **P. Hallon: Premeny Estónska vo svetle filatelie (1) /** Changes of Estonia in the light of philately (1) / Veränderungen vom Estland im Licht der Philatelie (1) (17-19)
- **D. Sóoky: Nie známka, ale vzťah medzi zberateľmi /** Not the stamp but the relationship among collectors / Nicht die Briefmarke, sondern die Beziehung zwischen den Sammlern (21)
- **MOT - M. Jobek: Karibik - vzdialená exotika na TK (3) /** The Caribbean - distant exotic world on phonecards / Karibik - entfernte Exotik an TK (23-24)
- **V. K. Németh: Cez Atlantik nielen na vode (6) /** Across the Atlantic not only on water (6) / Über Atlantik nicht nur auf Wasser (6) (26-27)
- **Čo neodvial čas - Rytec J. Goldschmied /** The engraver J. Goldschmied / Stecher J. Goldschmied (31-32)
- **M. Pekárová: Klimatické kúpele na Slovensku (2) - Lučivná, Štós /** Health resorts in Slovakia (2) - Lučivná, Štós / Klimatische Bäder in der Slowakei - Lučivná, Štós (2) (33-34)
- **Zberateľské state - J. Korený: Dozorná komisia neutrálnych štátov v Kórei a pošta príslušníkov DKNS /** Neutral Nations Supervisory Commission in Korea and the post of its members / Aufsichtskommission der Neutralstaaten in Korea und die Post der DKNS Angehörigen

Vážení čitatelia, možno aj vy patríte medzi tých, ktorí si s úľavou vydýchli, keď letné horúčavy konečne ustali. Veru, na tohtoročné hoci leto mnohí len tak ľahko nezabudneme. Asi nezabudnú a na leto budú pekne spomínať deti, ktoré sa cez prázdniny mohli do sýtosti vyšantiť pri vode. Iné spomienky na leto budú mať tí, ktorí si v potu tváre zarábali na svoj chlieb každodenný a iné ľudia so zdravotnými ťažkosťami. Nepochybne inak poznamenalo život tým, ktorým letné sucho spôsobilo škody na majetku. Darmo, je to akosi tak, ako kedyś povedal klasik, že „inak vonia seno koňom a inak zamilovaným“. A úplne s inou, obrazne povedané, „vôňou“ sa mohli v tohtoročnom lete stretnúť zberatelia slovenských poštových známok.

Pre filatelistov sa pamätným stalo „prekvapenie“ v podobe prvej slovenskej ofsetovej (hokejovej) známky, keď na priehradkovom liste bola štvorica týchto známok. O tomto sme však už písali, nebudeme sa opakovať. Na toto vydanie sme uverejnili aj niekoľko ohlasov a v dnešnom čísle prinášame ďalšie. Prinášame ich spolu s informáciou, že v čase vydania tohto čísla časopisu bude na dennom svetle ďalšie „prekvapenie“ - teraz v podobe emisie s portrétom pápeža Jána Pavla II. - tiež vydaného ofsetom a s ďalšou novinkou: ako samolepka. Keď si pozorne prečítame všetky doterajšie informácie, ohlasy a názory na tieto vydania, čoraz jasnejšie sa rysujú kontúry obrazu toho, o čo tu v podstate ide.

Proces transformácie Slovenskej pošty zo štátneho podniku na akciovú spoločnosť, lebo v podstate tu o to ide, nezmeníme. Zmieňovať sa o tom, ako sa to u nás robí, či a aké záujmy sa pritom sledujú, bolo by asi nosením dreva do lesa. Neodpustíme si však vysloviť ľútosť nad tým, ak by tento proces mal znamenať ohrozenie doterajšieho prestížneho postavenia Slovenska vo svete v oblasti známkovkej tvorby. (Snahy o zrušenie štátneho dohľadu nad vydávaním cenín nevestia nič dobrého). Nie je totiž mnoho oblastí, v ktorých sme na svetovej špičke. Navyše, keby sa to malo stať, „vdaka“ niekoľkým jednotlivcom, ktorí si z tejto oblasti chcú (veľmi jednoducho) urobiť novodobý Klondike.

Nezoznáme ďalšie zámery vydavateľa našich poštových známok. Niektoré negatívne momenty však nemusia mať trvalý charakter a pre budúcnosť nemusia byť smerodajné. Chceme veriť tomu, že to bude tak. Nie je nám známy ani postoj filatelistickej organizácie (zavážia vôbec jej názory?), ktorá je oficiálnym reprezentantom slovenských filatelistov aj v medzinárodných reláciách a netrúfame odhadovať ani akým smerom sa bude uberať spolupráca medzi oboma subjektmi (SP a ZŠF). Čo však vieme a o čo sa budeme naďalej v plnej miere zasadzovať, je ochrana záujmov filatelistov. Presnejšie, tej časti filatelistov, ktorí ťažisko zberateľstva vidia v pozitívnych stránkach tejto záujmovej činnosti a v seba-realizácii vo filatelií nachádzajú spoločenský a kultúrny význam.

Preto budeme naďalej prinášať aktuálne informácie o všetkom, čo sa filatelia týka. Aby sme boli na pulze dňa. Skutočnosť, že sa časopis stáva mienkotvorným, je výsledkom vývoja v tejto veľmi špecifickej mediálnej oblasti u nás v období po vzniku samostatného Slovenska, ale najmä vďaka desaťročnej práci na jeho redigovaní, súčinnosti širokého tímu spolupracovníkov a priazne, porozumenia a podpory zo strany zberateľskej verejnosti. Aj keď sa na podobe časopisu vždy do určitej miery odráža názorová orientácia redakčnej rady a redakcie, základnou metou tvorcov časopisu zostáva služba čitateľovi. Na výber má spektrum informácií, faktov, odborných poznatkov a skúseností iných zberateľov. Inak povedané, časopis si kladie za cieľ prinášať dostatok podkladov, ktoré čitateľovi umožnia utvoriť si vlastný názor a pomôžu mu v rozhodovaní čo a ako zbierať.

Leto roku 2003. Usilujeme sa o to, aby nemalo vplyv na naplňovanie poslania časopisu. A ak áno, tak kladne. Vaša redakcia

Byť na pulze dňa

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATELSKÉ MATERIÁLY

■ Bienále ilustrácií Bratislava 2003

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR schválilo s platnosťou od 15.8.2003 vydanie príležitostnej poštovej známky Bienále ilustrácií Bratislava 2003 v nominálnej hodnote 12 Sk. Na známke je reprodukcia ilustrácie Jany Kiselovej-Sitekovej k dielu Palculienka, ocenená Zlatým jablčkom BIB 2001. Autor grafickej úpravy je Martin Činovský. Rytinu známky vytvoril Arnold Fekke. Viacfarebnú známku vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a.s., rotačnou ocelotlačou v kombinácii s hĺbkotlačou na tlačových listoch po 50 známkach v náklade 3 mil. kusov. Súčasne bola vydaná obálka prvého dňa vydania vrátane príležitostnej pečiatky s domicilom Bratislava. Na FDC je ilustrácia Erica Battuta (Francúzsko), ktorého ilustrácie boli ocenené Grand Prix BIB 2001. FDC vytlačila ofodovné číslo známky je 306, © MDPT SR, SP, 2003.

setom tlačiareň TAB, s.r.o., Bratislava v náklade 6 tisíc kusov. Poradové číslo známky je 306, © MDPT SR, SP, 2003.

Na medzinárodnej prehliadke originálov ilustrácií detských kníh BIB 2001 sa svojimi dielami predstavilo 290 ilustrátorov zo 43 krajín. Grand Prix BIB 2001 získal Eric Battut z Francúzska. Jedno zo Zlatých jablčok BIB 2001 získala už viac ráz ocenená slovenská ilustrátorka Jana Kiselová-Siteková. Na adresu ocenej autorky Mgr. Barbara Brathová napísala: „Jej tvorba je charakterizovaná éterickou krehkosťou, jemnou farebnosťou, použitím netradičných techník a vyzelovanou drobnokresbou. Jej postavy sú zraniteľné - poetické a výjav spravidla nadobúda dekoratívny charakter.“

(Pozn. redakcie: autorka textu na lístku vkladáneho do FDC síce veľmi fundovane hodnotí tvorbu slovenskej ilustrátorky, avšak čitateľ sa nedozvie nič bližšie o diele, ktoré je zobrazené na známke. Zastávame názor, že informácie na lístku by mali priblížiť aj dielo samotné. Mnoho zberateľov by to určite privítalo.)

■ Pápež Ján Pavol II.

Do redakčnej uzávierky sme z oficiálnych prameňov nezískali potrebné údaje, ktoré by nám umožnili uverejniť informáciu o príležitostnej známke s portrétom pápeža Jána Pavla II., ktorá má byť vydaná pri príležitosti jeho tretej návštevy Slovenska. Koncom augusta sme sa z nepotvrdených zdrojov dozvedeli len toľko, že známka bude vytlačena ofsetom na tlačovom liste so štyrmi známkami a dátum vydania bude už 7. september 2003. V kuloároch bolo ešte počuť, že známky majú byť vyrobené vo vzdialenejšom zahraničí ako „samolepkové“ (na webovej stránke firmy JAPHILA v Českej republike sa už 24.8.2003 bolo možné dočítať, že známky s portrétom pápeža budú samolepky)... V čase čítania týchto riadkov sa už budete môcť presvedčiť, do akej miery sa tieto správy zakladali na pravde □ vkn

FDC

NÁVŠTEVA
PAPEŽA
JÁNA PAVLA II.
NA SLOVENSKU
2003

VDYANIA SP - OZ TÚP

ZNÁMKOVÝ ZOŠITOK „BIENÁLE ILLUSTRÁCIÍ BRATISLAVA 2003“ • Slovenská pošta, š.p., OZ TÚP, Bratislava, vydala dňa 15.8.2003 k emisii „Bienále ilustrácií Bratislava 2003“ známkový zošitok. Autorom grafického návrhu obalu známkového zošitka je Erik Novitzký.

Známkový zošitok rozmerov 75x66 mm obsahuje 10 kusov známok BIB 2003 nominálnej hodnoty 12 Sk. Prvá strana obalu známkového zošitka je ilustrovaná reprodukciou známky, na zadnej strane je logo SP a texty informatívneho charakteru. Obaly na známkové zošitky boli vytlačené ofsetom v tlačiarni KNÍHTLAČ, Zohor. Predajná cena známkového zošitka je 120 SK □ vkn

NOVÉ PEČIATKY

Do redakčnej uzávierky Zberateľa (28. augusta 2003) sme z TÚP v Bratislave získali nasledujúce informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach, ktoré sa budú používať po 15. 9. 2003:

- 17. 9. 2003 Vrbové: **RÓDISKO J. B. MAGINA / 1681-1735**
- 22. 9. 2003 Trenčín 1: **50. VÝROČIE USTANOVENIA DKNŠ V KÓREI / PANMUNDŽON**
- 24. 9. 2003 Žilina 1: **V. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA ZÁSTUPCOV POŠTOVÝCH SPRÁV A UNIVERZÍT**
- 3. 10. 2003 Kremnica 1: **MEDZINÁRODNÉ NUMIZMATICKÉ SYMPOZIUM / KAROL RÓBERT / ZAKLADATEĽ KREMNICKEJ MINCOVNE**
- 5.-10. 9. 2003 a 29.-31. 10. 2003 Bratislava 1: **19. BIENÁLE ILLUSTRÁCIÍ BRATISLAVA**
- 5. 10. 2003 Košice 1: **MEDZINÁRODNÝ MARATÓN MIERU / 1924**
- 10. 10. 2003 Svit: **60 RÓKOV KLUBU FILATELISTOV VO SVITE**
- (?) 2003 Poprad 3: **INAUGURÁCIA ZNÁMKY UMENIE - ZVESTOVANIE PANNE MÁRII** (deň vydania preložený)

Informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach Slovenská pošta poskytuje aj na internetovej stránke www.pofis.sk
 vkn

podobne. MKE fakticky zanikol štátoprávnymi zmenami po prvej svetovej vojne. Práve 130. výročie založenia MKE si tohto roku pripomínajú členovia Karpatského spolku a klubu filatelistov 54-01 v Košiciach vydaním poštového lístka (7 SK) s viacfarebnou prítlachou zobrazujúcou Tatry v zime a doplnenou tromi odznakmi. Tiež bola vydaná obálka s viacfarebnou prítlachou zobrazujúcou Vysoké Tatry z pohľadu od Kežmarku, s odznakom spolku a erbom mesta Kežmarok ako prvého sídla MKE.

Zdeněk Baliga

NEÚRADNÉ PRÍTLAČE

Turistické výročie

V 19. storočí sa začína na celom svete rozvíjať nové odvetvie - turistika. Tento rozvoj neobchádza ani územie Slovenska, na ktorom sa nachádza jedno z najkrajších pohorí v strednej Európe - Vysoké Tatry. Ich dostupnosť širokej verejnosti sa výrazne zvýšila dokončením výstavby košicko-bohumínskej železnice.

Po dávnejších málo konkrétnych podnetoch na vytvorenie turistickkej organizácie, významný kežmarský propagátor Tatier, bývalý dôstojník Anton Döller zverejnil v roku 1872 návrh organizačného poriadku, štátut a náčrt programu, aký sa očakával od turistickkej organizácie na území Uhorska. Tým vznikol pod názvom Magyarországi Kárpátgyesület (MKE, Uhorský karpatský spolok), ako prvá turistická organizácia na území Uhorska. Oficiálne bol založený na svojom zakladajúcom valnom zhromaždení v Starom Smokovci 10. augusta 1873. Jeho prvým sídlom sa stal na jedenásť rokov Kežmarok. Bol to najplodnejšie obdobie v činnosti spolku.

Význam MKE pre rozvoj turistiky a Vysokých Tatier je nesporný. Jeho zásluhou bolo v roku 1883 v Poprade založené Karpatské múzeum, boli vystavané viaceré vysokohorské chaty (napríklad Sliezsky dom), boli značkovanie chodníky a

Zvestovanie od Majstra Jána

Jednou z najmalebných oblastí severného Slovenska je Spiš, kde sa bohatstvo prírodných krás spája s impozantnou históriou. Jednou z perál Spiša pod Tatrami je aj mestočko Spišská Sobota.

V centre najstaršej časti na juhozápadnej strane námestia je neskororománsky kostol svätého Juraja postavený okolo polovice 13. storočia. Veľkú prestavbu kostol zažil v polovici 15. storočia, kedy bola postavená aj klenba kostola dosahujúca na stredný stĺp. V rokoch 1502 až 1512 bola pristavaná kaplnka svätej Anny. Posledné veľké stavebné úpravy boli v kostole po zemetrasení 24. augusta 1813, kedy spadla gotická klenba kaplnky svätej Anny. Interiér kostola svätého Juraja tvoria vzácne stredoveké pamiatky. Nachádza sa tu hlavný oltár svätého Juraja, dielo Majstra Pavla z Levoče z roku 1516, oltár svätej Anny z roku 1510, oltár Panny Márie z roku 1464, oltár svätého Antona Pustovníka z roku 1503, oltár svätého Mikuláša biskupa z roku 1503 a oltár svätého Jozefa z roku 1755. Najstarším oltárom je oltár Panny Márie z obdobia okolo roku 1464. Ústrednú plastiku Márie Matky s dieťaťom na rukách obkolesujú ďalšie sochy svätíc Kataríny a Barbory a Margity a Doroty. Na bočných krídlach oltára vidíme maľby Narodenia, Zvestovania, Príchodu troch kráľov a Obetovania Izáka. Nad pohyblivými krídlami oltára sú umiestnené v trojuholníkoch obrazy prorokov. Práve maľba Zvestovanie Panny Márie od Majstra Jána je námetom novej slovenskej známky z tohtoročnej emisie Umenie. O jej vynikajúci rytecký prepis do známkovkej podoby sa postaral náš majster rydla František Horniak, ktorý je aj autorom ryteckého prepisu prítlache na FDC znázorňujúcej archanjela Gabriela z uvedenej tabuľovej maľby.

Ako ostatné poštové známky v poslednej dobe, aj táto bude slávnostne vypravená do sveta - inauguráciou (posvätením). Popradskí filatelisti k slávnostnému posväteniu, ktoré sa uskutoční v deň vydania známky (termín bude upresnený) v kostole svätého Juraja v Spišskej Sobote, pripravili viacfarebnú prítlach s námetom oltára Panny Márie na obálkach a s tým istým námetom pohľadnicu (CM). Stredisko poštovej prevádzky Slovenskej pošty v Poprade pripravuje k posväteniu pekné pamätne grafické listy. Všetky tieto materiály budú pečiатkované príležitostnou poštovou

Oltár Panny Márie z obdobia okolo roku 1464

pečiatkou k inaugurácii, ktorej námet tvorí kresba kostola svätého Juraja so zvonnicou vkomponovaná do veľkého písmena G (iniciálka svätého Gabriela). A tak prijímame pozvanie organizátorov na túto milú slávnosť a dôstojne uveďme našu novú krásnu poštovú známku do sveta **□ Zdeněk Baliga**

Z NOVINIEK NAŠICH SUSEDOV

ČR: Chovateľstvo - akváriové rybičky, BRNO 2005

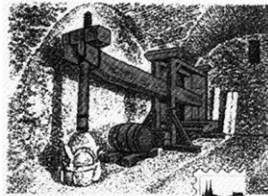
Ministerstvo informatiky Českej republiky 10.9.2003 vydalo príležitostný poštový háreček v rámci emisného radu **Chovateľstvo** venovaný akváriovým rybičkám. Na hárečku rozmerov 175x115 mm sú súťažou vytlačené štyri známky a štyri kupóny (vyobrazenie na 1. str. obálky). Kresba hárečka je koncipovaná ako akvárium s vodnými

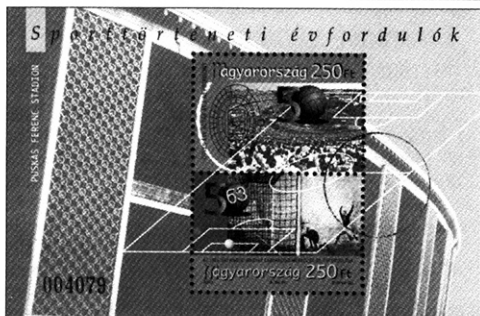
rastlinami i úkrytmi pre ryby na jeho dne. Na jednotlivých známkach sú zobrazené nasledujúce druhy rybičiek (uvádzam ich český názov a v zátvorke ich latinský ekvivalent): Znáмка 12 Kč - Bojovnice pestrá (Betta splendens), známka 14 Kč - skalára amazonská (Pterophyllum scalare), známka 16 Kč - závojnatka čínska (Carassius auratus) a známka 20 Kč - terčovec zelený (Syphysodon aequifasciatus). Na kupónoch je zobrazených 6 a na štyroch FDC ďalšie 4 druhy akváriových rybičiek. Autori výtvarných návrhov emisie sú Libuša a Jaromír Knotkovi, rytiny vyhotovil Martin Srb. Tlač: Dvojfarebná ocelotlač z plochých dosiek (čierna a okrová) kombinovaná viacfarebným ofsetom. Katalógové č.: A 364-368.

brázených 6 a na štyroch FDC ďalšie 4 druhy akváriových rybičiek. Autori výtvarných návrhov emisie sú Libuša a Jaromír Knotkovi, rytiny vyhotovil Martin Srb. Tlač: Dvojfarebná ocelotlač z plochých dosiek (čierna a okrová) kombinovaná viacfarebným ofsetom. Katalógové č.: A 364-368.

Ten istý deň bol v daný príležitostný poštový lístok venovaný propagácii **Európskej výstavy poštových známok BRNO 2005**. Nominálnu hodnotu 9 Kč na natlačenej známke dopĺňuje kresba brnenského draka, dreveného kola a mestský erb. Pod logom Českej pošty je ochranný hologram a prvá čiara adresnej časti je vyhotovená mikropísmom s letopočtom 2003. Na ľavej časti lístka je kládový vinársky lis z roku 1751, ktorý tvorí unikátnu vinársku expozíciu zámockej pivnice v Mikulove. Autorom výtvarného návrhu lístka je Karel Dvořák. Tlač: PTC Praha, a.s., predajná cena lístka je 14 Kč □ vkn

MIKULOV, ZÁMOCKÝ SKLEP
VINŤ LÍIS 1751
BRNO 2005
EVROPSKÁ VÝSTAVA POŠTOVNÍCH ZNÁMEK

Motívom spoločného vydania bola skutočnosť, že kráľ Ladislav bol v 11. storočí panovníkom Maďarska i Chorvátska a obe krajiny spájali aj rodinné zväzky. Kresba na pravej strane známky na hárečku predstavuje kráľa Ladislava vo sviatočnom rúchu, vedľa neho kráľovnú a na ľavej strane pohľad do hlavnej lode Záhrebskej katedrály, v ktorej je kráľovské rúcho pietne uchovávané. Obraz hárečka dopĺňuje zlatý kríž a miestami sa na podtláč použil stylizovaný ornament z tkaniva rúcha (látko rúcha bola utkaná v Bizancii). Háreček rozmerov 107x70 mm je číslovaný, má nominálnu hodnotu 300 Ft a vydaný bol 13.6.2003 ● Ďalší číslovaný háreček (103x68 mm) s dvoma známkami hodnoty 250 Ft bol vydaný 18. júla 2003. Jedna známka na hárečku pripomína legendárny **budapeštiniský „Népstadión“**, ktorý bol daný do užívania pred 50 rokmi. Druhá známka pripomína 50.výročie **historického futbalového zápasu medzi Anglikom a Maďarskom** a skvelé víťazstvo v pomere 6:3. Autorom výtvarného návrhu hárečka je Gy. Szőnyi. Háreček bol vydaný v náklade 100 tisíc kusov ● V

Maďarsko: Rúcho svätého Ladislava, Športové jubileá, Umenie,

Kráľovské rúcha z obdobia stredoveku alebo ich časti, sa zachovali iba nemnohé, a aj tie, ktoré sa zachovali, poznáme len z roku 1751, ktorý tvorí unikátnu vinársku expozíciu zámockej pivnice v Mikulove. Autorom výtvarného návrhu lístka je Karel Dvořák. Tlač: PTC Praha, a.s., predajná cena lístka je 14 Kč □ vkn

tretej časti vydania novokoncepovaného emisného radu **Umenie** 18.7.2003 boli vydané dve známky. Na prvej známke (32 Ft) je dielo významného predstaviteľa maďarského sochárstva 20. storočia plastika I. Vargu „Úmrtie biskupa sv. Gellérta“, ktorá sa nachádza v presbytériu chrámu v Kelenfölds. Na druhej (60 Ft) je obraz T. Csontváryho Kosztka (1853-1919) s názvom „Románsky most v Mostare“, ktorý sa nachádza v múzeu mesta Pécs. Známkami boli vydané v náklade po 150 tisíc kusov □ vkn

Polsko: Z nových poštových lístkov

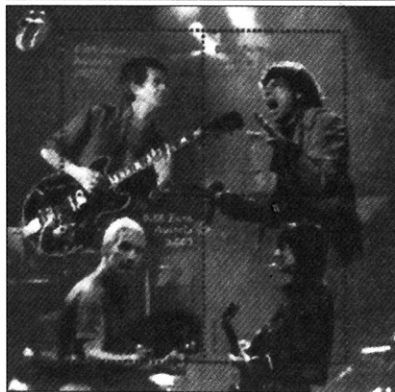
Na ukážku z polskej známkovej tvorby sme do dnešného čísla opäť vybrali niekoľko nových poštových lístkov z posledného obdobia. Upútala nás ich zaujímavá grafická úprava, využitie celej plochy lístka, súlad kresby na známke s ostatnými kresbami, no a v neposlednej miere aj zaujímavé námety ● Ako prvý spomeniem každoročne vydaný lístok **Leto s rozhlasom**, ktorého realizácie sa po výtvarnej stránke zhostila B. Batorská. Aj tentoraz námet je veselý, plný žiarivých farieb a optimizmu - na známke žiari slnečnica a na ľavej strane na lúke s rozkvitnutými kvetmi si s panvicou v ruke vykračuje psík... (náklad lístka 320 tisíc kusov) ● V dňoch 27. júna až 5. júla 1978 poľský gen. Miroslaw Hermaszewski absolvoval kozmickú loďou SOJUZ-30 let do vesmíru. **25. výročie prvého letu Poliaka do kozmu** Poľská pošta pripomenula vydaním poštového lístka. Na známke je portrét gen. Hermaszewského v kozmickom obleku a podstatnú plochu lístka zaberá pohľad na hviezdnu oblohu a pohľad na Zem z kozmickej lode (autor W. Roiiek, náklad 240 tisíc ks) ● Ďalšie tri poštové lístky boli vydané s námetom národných parkov. Na jednom je **Šwiętokrzyski Park Narodowy** (založený v roku 1950, rozloha 7626 ha). Grafička A. Haratymová s použitím fotografií P. Szczepanského na lístku zobrazuje les a na známke mloka horského (Triturus alpestris) ● Na druhom lístku je **Slowiński Park Narodowy** (založený v roku 1967, rozloha 18069 ha). V tomto prípade A. Haratymová použila fotografie M. Zielonka - na ľavej strane je pohľad na morské pobrežie s krídľom letiacich čajok a čajka strieborná (Larus argentatus) je aj obrazovým motívom známky ● A. Haratymová je autorkou grafickej úpravy aj tretieho poštového lístka, ktorý je venovaný **Roztoczańskemu národnému parku** (založený v roku 1974, rozloha 8483 ha). S použitím fotografií P. Marczakowského na ľavú časť umiestnila fotografie krajiny s obilným poľom v popredí a na známke je poľský konik (Eguus caballus gmelini). Náklad poštových lístkov s námetom národných parkov je po 90 tisíc kusov. Nominálna hodnota všetkých poštových lístkov je 1,20 Zl □ vkn

Júnová nádielka z Rakúska

Na uvítanie leta v júni Rakúsko vydalo štyri príležitostné emisie. Prvé dve sú hářčeky, druhé známky. Prvý hářček s tromi známami je venovaný **svetoznámemu americkému výrobcovi automobilov Fordovi**. Na jednej známke je portrét zakladateľa firmy

H. Ford a na dvoch sú modely aut - najstaršieho spred 100 rokov i najnovšieho zo súčasnosti. Známky majú nominálnu hodnotu 0,55 €. Hářček bol vydaný 16. júna 2003 ● Druhý hářček je venovaný **hudobno-spevákckej skupine Rolling Stones** pri príležitosti ich veľkolepého turné

po Európe. Sú na ňom štyri známky, každá s portrétom jedného člena skupiny. Hářček navrhol C. Lenzenhofer. Deň vydania štvorfarebnou hlbokotlačou vytlačeného hářčka bol 18. jún. Nominálna hodnota každej známky na hářčku je 0,55 € ● V dlhodobu vydávanom emisnom rade „Úžitkové automobily“ v tomto roku ako druhá známka bola vydaná 20. júna s vyzdobením **moderného požiarnického auta** Rosenbauer Panther, ktoré sa používa na rakúskych letiskách. Autorom výtvarného návrhu známky je M. Sieglóvá. Tiež má nominálnu hodnotu 0,55 € a vytlačená bola štvorfarebnou hlbokotlačou ● V rámci

medzinárodného „Roku bible“ rakúska poštová správa vydala známku s ilumináciou z **ilustrovaného rukopisu biblie z roku 1310** z kláštornej knižnice v St. Floriane. Na známke, ktorú graficky upravila M. Siegllová, je jeden z evanjelistov pri písaní knihy. Je vytlačená osemfarebnou hlbokotlačou vo farbách originálu tejto vzácnej biblie. Ďalší obrázok z tejto biblie - kresba Ukrížovanie - je na pečiatke FDC. Nominálna hodnota známky je 0,55 €. Na chválu Rakúskej poštovej správy poznamenávam, že mnoho príležitostných známok vydáva v hodnote 0,55 euro, čo je výška poštovného na bežnú korešpondenciu. Tak sa tieto známky dostávajú medzi širokú verejnosť a jedinečne plnia svoje kultúrne a propagačné poslanie Zc

Novinky z Ukrajiny

Ukrajinská pošta pokračuje vo vydávaní populárneho emisného radu Ochranu prírody, a to ďalším trojznámkovým háčekom. Tentoraz je venovaná **Javorivskému národnému prírodnému parku**. V celkovom obraze nachádzame na brehu horského jazierka striedhuceho rybárika (Alcedo atthis L.), motýľa pávie oko (Eudia pavonia L.) a rastlinnú ríšu zastupuje črievičník papučkový (Cypridenum calceolus). Nominálna hodnota známok je 1, 1 a 1,5 (G) a majú kat. číslo Mi. 559-61. Háček má rozmery 130x92 mm a bol dňa 3.3.2003 vydaný v náklade 50 tisíc kusov (kat. č. Mi. Bl.39).

Dve známky emisného radu EUROPA - Umenie plagátu, boli vydané 21. marca 2003 a sú venované **obetiam Černobyľskej tragédie** (vyobr. na 2. strane obálky). Známkam vydaným v sútláči dominuje tmavý tón. Výtvarník Oleksij Štanko využil na vyjadrenie svojho zámeru biblický príbeh Zvestovania. Anjel, oznamujúci Márii radostné posolstvo, však v ruke drží kvet ako symbol rádioaktívneho nebezpečenstva. Obidve známky

sú doplnené biblickými citátmi. Znamky majú rovnakú nominálnu hodnotu 1,75 (G), kat. č. Mi. 562-3 a náklad 150 tisíc sérií. Obe známky vyšli aj vo forme známkového zošitka rozmerov 186x68 mm, v ktorom sú dve dvojice známok spojené kupónom. Náklad ZZ je 12 tisíc kusov.

Druhé vydanie emisného radu **Ukrajinskí priekopníci využitia kozmu**, sa uskutočnilo 11.4.2003. Známká hodnoty 45 k je venovaná Olexsandrovi Zaslavskovi (1779-1837) a jeho projektu prvej bojovej rakety. Kostjantin Konstantinov (1817-1871) je autorom technologickej výroby bojových rakiet (známka 65 k). Valentin Gluško (1908-1989) vypracoval projekt riadeného reaktívneho motora (známka 70 k). Volodymir Čelomej (1914-1984) je autorom projektu nosnej rakety Protón (známka 80 k). Portréty konštruktérov sú doplnené schémou ich projektu a emblémom kozmického výskumu.

Kat. č. Mi. 564-7, náklad 250 tisíc sérií.

Dňa 18.4.2003 bola vydaná príležitostná známka **Červený kríž Ukrajiny** s nominálnou hodnotou 45 k. Symbolická kresba znázorňuje človeka a srdce s ochraňujúcou rukou. Kat. č. Mi. 568, náklad 300 tisíc kusov. Všetky známky vytlačila ofsetom tlačiareň cenín Ukrajina ilk

SPRÁVY · OZNAMY

Bratislava - zmena miesta konania numizmatických prednášok

Slovenská numizmatická spoločnosť - pobočka Bratislava upozorňuje svojich členov a záujemcov o numizmatické prednášky na zmenu miesta ich konania. Od 16. septembra 2003 budú každý tretí utorok v mesiaci poriadane numizmatické prednášky a členské schôdze podľa vypracovaného plánu v kinosále **Mestského múzea** v Bratislave na nádvorí Starej radnice so začiatkom vždy o 16.00 hod. V týchto priestoroch sa uskutočnia prednášky, ktoré boli uverejnené v časopis Zberateľ 7/2003, str.10 (na II. polrok 2003) EM

Trenčín: Pozvanie na výstavu

V dňoch 22. septembra až 12. októbra 2003 sa v priestoroch Kultúrneho a metodického centra OS SR (bývalý Dom armády) v Trenčíne uskutoční výstava

„Slováci v Dozornej komisii neutrálnych štátov v Kórei“. Výstava bude usporiadaná pri príležitosti 50. výročia skončenia vojny v Kórei a 50. výročia príchodu príslušníkov ČSĽA do Kórey a ich pôsobenie v DKNS na kontrolu dodržiavania Dohody o prímerí v rokoch 1953-1993.

**ZASADNIE DOZORNEJ KOMISIE
NEUTRÁLNYCH ŠTÁTOV V PANMUNDŽONE
V KÓREI**

Výstava bude pripravená formou otvorenej triedy, kde budú vystavené fotografie, mapy, poštové dokumenty a tiež niektoré trojrozmerné predmety. V programe výstavy je aj stretnutie účastníkov DKNS s predstaviteľmi OS SR. Pre návštevníkov výstavy bude pripravený lístok poľnej pošty s prítláčkom, bude sa používať príležitostná pečiatka a k dispozícii bude aj skladačka o histórii pôsobenia Slovákov v DKNS □ J. Korený

Výročí podkronoškých pošt

V ríjnu 2003 oslaví 165 let své existence pošty ve dvou malých podkronoškých městech, v Lomnici nad Popelkou (1.10.1838) a v Jilemnici (15.10.1838). K této příležitosti budou poštovní úřady v obou městech používat v době od 1. do 15.10.2003 příležitostný APOST s textem „165 let pošty“. Ke stejné příležitosti uspořádá KF 05-41 v Jilemnici ve spolupráci s Českou poštou, s.p., obvod Jičín, zvláštní přepravu poštovních zásilek z Lomnice nad Popelkou do Jilemnice a zpět dne 08.10.2003 odpoledne. S největší pravděpodobností se bude jednat o přepravu automobilovým veteránem, případně by se mohlo jednat i o balonovou nebo dostavníkovou poštu. **K přepravě budou přijaty jen obyčejné - nezapsané - zásilky vnitrostátní i zahraniční, opatřené kašetem KF Jilemnice a doručené KF nejpozději 07.10.2003.** Příchozí pošta zásilky označí běžným denním razítkem na zadní stranu zásilky. Poplatek za náklady na mimořádnou přepravu a zhotovení kašetu 5 Kč za

jednu zásilku je možno uhradit v penězích nebo v nepoužitých známkách. Stejným způsobem je možno uhradit i poplatek za poštovné, bude-li odesílatel požadovat vyplacení zásilky příležitostným Apostem. Pro slovenské filatelisty je úhrada možná i ve slovenských známkách (sumy nad 20 Sk v bankovkách + doplatek ve známkách), za kašet 6,50 Sk, za Apost v hodnotě 9 Kč 11,50 Sk, za každou přítiskovou dopisnicí 6,40 Kč s Apostem 2.60 Kč a kašetem 25 Sk.

U každé zásilky je nutno uvést, kterým směrem má být přepravena (Lomnice nad Popelkou-Jilemnice a Jilemnice-Lomnice nad Popelkou), a to v levém horním rohu zásilky (pro každý směr bude použit jiný kašet). K výročí jilemnické pošty bude vydána i přítisková dopisnice B (případně C), kterou bude možno u KF objednat jak v nepoužitém stavu, tak případně i poštovné prošlou oběma směry zvláštní přepravy. Veškeré objednávky a případné dotazy (se zpáteční frankovanou obálkou) adresujte na předsedu KF 05-41 v Jilemnici: Mgr. Slavomil Strnad, Jižní 466/20, P.O. Box 55, 513 01 Semily. Zásilky adresované přímo na poštovní úřady mohou být sice opatřeny příležitostnými Aposty, ale nebudou účastny zvláštní poštovní přepravy □ **KF 05-41 Jilemnice**

VÝSTAVA NOSTALGIA EXPO

Organizátori výstavy ochrany a spoločenského uplatnenia kultúrneho dedičstva NOSTALGIA EXPO aj v tomto roku pozývajú na svoju výstavu tradičnou pohľadnicou. Výstava sa uskutoční v Bratislave v Dome umenia na námestí SNP v dňoch 3. až 7. decembra 2003 a otvorená bude denne od 10 do 19 hod. (posledný deň len do 16 hod.). Súčasťou výstavy bude aj zberateľstvo. Kontaktné adresy: D&D Studio, s.r.o., Súkeňnícka 8, 821 09 Bratislava, ☎ 2/5341 3568, www.nostalgiaexpo.sk, e-mail: nost@ddstudio.sk

Rakúsko: Verejná súťaž návrhov na známku

V rakúsku bola vypísaná verejná súťaž na výtvarný návrh na príležitostnú poštovú známku „50 rokov Rakúskeho Bundesheeru“. Návrh môže mať maximálny rozmer A4 a musí obsahovať názov, meno a adresu spracovateľa návrhu, tel. číslo, dátum a podpis. Návrh na známku musí byť doručený najneskôr do 6.10.2003 na adresu: Bundesministerium für Landesverteidigung, Führungsstab/FGG 5, Kennwort: „Wettbewerb Sonderpostmarke 50 Jahre Österreichisches Bundesheer“, Amtsgebäude Rossauer Lände 1, 1090 Wien.

Návrhy v novembri vyhodnotí jury zložená zo zainteresovaných zložiek a výsledky súťaže budú vyhlásené v decembri tohto roka. Udeľených bude 25 cien (1. cena let vrtuľníkom pre dve osoby). Nechcete si skúsiť zmerať svoje tvorivé schopnosti? □ **ký**

Výstava pohľadníc v Nitre

Počas letných prázdnin mohli návštevníci Nitry okrem iných atrakcií vidieť v Ponitrianskom múzeu aj výstavu nitrianskych pohľadníc zo zbierky pána Jozefa Soukupa, učiteľa na nitrianskej Obchodnej akadémii. Vystavených bolo takmer 100 pohľadníc a fotografií, doplnených o niekoľko historických dokumentov, dobových faktúr a účtov ako aj jedným „mravným vysvedčením“ z roku 1919 (čosi ako dnešný výpis z registra trestov). Najstaršie pohľadnice pochádzajú z konca 19. storočia, mnohé z nich boli vytlačené kameňotlačou. Viaceré pohľadnice, napríklad ktoré dokumentujú požiar (1924), povodeň, interiéry hostincov či počiatky regulácie rieky Nitra (1929), patria k ozdobám zbierky. Jozef Soukup všetky svoje exponáty dokladá bohatou textovou dokumentáciou. Sme radi, že filokartia sa aj takýmto spôsobom prezentuje na verejnosti □ ik

Pozdrav z Kremnice zlatými mincami

Medzi príjemné chvíle redakcie počas tohtoročného leta patrilo aj čítanie pozdravov našich čitateľov zo svojich dovoleniek. Za všetky úprimne ďakujeme! Zo všetkých spomenieme aspoň pozdrav dr. D. Gyepesovej, ktorá nám poslala pohľadnicu z Kremnice, z jedinečnej historicko-numizmatickej expozície, „ktorej venovala pozornosť Elena Minarovičová v pútavom článku v minulom čísle Zberateľa“ - píše odosielateľka. Na pohľadnici je poklad objavený deťmi (žiakmi ZŠ) v múre Baníckej bašty Mestského hradu roku 1974. Obsahuje zlaté mince Františka Jozefa I., medaily, šperky a užitočné predmety.

Ešte jedna pohľadnica od K. Plicku

Na článok „Slovensko na pohľadniach Karola Plicku“ (príloha Zberateľa 7/2003) autor článku M. Zika dostal viacero ohlasov. Dva z nich - od pána J. Saláta zo Žiliny a od L. Bolhu z Bratislavy - upozorňujú na výskyt dvoch pohľadníc s rovnakým číslom 1/3, teda poradové číslo tri z prvej národopisnej série. V článku uvádzaná pohľadnica s textom Novohradské vrchy / Dievčatá z Veľ. Lómu zrejme tematicky patria do III. série, kde by sme ju podľa autora mohli zaradiť ako 3a. Naopak, do prvej série zrejme mala skôr patriť „zabudnutá pohľadnica“ ŽENY Z ABELOVEJ (NOVOHRADSKÁ ŽUPA). Text je uvedený veľkým typom písma, teda našim označením VP. Ďakujeme za doplnenie údajov ako aj za ostatné priaznivé ohlasy. Teší nás, že príspevok zaujal mnohých čitateľov a budeme radi, ak na doplnení alebo spresnení práce M. Ziku dostaneme aj ďalšie podnety □ Redakcia

POĎTE S NAMI ZBIERAŤ ZNÁMKY!

Pod týmto názvom KLUB FILATELISTOV V MALACKÁCH pozýva na letáči-koch na návštevu propagačnej výstavy poštových známok. Informáciu o tomto podujatí sme už uverejnili v minulom čísle Zberateľa. Pre tých, ktorí ju nestihli prečítať, pre istotu informáciu o výstavke i v rámci nej konanej burze ešte raz zopakujeme:

V sobotu **20. septembra 2003** sa v Spoločenskom dome ZCK v Malackách (Mierové nám.) od 8,00 do 12,00 hod. uskutoční **zberateľská burza** známok, pohľadníc, odznakov, mincí, bankoviek, medailí, nálepiek, telefónnych kariet, figuriek a iného zberateľského materiálu. Burza bude súčasťou **propagačnej filatelistickej výstavy**, ktorá sa bude konať v priestoroch spoločenského domu od 9. do 26. septembra 2003 denne od 9,00 do 17,00 hod. (v sobotu a nedeľu od 14,00 do 17,00 hod., posledný deň výstava bude otvorená len do 14,00 hod.). Poriadajúci klub všetkých zberateľov srdečne pozýva!

Nemilá chyba

V poslednom čísle Zberateľa (č.8/2003, s.6) bol uverejnený článok o hodnotení exponátov na Medzinárodnej filatelistickej výstave NITRAFILA 2003. V článku bolo napísané, že v otvorenej triede „najvyššie hodnotenie v otvorenej triede získal Jozef Soukup (in memoriam) za exponát Za cisára pána“. V zátvorke uvedené *in memoriam* je onou predmetnou chybou, ktorá sa nemala stať! Autorom oceneného exponátu nebol nedávno zosnulý dr. Jozef Soukup z Bratislavy, ale pán Jozef Soukup z Nitry, ktorý, chvalabohu, žije.

Nevieme, ako došlo k tejto poľutovaniahodnej zámene osôb v hodnotení výstavnej jury (s rovnakou chybou bola uverejnená správa jury aj v Spravodajcovi Zväzu slovenských filatelistov v čísle 2 / 2003), ale už sa stalo. Žiaľ, redakcia informácie podobného charakteru nemá možnosť overovať, preberá ich v dobrej viere z oficiálnych materiálov.

Mrzí nás to a touto cestou chceme vzniknutú chybu uviesť na pravú mieru. Súčasne sa ospravedľujeme všetkým čitateľom, rodine dr. Jozefa Soukupa v Bratislave, ale najmä páňovi Jozefovi Soukupovi z Nitry. Redakcia.

Dezso Soóky - 80 rokov

Do našej spoločenskej kroniky zaraďujeme, a konáme tak veľmi radi, aj nášho budapeštianskeho spolupracovníka Dr. Dezso Soókyho, vynikajúceho filatelistu, skvelého publicistu, dlhoročného a aktívneho činovníka na poli filatelistického diania nielen v Maďarsku, ale aj v iných krajinách.

80. výročie narodenia, ktoré si pripomenul 7. septembra tohto roku, je vhodná príležitosť na pripomenutie jeho zásluh na vytvorení a vedení Sekcie zberateľov v minulosti československých, dnes českých a slovenských známok pri Zväze maďarských filatelistov. Príležitosť na pripomenutie, ale predovšetkým na poďakovanie, lebo nepoznáme nikoho iného, kto by v zahraničí v prospech zbierania našich známok bol činný tak dlho (od roku 1976) a urobil toľko práce, ako Dr. Soóky. Jeho vytrvalosť, usilovnosť a cieľavedomosť je obdivuhodná.

Na stránkach nášho časopisu sme sa s jeho menom mohli stretnúť ako s autorom niekoľkých zaujímavých príspevkov. V redakcii Zberateľa však máme ešte jeden dobrý dôvod na zaslanie srdečného pozdravu a poďakovania jubilantovi. Dr. Soóky stál totiž pri zrode nášho časopisu, bol nám nápomocný pri nadväzovaní prvých kontaktov pri spolupráci a tvorbe Zberateľa. Na stránkach časopisu maďarských filatelistov náš časopis predstavil a čitateľom pravidelne prinášal aktuálne informácie z jeho obsahu. Je to tak aj v súčasnosti, a budeme veľmi radi, keď to tak bude ešte mnoho ďalších rokov.

Jeho filatelistické curriculum vitae uvierujeme na inom mieste v tomto čísle. Na tomto mieste naše blahoželanie vyjadříme iba skromným a jednoduchým - ďakujeme a všetko najlepšie, priateľu! Redakcia

Karol Rihák - 85 rokov

Ako tie roky letia - ani sme sa nenazdali, a náš priateľ, filatelista Ing. Karol Rihák má významné životné jubileum. Tentokrát si 12. júla 2003 pripomínal 85 rokov svojho plodného života.

Pán Rihák sa záľube v zbieraní poštových známok začal venovať už v 30. rokoch minulého storočia. Za dlhé roky usilovnej zberateľskej činnosti sa vyprofiloval na odborne zdatného zberateľa, vystavovateľa a znalca ruských (sovietskych) známok. Ale aj na aktívneho publicistu, propagátora a organizátora zbierania známok tohto zaujímavého zberateľského teritória. Dlhé roky pracoval vo zväze a v rámci Komisie teritoriálnej filatelie viedol pracovnú skupinu zberateľov známok Ruska (ZSSR). Dodnes je členom aj Sekcie známokových krajín SČF, ktorá združuje zberateľov už 35 rokov.

Za svoju dlhoročnú aktívnu činnosť bol Ing. Rihák ocenený viacerými vzájomnými oceneniami - od roku 1998 je nositeľom zlatého odznaku ZSF a Čestného uznania za zásluhy o rozvoj filatelie SČF.

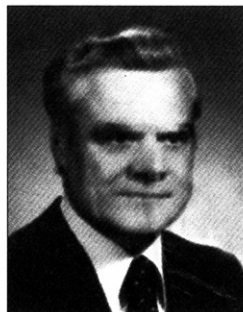
Pri príležitosti tohtoročného životného výročia, dlhoročnú činnosť jubilanta ocenil aj Zväz ruských filatelistov (ZRF) udelením ocenenia - Za zásluhy o rozvoj zbierania známokových krajín Ruska.

Do ďalšieho života Vám želáme mnogaja i blagaja leta, pán Rihák! Vladimír Priputen

Svoje významné životné jubileum, 80. výročie narodenia, si pripomenul 26.5.2003 významný trenčiansky filatelista MUDr. Dušan Lisý. V uplynulých rokoch sa aktívne podieľal na práci Západoslovenského Krajského výboru ZSF, najmä vo funkcii gestora čs. poštovej známky, ktorú vykonával v rokoch 1976-1984.

Svoju zberateľskú činnosť orientoval na prvú emisiu čs. známok Hradčany, ale aj na mnohé ďalšie oblasti. Od roku 1967 sa na filatelistických výstavách prezentoval viacerými exponátmi: USA, Bratislava 1937, 30. výročie prvých čs. známok, Kyvadlové listy, Bratislavské vydanie 1945, Doplátne ČSR 1928-1939 a Hárček 1948. Publikácie bol činný na stránkach krajského spravodajcu Laugaricio a vo výstavných katalógoch. Jeho práca bola ocenená strieborným Čestným odznakom ZSF.

Jubilantovi menom rodiny trenčianskych filatelistov želám do ďalších rokov dobré zdravie, spokojnosť a prežitie pekných chvíľ nad filatelistickými zbierkami. J. Korený

Jaromír Leimberger - 80 rokov

Dňa 28. 8. 2003 oslávil svoje významné životné jubileum - 80. narodeniny dlhoročný funkcionár klubu filatelistov 52-19 Trenčín pplk. v. v. JUDr. Jaromír Leimberger. Členom klubu sa stal v roku 1963. Svoje organizačné schopnosti a ochotu priložiť ruku k dielu mnohokrát preukázal pri organizovaní filatelistických výstav a iných podujatiach. Bolo to najmä v práci organizačného výboru trenčianskych filatelistických výstav v rokoch 1964 až 1988. V rokoch 1966-1967 a 1976-1988 vykonával funkciu predsedu klubu. Klub pod jeho vedením dosahoval veľmi pekné úspechy vo všetkých oblastiach klubového života.

Jeho zberateľská a vystavovateľská činnosť bola zameraná na známky Československa a Poľné pošty čs. armády v roku 1938. Vystavoval v Košiciach a v Trenčíne. Bol aktívny aj v publikačnej činnosti (Filatelie, katalógy filatelistických výstav). Od roku 1993 je nositeľom najvyššieho vzájomného vyznamenania - zlatého Čestného odznaku ZSF.

Jubilantovi do nasledujúcich rokov všetko najlepšie, pevné zdravie, dobrú rodinnú pohodu a mnoho pekných chvíľ s poštovými známkami menom členov klubu i svojim menom želá J. Korený

21. august 1968

Nostalgické spomienky

Je to takmer neuveriteľné, ale pred niekoľkými dňami to bolo práve 35 rokov, ako vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy pod taktovkou veľkého dirigenta Sovietskeho zväzu prepadli a obsadili Československo. Stalo sa tak v noci na 21. augusta 1968. Pokus o demokratizačný proces začal v roku 1967 - veľmi nespelo, pokračoval potom v roku 1968 omnoho razantnejšie a hlavne nádejnejšie. Dostal pomenovanie Pražská jar. Obrodný proces s obrovským záujmom sledoval celý svet. Hlavne však Moskva. Staré kremľské zvony bili na poplach! Bola dosť oprávnená obava, že Československo sa chce odtrhnúť od socialistického tábora. Súdruh Brežnev stiahol mohutné obočie. Tak to teda nie! Hoci ešte krátko predtým tvrdil: Tavarišči, eto vaše delo! Ale ako život ukázal - nebolo!

Mnohé významné hospodárske a kultúrne podujatia po 21.8.1968 dostali iné politické, propagačné i spoločenské dimenzie

Obrodný proces za - Socializmus s ľudskou tvárou - bol trochu prijateľnejší aj pre Moskvu. Ale nedôvera zostala, hoci Brežnev v Čiernej nad Tisou vybozkával Dubčeka tak, že musel navštíviť čistiareň. Vraj. A potom nasledovalo to, čím som vlastne začal. Vtedy tomu súdurohovia hovorili - internacionálna pomoc - dnes už vieme, že to bola okupácia - a na mnoho rokov! A mala otrasné dôsledky.

Únos štyroch čelných predstaviteľov štátu - Svobodu, Dubčeka, Černíka, Smrkovského - zjednotil národ, ako ešte nikdy predtým! Vymývanie mozgov v Moskve neprineslo žiadany efekt. Národy a národnosti žijúce v spoločnej vlasti verili svojim predstaviteľom a tí ho nesklamali. A Československo si práve pripomína 50. výročie svojho vzniku! A vlajka republiky spadla na pol žrde!

Keď sa na udalosti pozeráme z filatelistického pohľadu, sem-tam predsa len niečo nájdeme. Filatelisti v Skalici vydali príležitostnú obálku (vyobrazená v záhlaví článku), vo viacerých mestách sa používala sa príležitostná pečiatka s textom SME S VAMI a menami spomínaných politikov, k výročiu republiky boli známky s vlajkou a mapou republiky. A na rôznych materiáloch si vieme pripomenúť aj uvedených štyroch predstaviteľov obrodného procesu.

Jedna z pečiatok, ktorá vyjadrovala postoj prevažnej väčšiny obyvateľov

Po procese, ktorému sa hovorilo - normalizačný - na čelo štátu nastúpili nové osoby. Nastala depresia národa. Nezáujem, ohováranie, donášanie, kádrovanie, špicľovanie. Raz darmo, v živote to už tak chodí: Každý z nás má svoju anakondu (len nie každý sa s ňou aj stretne)!

Osobnosti, do ktorých národ v roku 1968 vkladal najväčšie nádeje

Lenže v živote nič nie je večné. Ani v histórii. A aj heslá o „Večných časoch a nikdy inak!“ neprežili a zosypali sa ako domček z kariet. Na malé fúknutie! Po smrti Brežneva sa síce ešte dostali na politické bojisko dvaja prestarnutí jednoroční dobrovoľníci Andropov a Černenko, aby sa vzápätí previezli na deľovej lafete; to však bolo posledné zvonenie. Na Kremľ sa zosypala „Pestrojka“. Aj na nás! Ateisti hovoria, že to bol dar od Boha!

Aj v našich sférach sa začalo veľké upratovanie, ktoré ani v dnešných dňoch ešte nemá konca. Kedysi klasik napísal: „A vlna za vlnou sa valí!“! Musím to opraviť na príhodnejšie znenie: „A špina za špinou sa valí!“!

3274

JOSEFSMRKOVSKÝ
Coffee, Tea and Cocoa
Importers & Exporters
PRAGUE
Cable address:
COLONIMPORT

Aj obyčajný odťaháč výplatného stroja s reklamným textom po určitom čase a udalostiach môže pripomínať nové historické súvislosti

Po „zamatovej“ si spevák Michael Kocáb v parlamente vzal do hlavy, že nás zbaví sovietskych vojsk a odíde z politiky. Po 23 rokoch vojská sovietov odíhali. Kocáb svoj sľub dodržal! Ešte však predtým dvaja poslanci stihli symbol slobody a okupácie - tank na Smíchove (so symbolickým číslom 23) - natrieť na ružovo. Dostal pomenovanie „Trójsky kôň“.

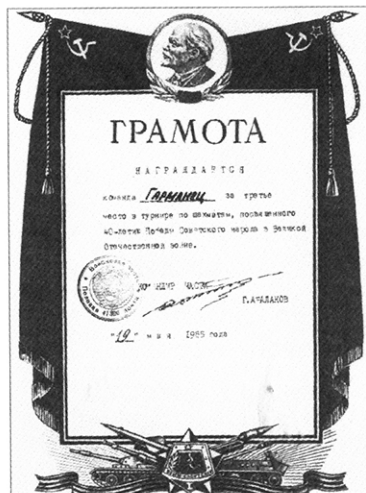

Názov obce, nachádzajúceho sa pri Nových Zámkoch, pre pamätníkov udalostí z roku 1968 môže byť veľmi blízky

Ani 23 rokov prítomnosti sovietskych vojsk na našom území nám nezanechalo mnoho filatelistických pamiatok. Za jediné pečiatku sovietskej poľnej pošty - posádky na Sliachi - vo svojej zbierke vďačím vlastne šachistom, a to na diplome za tretie miesto s podpisom komandára Abalakova.

Analogová pohľadnica, ktorá možno presne nespĺňa kritéria maxifílie, ale naprosto presne dokladá existenciu „Trójskeho koňa“

Pečiatka poľnej pošty SA 41396 na Sliachi na diplome šachového turnaja (hora a vľavo)

Mnohé podujatia po okupácii boli zrušené alebo preložené. Na niektorých zásielkach je to aj vyznačené (dole)

Nežná revolúcia - bodka za Pražskou jarou a nová nádej pre budúcnosť?

Pri týchto nostalgických spomienkach mi zostáva len veriť, že udalosti tu opísané sa už nikdy nebudú opakovať! Nás nedogoňat! □ M.K.

Zaujímavosti na pigeongrame CHP č.3

Pigeongram, vydaný Slovenskou poštou, š.p., OZ TÚP Bratislava pri príležitosti Medzinárodnej výstavy poštových známok NITRAFILA 2003 od autora akademického maliara Rudolfa Cigánika, aj keď nebol vydaný vo veľkom náklade (aspoň zatiaľ nebol oznámený), poskytnie aj tak generálnym zberateľom slovenských známok alebo špecialistom - celinárom možnosti obohatenia zbierok. V prvom rade si zberatelia mohli všimnúť, že veľkosť pigeongramu (už „klasicky“ zhotoveného vyseknutím z celinovej obálky COB 1, a preto so známkou 8 Sk Slovenský štátny znak) má väčšie rozmery ako prvé 2 slovenské pigeongramy ku Kalokagatii a predchádzajúcej NITRAFILE spred piatich rokov. Šírka nového pigeongramu je cca o 9 mm a dĺžka dokonca o 13 mm väčšia než predošlé slovenské celiny holubej pošty.

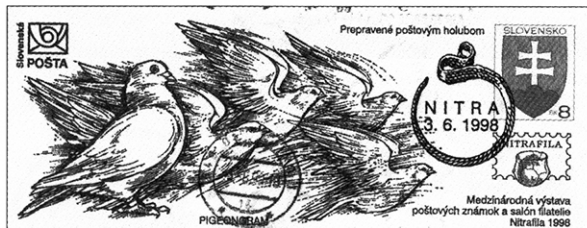
Okrem toho sa v časti nákladu nachádza na ľavej strane pigeongramu, približne v strede medzi poštovou trúbkou a logom výstavy NITRAFILA 2003 tmavý, zelenohnedý krúžok s priemerom 1 milimeter. Tento krúžok sa nachádza ako v bledom, tak aj v tmavšom variante tlače a je aj na letených, poštou prejdeneých exemplároch pigeongramov. V zostatku z pôvodne 100 kusového balíčka nepoužitých exemplárov v predajnom stánku POFIS som našiel ešte 6 ks pigeongramov s týmto krúžkom, a preto sa domnievam, že tieto varianty so zeleným krúžkom budú evidentne vzácnejšie.

Na doplnenie informácie o pigeongrame NITRAFILA 2003 v časopise Zberateľ číslo 7/2003 uvádzam, že organizátori výstavy zabezpečili prepravu pigeongramov okrem Trnavy aj do Levíc a domácej Nitry, čo dokumentujú domicy poštových pečiatok a odtlačky konštatovacích hodín. Natlačená známka bola opečiatkovaná príležitostnou pečiatkou 11. júna 2003 pri otvorení medzinárodnej výstavy NITRAFILA 2003 □ J.M.

Zakladateľka ústavu pre postihnutých na Islande

Tak ako v iných krajinách, aj na Islande žijú telesne i duševne postihnutí občania. Dlhो boli odkázaní len na starostlivosť svojich príbuzných. S. Siegmundstöttirová (1902-1974), ktorá sa ako študentka v Dánsku, Švajčiarsku a Nemecku oboznámila so starostlivosťou o postihnutých ľudí, najmä deti zo strany verejných inštitúcií a štátu, sa po návrate na Island venovala ako lekárka týmto deťom a napriek dlhodobému nepochopeniu sa jej podarilo presadiť starostlivosť o postihnutých ľudí. Výsledkom jej snaženia bolo založenie prvého ústavu tohto druhu na Islande v osade Sólheimar. Pri príležitosti 100. výročia narodenia bola S. Siegmundstöttirová poctená vydaním známky s jej portrétom a ňou založeným ústavom □ Zc

Doteraz vydané slovenské pigeongramy (zhora dole): CHP 1 prepravená do Nitry, CHP 2 prepravená do Trnavy (obe rozmerov cca 140x55 mm) a CHP 3 prepravená do Trnavy (rozmerov 153x65 mm)

Farba pigeongramov je zeleno-hnedá (hnedo-zelená?). Pigeongram sa na výstave predával v stánkoch POFISu a organizačného výboru výstavy niekoľko dní. Preto balíčky týchto cenín, postupne uvoľňované na predaj, obsahovali exempláre z rôznych časových období tlače, od jej nábehu až po jej ukončenie. Z toho dôvodu balíčky obsahovali pigeogramy s rozdielnymi odtieňmi farieb, a preto do zbierok možno zaradiť najvýraznejšie odchýlky od určitej „základnej“ farby, teda bledšie aj tmavšie exempláre.

OKIENKO ŠPECIALISTU

RUBRIKA PRE ŠPECIALIZOVANÝCH
ZBERATEĽOV SLOVENSKÝCH
POŠTOVÝCH ZNÁMOK
Miroslav Gerec

KOLKY POUŽITÉ NA FRANKOVANIE

V rámci štúdia starších filatelistických materiálov som v prebytkoch našiel dve zaujímavé celistvosti. Prekvapili ma, lebo použitie kolkovej známky na frankovanie v bežnej korešpondencii asi nie je normálny jav. Listy, frankované kolkami, boli podané v Turčianskych Tepliciach dňa 15.06.1999. Jeden bol vyfrankovaný len kolkovou známkou hodnoty 5 Sk a druhý zmiešanou frankatúrou kolkom 1 Sk + výplatnou známkou 4 Sk.

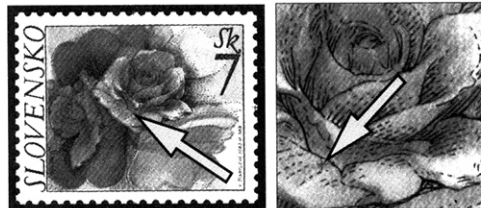
■ DOSKOVÁ CHYBA NA ZNÁMKE č. 230 a DOSKOVÉ ODCHÝLKY NA ZNÁMKE č. 286

Pán Anton Szaló z Trnavy nám poslal reprodukcie dvoch použitých známok. Na známke č. 230 „Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky“ 12 Sk našiel šikmú modrú čiarku pod písmenami „SPOD“ slova „POLNOHOSPODÁRSKY“. Táto výrazná chyba (ktorá čakala na svojho objaviteľa dva roky a v nepoužitom stave sa bude zhaňať už obtiažne) sa nachádza na ZP 2/48.

Známka č. 230 s DCH 2/48, vpravo detail doskovej chyby

Druhý nález je čerstvejší a ešte prekvapujúcejší. Na známke č. 286 „Blahoželanie“ 7 Sk pán Szaló našiel v ľavej dolnej časti prostrednej ruže rozmeriavací krížik. Detailnou prehliadkou tohto miesta na všetkých známkových poliach obidvoch 50-kusových prihradkových listov bol tento nález potvrdený.

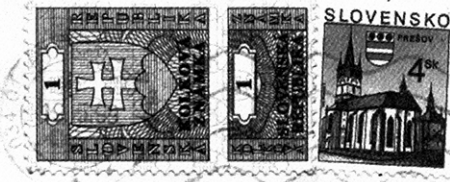
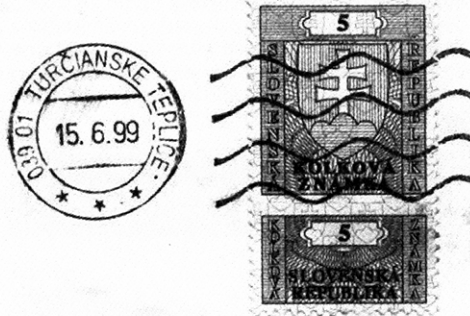

Poloha krížika na známke č. 286 na ZP 2/46

Dosková odchýlka na známke č. 286 - krížiky (aj neúplné alebo ich zbytky) (na zľava doprava) ZP 1-48, ZP 1/50, ZP 2/46, ZP 2/47 a (dole) ZP 2/48

Dosková odchýlka sa nachádza až na piatich známkových poliach v spodnom rade PL 1 a PL 2. Najvýraznejší je krížik na ZP 2/46, na ZP 1/48, 1/50, 2/47 a 2/48 je menej výrazný alebo neúplný □ mg

Moja otázka na odborníkov je nasledovná: Je vôbec možné používať v písomnom styku kolkové známky na vyplatenie poštovného za prepravu listovej zásielky? Ak nie, vynára sa otázka, ako funguje kontrola vstupu listových zásielok do procesu poštovej prepravy, alebo to bola to len recesia odosielateľa? Ešte poznamenávam, že listy boli posielané na úradnú, dodnes fungujúcu organizáciu v Bratislave a celistvosti vlastním ako dôkaz. V prílohe zasielam reprodukcie výrezov kolkov a známky z uvedených celistvostí □ Sz

Zaujímavejšie sú bez vychýlenia PO

Náš čitateľ z Považskej Bystrice nám napísal, že na zakúpenom prihradkovom liste so známkami č. 284 (10. výročie Slovenskej republiky) objavil mierne vychýlené perforačné otvory. Konkrétne ide o 6. perforačný otvor na známke ZP 2 (mierne vychýlenie PO smerom dole) a 5. perforačný otvor na ZP 5 (mierne vychýlenie PO smerom hore). Existenciu v liste spomínaných vychýlení perforačných otvorov nám zberatelia potvrdili. Zdá sa, že tieto vychýlenia sa vyskytujú na celom náklade, lebo zatiaľ sa nevyškýtli prihradkové listy s týmito známkami bez vychýlenia. Preto zaujímavejší by bol objav zberateľov PL bez vychýlenia uvedených perforačných otvorov... (R)

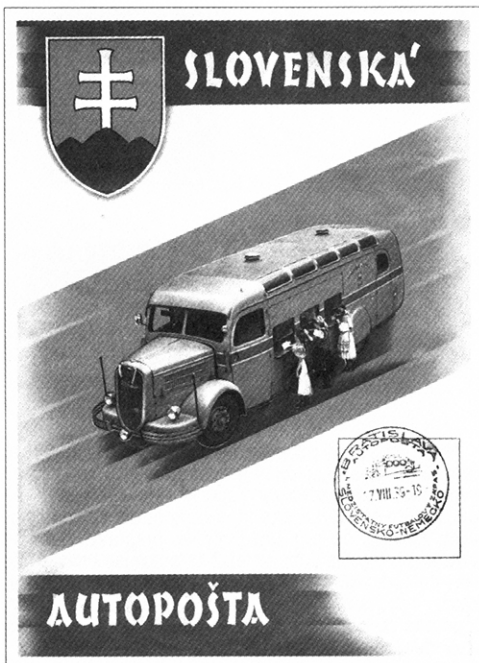
PEČIATKY AUTOPOŠTY FUTBAL SLOVENSKO- NEMECKO 27.8.1939

Dušan Evinic

Slovenská poštová správa pôsobiaca v rokoch 1939-1945 na podstatnej časti územia dnešného Slovenska, podobne, ako predchádzajúca československá poštová správa, používala pri rozličných významných kultúrnych, spoločenských a športových udalostiach zvláštnu poštovú služobňu - Autopoštu. Autopošta poskytovala niektoré poštové služby, ako napríklad príjem listových zásielok, predaj poštových cien, služby pre filatelistov a v miestach, kde to okolnosti dovoľovali, aj telefónnu a telegrafnú službu. Autobus upravený na Autopoštu býval na základe požiadaviek organizátorov pristenávaný v miestach konania nimi organizovaných akcií.

Pri príležitosti konania futbalového zápasu Slovensko - Nemecko dňa 27. augusta 1939 v Bratislave, bola v mieste konania pristená i Autopošta. Používala pečiatky s textom: BRATISLAVA / AUTOPOŠTA umiestnenom v hornej časti pečiatky. Pod ňou bola už spomínaná štylizovaná kresba vozidla Autopošty. V strede pečiatky sú umiestnené dátumové a hodinové údaje, v našom prípade v tvare: 27.VIII.39-19. Pod dátumovými údajmi by mali byť rozlišovacie znamienka „a“ až „g“. V dolnej časti pečiatky je dvojriadkový text:

I. MEDZIŠTÁTNY FUTBALOVÝ ZÁPAS SLOVENSKO - NEMECKO

Na zadnej strane pamätného listu Slovenskej autopošty je päť odtlačkov príležitostnej pečiatky k 1. medzištátnemu futbalovému zápasu Slovensko-Nemecko 27.8.1939 s vynechaným a v rôznom rozsahu poškodeným rozlišovacím písmenom „f“. Na obr. vľavo s vynechaným a vpravo s poškodeným rozlišovacím písmenom „f“

Na jednej z pečiatok došlo pravdepodobne k chybe, pretože rozlišovacie znamienko na jej odtlačku chýba. Pravdepodobne išlo o pečiatku s rozlišovacím znamienkom „f“. K tomuto záveru možno dôjsť z odtlačkov pečiatok na pamätnom liste Slovenskej Autopošty z tejto akcie, kde možno nájsť pečiatky bez rozlišovacieho znamienka i pečiatky s častou poškodeného rozlišovacieho znamienka „f“.

Vzhľadom na to, že výskyt pečiatok Autopošty z tejto akcie je pomerne malý, autor príspevku uvíta dopĺňajúce informácie k tomuto zisteniu.

Na pečiatkovanie poštových zásielok používala Auto-pošta zvláštnu pečiatku, ktoré mali v hornej časti pod názvom miesta konania označenia Auto-pošta i štylizovanú kresbu poštového autobusu - Auto-pošty. Ďalej tieto pečiatky obsahovali vo väčšine prípadov i príležitostné texty. Na mieste konania sa odtlačky pečiatok Auto-pošty vyhotovovali v oranžovej farbe. Pečiatky boli spravidla vyhotovené vo viacerých exemplároch a rozlišovali sa malými písmenami abecedy.

V rámci vtedajších zvyklostí bolo možné získať odtlačky pečiatky i dodatočne, a to na pošte Bratislava 1 v dňoch od 28. augusta 1939 do 12. septembra 1939. Dodatočné odtlačky príležitostných pečiatok mali byť v čiernej a červenej farbe ■

Literatúra:

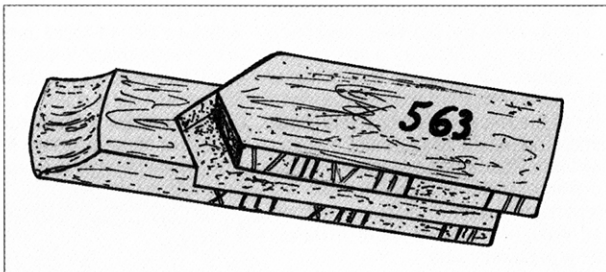
[1] Slovenský postilion č. 2

K VZÁCNEMU OBJAVU DVOJDIELNEHO ROVÁŠA Z BRATISLAVY

Na Slovensku sa v minulosti okrem platných peňazí používali nielen rôzne zmenky, známky, ale aj iná zvláštna kategória numizmatického materiálu - **rováše**, robotné znaky, ktoré sa pri dobrej šikovnosti dali premeniť aj na peniaze. Rováše boli jednodielne a dvojdielne. Súviseli s evidenciou feudálnej renty na území Slovenska. Poddaný dostal za každý odpracovaný deň jeden zárez na drevenú doštičku. Jednodielne rováše sa používali na evidenciu hospodárskych zvierat, vriec poľnohospodárskych plodín a podobne. Dvojdielny rováš bol z hľadiska záznamu plnenia pracovných povinností dokonalejší, lebo jednu časť rováša mal správca a druhú časť mal poddaný. Zárezy, ako prejav vykonanej práce, alebo povinného odovzdania dohodnutej dávky, boli na oboch častiach robené tak, že plynule prechádzali z jednej na druhú stranu. Nehrozilo, že by sa jedna alebo druhá strana zvýhodňovala pridávaním zárezov.

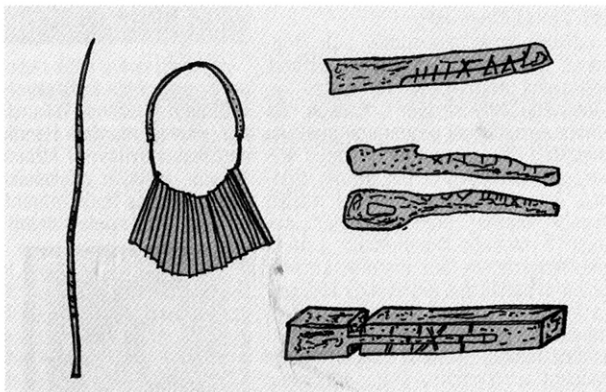
V Bratislave bol za hospodárenie mesta zodpovedný jeden z desiatich členov mestskej rady, za pomoci svojich úradníkov v Lamači a vo Vajnoroch. Do dnešných dní máme pre Bratislavu doložený evidenciu feudálnej renty v podobe robotných znakov za ručnú prácu, prácu so záprahom a práce pri lovení s označením rôznych funkcií alebo dní v podobe číslic. Mali podobu malej kartičky z viacvrstvového, farebne potlačeného papiera s datovaním do 1. polovice 19. storočia.

Pre staršie obdobie máme z Bratislavy doložený vzácný dvojdielny rováš **Jána Bäckera** na evidenciu feudálnej renty z roku 1702 (obr.1). Mesto Bratislava ho používalo pre svoju poddanskú obec Lamača alebo Vajnory. Je to dvojdielna doštička v tvare hranola, ktorá je vcelku na jednej strane zúžená na zachytenie. Horná časť doštičky je oddeľiteľná a s dvojitým zahrotením sa spája so sponou časťou. Na bočnej strane sú evidenčné zárezy v tvare rímskych číslic: XIII XIII III, ako aj prípravné trojice zárezov. V hornej časti je napísané staré inventárne číslo z poslednej tretiny 19. storočia. Na spodnej strane je dvojiadkový text: **1702 Stadt grundl Haltz Hocker waichess Holtz / Hans Bäcker No. 7.** Text je napísaný v nemčine - švajčom, ktorý rováš bližšie identifikuje.

Obr.1 - Dvojdielny rováš Jána Bäckera mesta Bratislavy z roku 1702

Podľa tohto rováša sa dozvedáme, že Ján Bäcker odrobil svoj pracovný deň odovzdaním dávky dreva so záprahom. Rováš bol vyrobený z bukového dreva. Ján Bäcker figuruje v zozname poddaných na 7.mieste. Dvojdielny rováš sa zachoval vďaka tomu, že po splnení svojich povinností Jána Bäckera voči mestu, správa mesta jeho rováš nezničila. Ako doklad k vyúčtovaniu roboty ho uložila pre kontrolné orgány mesta k zoznamu poddaných a založila do archívu mestského magistrátu. Uvedený rováš sa nachádza v Mestskom múzeu v Bratislave ■

Obr.2 - Tvary rovášov z územia Slovenska

Literatúra:

- [1] Hlinka, J.: Robotné poddanské znaky (Príspevok k problematike pracovných povinností poddaných), In: Zborník Slovenského národného múzea v Bratislave, História LIX. Bratislava 1962, s.161-163
- [2] Hlinka, J.: Rováše a ich používanie na Slovensku. In: Vlastivedný časopis 4, XII. Bratislava 1963, s.182-184
- [3] Kolektív: Dejiny Bratislavy, Bratislava 1966, s.186 a n.
- [4] Kolektív: Encyklopédia Slovenska V, Bratislava 1981, s.149
- [5] Kolektív: Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 1987, s.376
- [6] Sedlák, F.: Náčrt vývinu správy feudálnych panstiev na Slovensku od polovice 16. do polovice 19. storočia, In: Historické štúdie XII. Bratislava, s.54-87
- [7] Špiesz, A.: Obce Veľkej Bratislavy vo svetle tereziánskeho urbára Márie Terézie z roku 1768, Bratislava 1976.
- [8] Špiesz, A.: Bratislava v 18. storočí, Bratislava 1987, s.48
- [9] Tibenský, J.: Slovensko I. Dejiny, Bratislava 1978, s.385-417

SVÄTOALŽBETÍNSKA POHLADNICA

Staré pohľadnice sú pre zberateľov, ale nielen pre nich, často veľmi zaujímavé. Nie je to len obrazová časť pohľadnice, ale niekedy príležitost jej vydania alebo iné okolnosti. Podobne je to s pohľadnicou, ktorú nedávno získala na publikovanie naša redakcia. Pozoruhodná je hneď z dvoch hľadísk: Je na nej vidieť bratislavský hrad, Dóm svätého Martina a niekoľko domov z jeho podhradia v málo známej kresbe. Hlavným motívom je sprievod vedúci z hradu na nábrežie Dunaja, kde je pristavený čln.

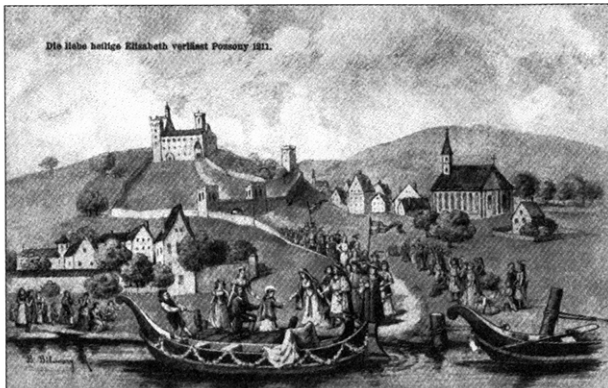
Nie je to hocaký sprievod. Uhorský kráľ Ondrej II. (1177-1235) a kráľovná Gertrúda začiatkom leta roku 1211 vyprevádzajú svoju dcéru, štvorročnú Alžbetu na dlhú cestu na hrad Wartburg k rodine pre ňu určeného manžela. Rodičia jej za budúceho manžela vybrali durýnske knieža, Ludovíta. Osudom mladučky Alžbety bolo to, čo čakalo všetky kráľovské a kniežacie dcéry - rodičia jej vybrali a určili vekom i rodom primeraného manžela ešte v mladučkom veku.

Lúčenie kráľovskej rodiny bolo dojmavé, ale dôstojné. Mladučká Alžbeta pripravená nastúpiť do slávnostne vyzdobeného člna sa lúči s matkou. Na obraze rozlúčky sú prítomní aj poslovia kniežaťa z Wartburgu, ktorí prišli po Alžbetu a s príslušnými poklonami vzdávajú úctu kráľovskému páru i mladiej budúcej kňažnej. Bratislava bola v časocho 13. storočia sídlom kráľa, a preto bolo samozrejmé, že k tomuto vážnemu aktu kráľ prišiel aj s kráľovskou korunou na hlave. V sprievode vidíme niest aj kráľovské vlajky a zúčastňuje sa jej aj ostatná rodina, dvorania i služobníctvo. Poddaní sa na odchod svojej princeznej prizerajú z pobrežia. Po tejto rozlúčke sa kráľovskí rodičia so svojou dcérou už nikdy nestreli.

Obraz od B. Belavaryho (?) je svojim námetom ojedinelý. Na pohľadnici bol vydaný v Bratislave v roku 1907 pri príležitosti spomienky na 700. výročie narodenia Alžbety a na opísaný jej odchod z Bratislavy. Vydavateľom pohľadnice bol Spolok sv. Alžbety v jubilejných rokoch, ktorý sa staral o existenciu a udržiavanie detského domova v Bratislave (Verlagst vom Comité des Sct. Elisabeth-Jubiläums zu Gunsten des Kinderheimes in Pozsony).

Život sv. Alžbety bol pohnutý (narodila sa v roku 1207) v Bratislave. Od svojho detstva bola veľmi poslušná a zbožná. Vo

Wartburgu u svojej budúcej svokry sa tešila všeobecnej obľube a úcte, najmä pre svoju dobrosrdečnosť k poddaným, chudobným a chorým. Vyдалa sa ako 14-ročná za svojho určeného snúbenca Ludovíta, ktorý vtedy mal 21 rokov. V manželstve boli obaja k sebe láskaví a spolu mali 4 deti. Bola vzornou manželkou i láskavou kňažnou k svojim poddaným. Jej starostlivosť o starých a chorých bola obdivuhodná. Na jednom z kniežacích sídiel v Marburgu nechala postaviť pre nich nemocnicu, o ktorú sa aj obetavo starala. Medzi ludom bola veľmi obľúbená.

Jej manželstvo však nebolo dlhé. Knieža Ludovít ako účastník jednej z vojenských križiackych výprav do Svätej Zeme ochorel a zomrel v Otrante v južnom Taliansku. To bolo pre Alžbetu životným nešťastím. Brat jej manžela Henrik sa zákerne zmocnil všetkých kniežacích majetkov a ovdovenú Alžbetu spolu s deťmi z jej sídiel surovo vyhnal. Navyše, všetkým príslušníkom rodiny zakázal prijať Alžbetu k sebe. Značný čas sa živila žobraním a príležitostnými prácami s chudobnými. Svoj osud spolu s deťmi znášala veľmi statočne.

Keď sa durýnski rytieri vrátili z križiackej výpravy a dozvedeli sa o krutom osude Alžbety, za pomoci bamberského biskupa Ekberta sa im podarilo vrátiť jej vďovský majetok v Marburgu. Žila tu skromne a asketickým životom a jej záujem sa najviac sústreďoval na skutky milosrdenstva pre chudobných a chorých ľudí. Predchádzajúci krutý osud, keď vyhnaná zo svojho domova žila v chudobe a vo veľmi biednych podmienkach, podlomilo jej zdravie, čoraz viac chorľavela až v novembri 1231 vo svojich 24 rokoch predčasne zomrela.

Už za svojho života získala povest svätice. Za svätú bola oficiálne vyhlásená v roku 1235, teda štyri roky po jej úmrtí. Úcta k nej je rozšírená nielen v krajinách bývalého Uhorska, ale aj v Nemecku a iných krajinách Európy. Pred vyše 200 rokmi bol založený a schválený osobitný ženský rád sestier Alžbetínok, ktoré sa starali a dodnes starajú o chorých v kláštoroch a iných nemocniciach. Jeden z týchto kláštorov a nemocnica dodnes existuje aj v Bratislave. Rovnako, ako známy a populárny Modrý kostolík, ktorý obyvatelia zasvätili sv. Alžbete, svojej svätej rodáčke.

Obraz sv. Alžbety je zobrazený na viacerých obrazoch a pamätihodnostiach. Okrem iného sa s jej vyobrazením môžeme stretnúť aj na maderských poštových známkach □ Severin Zrubec

Estónske premeny vo svetle filatelie (1)

Pavol Hallon

Estónci na pobreží Baltického mora žijú už mnoho tisíc rokov a majú bohatú národnú históriu. V novodobých dejinách Estónsko však väčšinou ovládli silnejší susedia. Nezávislosť získali odtrhnutím od Ruska v roku 1918, ale trvala len do roku 1940. Na letné a jesenné dni štyridsiateho roku pripadajú smutné udalosti, keď Estónsko spolu s ďalšími dvoma baltickými republikami, Litvou a Lotyšskom, stratili svoju suverenitu a všetky tri republiky sa vytrhali z mapy Európy.

Tragické udalosti zániku samostatnosti Estónska sa bezprostredne začali odvíjať od 23. augusta 1939, keď ZSSR a Nemecko podpísali zmluvu o neútočení. Zároveň však prinútili baltické štáty, aby si na ich území mohli umiestniť svoje vojenské jednotky, lebo ZSSR sa aj po podpísaní zmluvy cítil od Baltického mora ohrozený. Na území týchto krajín bol totiž do mora otvorený veľký kus pobrežia a boli na nich aj dôležité strategické prístavy. Baltické štáty sa samotné nemohli postaviť proti ZSSR a tak s umiestnením jednotiek na svojom území súhlasili. Už 28. septembra prišlo 25 tisíc sovietskych vojakov do Litvy, 5. októbra 30 tisíc do Lotyšska a napokon 30. októbra aj 20 tisíc do Estónska. Takto začala prvá etapa likvidácie baltických štátov. ZSSR umiestnil svoje vojenské posádky na strategické miesta, predovšetkým do dôležitých prístavov. Prístav Narva v Estónsku sa stal dôležitým námorným oporným bodom sovietskej námornej flotily.

1) Lístok za obnovu samostatnosti

Tieto udalosti pripomína estónsky lístok s názvom TOETUSKAART, čo možno preložiť ako Karta (alebo lístok) podpory (na obr. 1 v záhlaví článku). Lístok vydali 23.8.1989, teda už v čase, keď sa obyvateľia baltických krajín začali domáhať svojej bývalej suverenity. Na lístku, ktorý je imitáciou celiny, je vytlačená estónska známka z výplatnej série Štátny znak (1928-1929) v modrej farbe hodnoty 10 senti. Na známke je odtlačená spodná polovica starej estónskej poštovej pečiatky s písmenami EESTI, teda názvom Estónska. Na prednej strane lístka sú chronologicky vytlačené všetky udalosti z roku 1940, ktoré viedli k strate samostatnosti baltických štátov. Na spodnej časti karty je dvojitá kolonka na napísanie mena, priezviska, veku, rodiska a adresy odosielateľa.

Zadná strana lístka je venovaná udalostiam z roku 1939, ktoré sa udiali po podpísaní nemecko-sovietskeho paktu (obr. na 2. str. obálky). V ľavom hornom rohu je natlačený estónsky text BALTI TEE (Baltická retaz): Tallinn - Riia (Riga) - Viilnius. Text Baltická cesta je vytlačený ešte v ďalších štyroch jazykoch. Na ľavej strane je vytlačený obrázok ako si Stalin pripája s Ribbentropom po podpísaní paktu 23.8.1939. Veľký hákový kríž a hviezda na obrázku sú prečiarknuté. Na pravej strane sú opäť chronologicky uvedené udalosti z roku 1939, ktoré viedli k strate samostatnosti všetkých troch republík v roku 1940.

Duch „perestrojky a glasnosti“ prebúdza aj národné sebadomie Estónčvov. Svedčia o tom aj uvedené lístky, ktoré v roku 1989 posielali na rôzne sovietske úrady, aby vyjadrili svoju túžbu po slobode a samostatnosti. Odtrhnutie od ZSSR a odluku od moskovského centra už predtým proklamovali rôznymi spôsobmi. Napríklad zvýšením poštových poplatkov na estónskom území.

Estónsko získalo samostatnosť opäť v roku 1991.

2) Politické zmeny vo svetle filatelie

Po stránke poštovej prevádzky novopecnené baltické sovietske republiky zo začiatku zostali samostatné. Litva po sovietskej anexii pretlačila dve hodnoty starších známok a šesť hodnôt posledných výplatných známok dvojriadkovou pretlačou LTSR / 1940 VII 21 v modrej alebo

Ďalšia etapa likvidácie baltických štátov sa uskutočnila v júni 1940. Vtedy ZSSR týmto krajinám odovzdal ultimátum, aby na ich území povolili vstup ďalších vojenských jednotiek, ktoré by „ochraňovali“ už tam etablované sovietske posádky. Ako prvá dostala ultimátum 16. júna 1940 Litva a už na druhý deň 17. júna prišlo do Litvy 100 tisíc vojakov. Do Lotyšska prišlo 110 tisíc vojakov a ako posledné bolo obsadené Estónsko 21. júna 1940 armádou v počte 90 tisíc vojakov. Bola to ohromná vojenská sila, proti ktorej boli tieto republiky úplne bezbranné.

Aby obsadenie krajín a politické zmeny dostali zdanie legalnosti a vyvolali dojem, že sa uskutočňujú „z vôle ľudu“, boli v dňoch 14. a 15. júla „slobodné voľby“ do parlamentu. Nimi mal byť svet navonok uspokojený, že všetko prebieha parlamentnou cestou. Skutočnosť, že sa tak stalo násilne a za asistencie bodákov sovietskych vojakov, bola zamlčovaná. Týmto spôsobom rozhodujúcu moc v nových parlamentoch získali komunisti. V dňoch 21.-23. júla 1940 odstupujú staré parlamenty a novozvolené parlamenty ihneď požiadali ZSSR o prijatie do zväzku sovietskych socialistických republík. Samozrejme, že boli prijaté a previedla sa ich anexia. Estónsko bolo anektované 6. augusta 1940.

Ako v podobných prípadoch v ZSSR bolo bežné, aj teraz nastali represálie a tisíce občanov týchto republík boli deportovaní na Sibir na osídľovanie a naopak, do bývalých samostatných baltických republík prichádzali Rusi. Tým začal proces silnej „rusizácie“ obyvateľov baltických krajín.

červenej farbe (obr. 3). Lotyšsko v čase od 21. októbra do 4. decembra 1940 vydalo 13-kusovú sériu výplatných známok známok s novým lotyšsko-sovietskym štátnym znakom a s názvom LATVIJAS PSR (obr. 4).

Obr.3 (vľavo) - Ukážka z litovskej série poštových známok s modrou pretlačou LTSR 1940 VII 21

Obr.4 (vpravo) - Lotyšská známka zo série vydanéj v roku 1940 s novým lotyšsko-sovietskym znakom

V Estónsku zostalo všetko po starom. Estónske známky zostali v platnosti (obr. 5), predávali sa na poštách až do konca roka 1940. Po anexii prišli na estónske pošty známky i celiny ZSSR. Čo však aj potom stále zostalo v poštovej prevádzke a pripomínalo samostatnú republiku, boli poštové pečiatky (obr. 6). Denné ručné i strojové pečiatky zostali na poštách a boli nimi pečiatkované sovietske známky. Tak vznikol rad zaujímavých celistvostí so sovietskymi známkami opečiatkovanými estónskymi pečiatkami. Zmeny bolo vidieť väčšinou len na adresách - namiesto ministerstiev sú listy adresované na komisariáty, názvy firiem boli vystriedané názvami znárodnených podnikov a pod. Táto situácia v Estónsku trvala až do jeho obsadenia Nemcami v roku 1941.

Obr. 5 - List z obdobia, keď Estónsko bolo súčasťou ZSSR - frankovaný je estónskou známkou (zo série vydanéj 30.7.1940 k 100. výročiu poštovej známky) a aj opečiatkovaný estónskou poštovou pečiatkou

Obr. 6 - V Estónsku sa aj po zavedení sovietskych známok do poštovej prevádzky naďalej používali pôvodné estónske pečiatky

Nemecká armáda pri svojom útoku na ZSSR postupne obsadzovala nielen jej západné územia, ale tiahla aj na Baltik. Nemci na obsadených územiach postupne sťahovali z obehu sovietske známky a nahradzovali ich nemeckými výplatnými známkami s portrétom Hitlera. Tieto známky sa používali bezo zmeny i s pretlačou OSTLAND (obr. 11).

Obr. 7 - Výstrižok s odtlačkom pečiatky DEUTSCHE DIENSTPOST OSTLAND použitej v Talline (vtedy REVAL) v období nemeckej okupácie (známka bez pretlače)

Používali sa pečiatky s textom DEUTSCHE DIENSTPOST OSTLAND (obr. 7) a k tomu nemecký ekvivalent názvu miesta (napríklad namiesto estónskeho názvu mesta Tallin sa používal nemecký názov mesta Reval).

Obr. 8, 9 - Ukážka z estónskych vydaní známok z obdobia nemeckej okupácie

Počas nemeckej okupácie Baltiku objavili sa aj v Estónsku rôzne miestne vydania známok. Sú to pretlače na sovietskych známkach ako napríklad PÄRNU (Pernau), ktoré vyšli v dvoch vydaniach (obr.8) alebo samostatne vydané známky v rozličných mestách. Vydaná bola aj trojznámková emisia známok s nemeckým hákovým krížom a znakom (obr. 9). Medzi najhladanejšie a vysoko hodnotené sú miestne vydania z mesta OTÄEPE, mesta Dorpat i dlhá 9-známková priplat-

ková séria s nápisom ESTLAND - EESTI. Sú na nich vyobrazené pohľady na staré hrady, historické budovy a podobné objekty (ukážka na obr. 10). Aspoň takýmto spôsobom v srdciach Estónov tleli is- kierky národného povedomia i počas nemeckej okupácie.

Obr.10 - Budova parlamentu a vežou s názvom „Dlhý Hermann“

Nemci dodali na pošty aj dvojjazyčné nemecko-estónske formuláre, ktorými sa nahradili dvojjazyčné estónsko-ruské (obr.12).

3) Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik

Keď v priebehu 2. svetovej vojny nastal obrat a nemecké vojská museli ustúpiť, v baltických štátoch bolo obnovené sovietske zriadenie. Obnovila sa aj ESTÓNSKA SOVIETSKA SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA - EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK VABARIIK. S touto obnovou sa v Estónsku opäť začali používať poštové známky a celiny ZSSR, začalo sa ďalšie obdobie estónskeho poštovníctva.

V rámci vtedajšej národnostnej politiky ZSSR sa estónske motívy začali príležitostne objavovať na sovietskych poštových známkach, ale najmä na celinových obálkach a lístkoch, na ktorých sa pravidla bol aj dvojjazyčný rusko-estónsky text. Boli nimi pripomenuté jubileá estónskych vedcov, spisovateľov, hudobníkov ako aj motívy estónskych miest, architektúry, krajov, krajiny a pod. (obr. 13)

Na estónskych poštách sa začali používať aj nové sovietske pečiatky. Text mali písaný azbukou, ale názov miesta (domicil) bol napísaný aj estónsky. Okrem toho boli na pečiatkach aj písmená EST (skr. EESTI, tzn. Estónsko), ktorý zrejme v mnohonárodnostnej krajine mohol mať praktický význam aj na orientáciu zeme- pisnej polohy pošty v poštovej prevádzke. Písmená EST sa používali aj na doporu- čených zásielkach, na ktorých sa pou- žívali odtlačky rekomandačnej pečiatky s ručne dopísaným poradovým číslom.

Rozmanitosť a veľké množstvo týchto materiálov umožňuje zostaviť peknú stať týkajúcu sa Estónska v rámci ZSSR ■

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Obr.11 - List frankovaný nemeckými známkami s pretláčou OSTLAND

Absender / Saaja: _____

Postanweisung / Postirahakaart

an/Kellele _____

nr. _____

Postimeeskond / Posti jahtidekond _____

Dem Auftragnehmung der Postämter Russk.-Estl. Landes Postämter Kriegerposten Kämpferische Briefe nicht zulassen! (Nemci sa nemajú používať!)

Einlieferungsschein/Postimiskivitung

С.Р.П.С. / C.R.P.S.	Место / Kõne	Дата / Kuup	Время / Aeg	Место отправления / Saaja	Место назначения / Saadik	Действие / Toimetus

TELEGRAMM - TELEGRAMMA

Куда / Kuhu _____

Кому / Kellele _____

Индекс предприятия связи и адрес отправителя _____

Obr.12 - Poštová poukážka s nemecko estónskym textom (hore) a formulár na telegram s rusko-estónskym textom (dole)

СОВЕТСКАЯ ССР / ESTI NSV

Куда _____

Кому _____

Индекс предприятия связи и адрес отправителя _____

Индекс предприятия связи места назначения _____

Obr.13 - Celinová obálka ZSSR s dvojjazyčným rusko-estónskym textom

FRIDTJOF NANSEN a SLOVENSKO

Štefan Piško

Fridtjof Nansen (1861-1930) je svetoznámy nórsky vedec, cestovateľ a politik. V rokoch 1886-1889 prešiel ako prvý naprieč južným Grónskom a dokázal, že Grónsko je pokryté súvislou ľadovou vrstvou. V rokoch 1893-1896 na povestnej lodi FRAM bol unášaný Severným ľadovým oceánom. Na tejto ceste sa priblížil na vzdialenosť 450 km k severnému pólu (keď dosiahol 96° 14' severnej šírky), odkiaľ sa vrátil k Zemi Františka Jozefa. Výsledky jeho výskumných ciest položili základy ďalšieho polárneho výskumu. Neskôr pôsobil ako konzervátor Biologického inštitútu v Kristianii (Oslo). V roku 1905 sa rozhodne zasadzoval o zrušenie personálnej únie Nórska so Švédskom. Od roku 1918 pôsobil ako poverenec vtedajšej Spoločnosti národov vo fonde na pomoc postihnutých vojnou. V tejto funkcii si získal veľké zásluhy o návrat zajatcov z Ruska, o ulahčenie života utečencov počas občianskej vojny v Rusku, ako aj o pomoc hladujúcim Povolžia. Za túto činnosť mu bola v roku 1922 udeľená Nobelova cena mieru.

Po prečítaní týchto riadkov si iste položíte otázku, čo to má spoločné so Slovenskom? Len toľko, že Fridtjof Nansen v máji 1898 navštívil Bratislavu a mal tu v Lekársko-prírodovednom spolku prednášku o svojich polárnych cestách.

Účelom toho príspevku je však niečo iné... Kedysi, ešte za bývalého Zväzu československých filatelistov, vyvíjala v rámci komisie námetovej filatelie činnosť sekcia BOHEMOSLOVENIKA (jej názov čo do správnosti bolo predmetom kritiky), ktorá si kladla za cieľ zhromažďovať a zverejňovať materiály o osobách a udalostiach, týkajúcich sa Československa, ktoré boli vydané na poštových známkach alebo celinách v zahraničí. Bola to iste zaujímavá a poučná práca. Škoda len, že akosi sa na to pozabudlo (alebo je a nepropaguje sa?) a bolo by vari vhodné pouvažovať o oživení tohto smeru filatelie a slobivých pracovníkov už aj pod správnym názvom SLOVACIKÁ. Čo vy na to, priatelia filatelisti? ■

Spomienka na hudobníka a filatelistu

Na rok 2003 pripadli dve okrúhle jubileá človeka, ktorý svoj život zasvätil hudbe. Pripomíname nedožité 70. výročie narodenia (24. 3. 1933 Hurbanovo) hudobného

skladateľa **Jozefa Malovca** a 5. výročie jeho náhleho úmrtia (8.10.1998). Jeho vstup do sveta hudby začal popri štúdiu na gymnáziu súkromným štúdiom harmónie, kontrapunktu a hudobných foriem, pokračoval štúdiom na VŠMU v Bratislave (1952-1954) u A. Moyzesa a na AMU v Prahe u J. Řídkeho a V. Sommera (1954-1957), od roku 1957 pôsobil v Československom rozhlasu ako redaktor dramaturg a na rôznych iných pracoviskách. Do povedomia verejnosti sa najviac zapísal svojou skladateľskou činnosťou. Zložil viacero orchestrálnych skladieb, vokálnoinštrumentálnych diel, komorné diela pre inštrumentálne súbory i sólové nástroje (klavír, organ a i.), zborové skladby, elektroakustické skladby i hudbu k poézii (V. Nezvala, D. Tatarka, J. Krála, M. Růfusa, M. Halamovej a i.). Svojou tvorbou patril medzi významné osobnosti slovenského moderného hudobného života.

Hudbe sa venoval aj ako zberateľ - filatelistu. Zbieral známky a iný zberateľský materiál s námetom hudba. Známa bola jeho zbierka venovaná dejinám a súčasnosti hudby v Bratislave, ktorú vystavil na viacerých filatelistických výstavách. Vynikal aj mnohými osobnými vlastnosťami, akými bola jeho skromnosť a ochota priložiť roku k dielu. Nemal zábrany prísť na pripravovanú výstavu a osobne pomáhať aj pri adjustácii i demontáži exponátov. Akoby hudobný skladateľ Jozef Malovec chcel povedať, že aj pri podobných všedných činnostiach možno nachádzať harmóniu a uplatniť tvorivého ducha □ **K. Čierny**

To tu ešte nebolo

Aj u nás známe lokše - v rozličných krajoch majú rozličné názvy - patria k najstarším pečeným jedlám z múky. Známe sú už od egyptských a biblických čias a svoje miesto majú aj v súčasnom stravovaní. V júni tohto roka nás francúzska pošta prekvapila vydaním známky s tanierom s lokšami. Lokše sú z Bretónska, ale veľmi sa podobajú lokšiam našich babičiek. Známka hodnoty 0,50 € bola vyhotovená podľa farebnej fotografie. Ako vidno, pred filateliou sa už ani lokše neubránili □ Zc

K jubileu nových poštových čísiel

Netradične sa vyníma svojou témou i grafickým spracovaním príležitostná známka k 10. výročiu zavedenia nových, päťmiestnych poštových čísiel v Nemecku po jeho zjednotení v roku 1993. Kresba známky je riešená s humorom nadhľadom: Predstavuje ruku, ktorá ukazuje tvár usmievajúc sa tvár s okuliarmi a dole má nohy s obutými šľapkami. Autormi kresby sú E. Jung a F. Pfeffer. Známka hodnoty 0,55 € bola vytlačaná v tlačiarňach cenových papierov v Lipsku □ Zc

NIE ZNÁMKA, ALE VZŤAH MEDZI ZBERATEĽMI

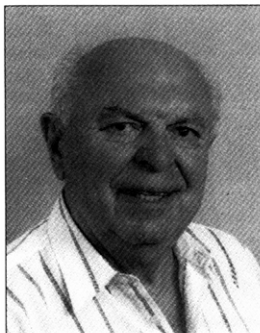
Nasledujúci príspevok pre nás napísal **dr. Dezső Sóóky** z Budapešti. Pôvodne na tomto mieste mal byť uverejnený rozhovor s ním, ktorý sme plánovali pripraviť. Rozhovor mal vzniknúť už pred niekoľkými rokmi (a k inej príležitosti), ale naše stretnutie sa pre rozličné okolnosti vždy akosi oddialilo a tým zišlo aj z predsavzatia pripraviť rozhovor. Z neuskutočneného stretnutia s našim dlhoročným priateľom a redakčným spolupracovníkom je nám úprimne ľúto. Neuskutočnený rozhovor však dnes už nelutujeme, lebo jubilant nám poslal svoje curriculum vitae, ktoré absenciu rozhovoru viac než v plnej miere nahrádza. Redakcia.

Udalosti, ktoré predchádzali na ceste k filatélii? V mojom živote zohrali rozhodujúcu úlohu dve okolnosti. Jedna z nich bolo moje narodenie na južnom Slovensku v čisto maďarskej obci vo vtedajšej ČSR, ktorá v roku 1938 bola na niekoľko rokov vrátená Maďarsku. Môžem rovnako povedať ako bocian básnika Mihály Tompu, že „mne osud dva domovy dal“. Oba mám rád a rovnako vrúcny vzťah mám k rodnej zemi i k svojej vlasti. Druhú významnú okolnosť zohralo moje nadanie naučiť sa cudzie jazyky. Hoci z „domu“ som si nepriniesol cudzí jazyk, ale v mojich maturitných rokoch som hovoril okrem maďarčiny a slovenčiny aj nemecky. Štvrtý jazyk, češtinu, môžem považovať za svoju druhú materinskú reč - už aj preto, že jedna z mojich gramatiek z 15. storočia bola Češka a možno niečo z jej génov dodnes zostalo aj vo mne. V rokoch vysokoškolských štúdií, pôsobenia na akadémií a potom v diplomatických službách sa moje jazykové znalosti ešte rozšírili o ruštinu a angličtinu.

Moje zberateľské začiatky? Siahajú do roku 1935, keď z dedom predplatených novín BARÁZDA som začal odlepovať československé novinové známky a potom aj ďalšie československé známky z obálok mojich známych, ktorí v tom čase vojeňčili. V roku 1937 sme dostali od strýčka z mesta Pápa list, na ktorom bola nalepená 32 fillérová známka s pohľadom na Budínsky hrad. Tá známka ma nadchla a očarila. Tak vznikli „dva domovy“ mojej filatelie a od tej doby až dodnes zbieram poštové známky oboch krajín. Začal som zbierať tradičným spôsobom a tak pokračujem aj v súčasnosti.

Organizované členstvo? V roku 1965 som sa stal členom jedného pražského klubu filatelistov ZČSF. V Prahe som vtedy pôsobil pracovne a v klube filatelistov som sa stretol s mnohými zaujímavými osobnosťami, spomedzi ktorých som získal aj niekoľko dobrých priateľov. Členom Zväzu maďarských filatelistov (MABEQSZ) som sa stal v roku 1966 a do zväzovej práce som sa zapojil v roku 1969.

Moja publikačná činnosť je známa. Aj o tom niečo? Prvé články som mal uverejnené v časopise Filatelia szemle v roku 1969 a boli zamerané na Československo. Počet mojich príspevkov pribúdala a na návrh Gyula Pénteka ma László Steiner v januári 1971 prijal do redakčného kolektívu tohto časopisu (dostal som aj dekrét s „odmenou 150 Ft mesačne“). Od toho času som členom Redakčnej rady časopisu, ktorý dnes má už nový názov BÉLYEG VILÁG.

Tematický okruh publikačnej činnosti? Boli to state a cyklus odborných článkov o histórii československej filatelie, Pražskom hrade, myšlienky o zbieraní maďarských známkov i dejinách filatelie v Maďarsku. Pod vplyvom vtedajšej módnjej vlny námetovej filatelie som sa začal venovať téme Svetové maliarstvo. Zo začiatku som v zbieraní dokázal udržať krok, ale počet vydávaných známkov s týmto námetom pribúdala takým tempom, že som svoje zbieranie bol nútený redukovat a neskôr aj úplne zanechať. Pamiatku na toto obdobie som zanechal cyklom článkov Východoeurópske obrazárne. Namiesto toho som si zvolil inú tému: Európa a maďarské súvislosti. K tejto problematike som vydal dve brožúry v rámci zväzovej Malej knižnice a rad článkov o hungarikách som publikoval vo zväzovom časopise. Z neskorších prác spomeniem seriály článkov Dejiny Európy a Maďarska, Dunaj - odveká cesta Európy, či Slováci a Maďarsko, v ktorom som sa pokúsil načrtnúť problematiku slovenskosti v Maďarsku.

Hlavné okruhy mojej činnosti? Jeden z nich sa začal odvíjať približne pred štvrtstoročím, keď som bol vymenovaný za člena a neskôr za predsedu Výboru pre medzinárodné styky MABEQSZ-u. Ťažisko mojej pôsobnosti bolo najmä v sledovaní, prekladaní a informovaní o filatelickej publikačnej činnosti v zahraničí. Iná aktivita sa viaže k roku 1986, kedy bola pri našom zväze ustanovená Sekcia zberateľov československých známkov. Činnosť sekcie sa úspešne rozbehla a dodnes je prospešná pre kontakty medzi filatelistami našich krajín. V roku 1990 bola táto sekcia spolu s ďalšími zastrešená zväzovou Odbornou skupinou zberateľov zahraničných známkov. Aj v tejto skupine sa hlavne venujem publikačnej činnosti, ktorej výsledkom je aj napísanie vyše 70 odborných stať. Do toho nepočítam tucty pravidelných prehľadov a informácií z anglických, nemeckých, ruských, českých, slovenských či chorvátskych filatelistických periodík a odbornej literatúry. V posledných rokoch uprednostňujem prehľady o zahraničných odborných článkoch s maďarskými súvislosťami. Nimi približujem ich obsah čitateľom, ktorý k týmto prameňom nemá prístup alebo nedisponujú potrebnými jazykovými znalosťami.

A z ďalších aktivít? Z mojich aktivít jednou vetou spomeniem vykonávanie rôznych zväzových funkcií, účasť ako delegát na kongresoch FIP, zahraničných i domácich výstavách a ďalších podujatiach. Mój súkromný zberateľský záujem sa sústreďoval na získavanie materiálov predovšetkým na dokumentačné účely a nie na účely vystavovateľské. Žiaľ, v mojom pôsobení v maďarskom filatelistickom živote tak chýba vystavovateľská činnosť. Keby som mal začať znova, vystavovateľskú činnosť by som nezanechal!

Čo pre mňa znamená filatelia? Jednou vetou by som to vyjadril asi takto: Pre mňa filatelia nikdy neznamená vzťah medzi človekom a predmetom (známkou), ale vzťah človeka k človeku, ktorých spoločná záľuba motivuje, uľahčuje a umožňuje im tento vzťah naplno rozvinúť.

□ **Dezső Sóóky, Budapešť**

Umenie plagátu z Írska

Írskym príspevkom do tohtoročného emisného radu EUROPA so spoločnou témou Umenie plagátú sú dve známky, vydané 9. mája. V nápaditom výtvarnom riešení, imitujúcom prezentáciu v reálnom prostredí - na tehlovom múre, sa predstavuje plagátová tvorba renomovaného írskoho výtvarníka Paula Henryho. Na prvej známke s nominálnou hodnotou 41 c vidíme skalnaté pobrežie polostrova Dingle (Kerry) z cyklu Dovolenia v Írsku. Na druhej známke (57 c) nás vábí idylická horská krajina s roztratenými domami v lokalite Connemara. Táto je súčasťou cyklu Írsko v tomto roku, vyhotovenom pre Londýnsku, Stredoštátnu a Škótsku železničnú spoločnosť (LMS).

Paul Henry (1876-1958) je jedným z najznámejších írskych výtvarníkov 20. storočia, preslávený najmä svojimi živými zobrazeniami krajín z Connemara. Narodil sa v Belfaste, kde študoval aj na Umeleckej škole. V štúdiách pokračoval na Akadémii Julian v Paríži. V súčasnosti pripravuje Írsku národnú galériu v Dubline najväčšiu výstavu Henryho diela, ktorá predstaví 100 jeho prác z verejných i súkromných zbierok v Írsku, USA, Francúzsku i iných štátoch Európy. Jeho diela na papieri budú vystavené oddelene v Galérii tlače, vrátane výberu z plagátov pre LMS. Medzi nimi budú aj tie „známkové“ - Dingle a Connemara.

Známky vytlačila Irish Security Stamp Printing Ltd. viacfarebnou litografiou v malých tlačových listoch po 10 kusov v náklade 460 tisíc a 360 tisíc kusov. Súčasťou emisie je aj jedna FDC □ Ivan Lužák

Z talianskeho manierizmu

Ľalianska pošta 23. 8. 2003 vydala príležitostnú známku venovanú maliarovi Parmigianinovi, vlastným menom Francescovi Mazzolovi (1503-1540), pri 500. výročí jeho narodenia. V známkovom obraze nachádzame portrét Diany Atteone - detail fresky zo zámku u Fontanellato neďaleko Parmy. Umelec pôsobil okrem tohto mesta aj v Bologni a Ríme. Jeho dielo tvoria portréty, mytologické a náboženské obrazy. V portrétoch zobrazoval aristokratický ideál človeka a života 16. storočia. Vytvoril tiež majstrovské kresby a grafiky. Je autorom nového ideálneho typu ľudskej postavy s predĺženými proporáciami a špirálovitého pohybu (figura serpentinata), ktorý má stelesňovať duchovné povznesenie nad všedným životom. Takým dielom je napríklad Madona s dlhým krkom.

Stal sa tak jedným z hlavných predstaviteľov manierizmu - umeleckého smeru vývoja od renesancie k baroku (obdobie približne od roku 1530 do 1600). Diela manierizmu sú charakteristické subjektívnym prístupom a exaltovanosťou. Najznámejším reprezentantom tohto smeru je grécko-španielsky maliar a sochár El Greco, ktorý je bohato zastúpený v známkovej tvorbe mnohých krajín. Ďalší manierista, flámsko-taliansky sochár Giovanni da Bologna, sa preslávil svojou sochou Merkúr, známou napríklad z gréckych známok a cieľin od roku 1901. Nominálna hodnota talianskej známky je 0,41 euro.

Vytlačila ju tlačiareň Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato v Ríme štvorfarebnou rotokalkografiou v PL po 25 známok v celkovom náklade 3,5 milióna kusov.

□ Ivan Lužák

Na pozdravy z dovolenky

Na pozdravy z dovoleniek v mnohých krajinách už niekoľko rokov vydávajú osobitné známky. S ich vydávaním začalo Francúzsko pred desiatimi rokmi a tejto tradícii zostalo verné dodnes. Na tohtoročnej známke (vydaná bola začiatkom júna s nominálnou hodnotou 0,50 €) je zobrazená matka s deťmi na pláži (vyobrazenie na 1. strane obálky).

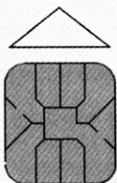
Autorom výtvarného návrhu je F. Boisrond - je to nové meno vo francúzskej známkovej tvorbe. Táto známka zobrazujúca letnú rodinnú dovolenkovú pohodu, bola vytlačená 6-farebným ofsetom □ Zc

Polynézske krásavice

Svojský spôsob života, vrátane oblečenia, si polynézske ženy starostlivo zachovávajú. Podporuje ich v tom aj poštová správa Francúzskej Polynézie, ktorá ich často zobrazuje na poštových známkach. Najnovšie to dosvedčuje aj známka tejto krajiny vydaná v marci tohto roka. Sú na nej dve sediace polynézske ženy v pestrofarebných satách. Zámka nominálnej hodnoty 55 f

je vyhotovená podľa fotografie a vytlačená mnohofarebným ofsetom. Pokiaľ vám ženy na známke pripomínajú svetoznáme obrazy maliara Paula Gauguina, pravdepodobne to bude len náhodná zhoda okolností. V každom prípade známka pôsobí sympatickým dojmom a keby som sa v tých končinách nachádzal, určite by som všetky pozdravy frankovo touto známkou... □ Zc

MALÉ OKIENKO TELEKARTISTU

/65/

RUBRIKA PRE ZBERATEĽOV
TELEFÓNNYCH KARIET

Marián Jobek

Zaujímavé slovacikum na TK Cyprus

Pred niekoľkými týždňami sa mi náhodou dostala do rúk veľmi zaujímavá čipová telefónna karta. Vydala ju oficiálna cyperská telekomunikačná spoločnosť v priebehu roka 2001 a na TK propaguje podprsenky svetoznámej značky Wonderbra. Z mediálnych prostriedkov je známe, že táto firma si na ich propagáciu vybrala na niekoľko rokov ako živú nositeľku svetoznámu slovenskú topmodelku Adrianu Sklenaříkovú (farebná reprodukcia je na 1. str. obálky). A práve ona dominuje na obidvoch stranách telefónnej karty. Náklad TK je 60 tisíc kusov, má nominálnu hodnotu £ 5, je s čipom GEM 6b a číslovač na nej má štruktúru 1301Cyxxxxxxx □ mjobek

APRH THAERIKOINDININ KYPROY
CYPRUS TELECOMMUNICATIONS AUTHORITY

Karibik - vzdialená exotika na TK - III., záverečná časť

V prvej časti článku (MOT 63, Zberateľ 7/2003) som spracoval informácie o začiatkoch histórie telefónnych kariet v exotickom Karibiku a v II. časti (MOT 64 v Zberateľovi 8/2003) som začal v abecednom poradí opisovať telefónne karty z tejto oblasti. V nasledujúcich riadkoch nadviažem na tú časť, kde som končil opisom kariet ostrova Grenada a pokračovať budem počnúc ostrovom Montserrat.

Ostrov MONTSERRAT • Malý sopečný ostrov Montserrat je pod britskou správou, má rozlohu cca 102 km², hlavné mesto je Plymouth a počet jeho obyvateľov je približne 14 tisíc • Ako prvé TK na tomto ostrove boli v roku 1989 vydané magnetické karty firmy GPT. Celkovo vyšlo 20 rôznych magnetických TK GPT. Niektoré z nich vyšli opakovane, ale s iným číslovačom. Náklady telefónnych kariet vrátane prvej (1000 ks) sa pohybovali od tisíc do 25,5 tisíc kusov. Karty z tohto ostrova sú zberateľom málo dostupné. Obrazovej časti na viacerých z nich dominuje podmorský svet alebo to, čo je pre ostrov typické - vulkanická činnosť aktívnej miestnej sopky, ktorá po erupcii pred niekoľkými rokmi zničila časť ostrova. Od roku 1998 sa začali používať na ostrove aj TK s čipom. Na ukážku som vybral kartu č. M3 v nominálnej hodnote EC\$ 20 z roku 1991, ktorá bola vydaná v náklade 25,5 tisíc kusov (obr.1). Je to jedna z najznámejších telefónnych kariet ostrova a asi aj najrozšírenejšia medzi zberateľmi.

Ostrov Svätého KRISTOFA a NEVIS (St. Kitts & Nevis) • Ostrovy Svätého Kristófa a Nevis sú dva samostatné ostrovy, vytvárajúce spoločný štátny útvar, rozlohu majú spolu cca 261,6 km², hlavné mesto je Basseterre a ľudnosť oboch ostrovov sa udáva približným počtom 50 tisíc obyvateľov • Ako prvé karty na telefonovanie na tomto ostrove boli zavedené v roku 1986 magnetické TK firmy Autelca a následne od roku 1989 TK od firmy GPT. Celkovo bola vydaná 1 magnetická TK firmy Autelca s tromi rôznymi nominálnymi hodnotami a 44 rôznych magnetických TK firmy GPT. Niektoré z nich vyšli opakovane s inou nominálnou hodnotou alebo mali iný rok vydania. Známe náklady TK firmy GPT (s výnimkou prvej v náklade 1000 ks) sa pohybovali od 2 tisíc do 48,5 tisíc kusov. Viaceré telefónne karty z týchto ostrovov sú medzi zberateľmi pomerne dostupné. Prvé TK s čipom na týchto ostrovoch boli vydané v roku 1998. Od roku 1998 sa začali používať na ostrovoch aj 4 rôzne TK s tzv. PIN kódom, ktorých náklady nie sú známe a zo zberateľského hľadiska sú prakticky nedostupné. Na ukážku som vybral magnetickú TK GPT č. M28 nominálnej hodnoty EC\$ 20 z roku 1996 s pohľadom na karnevalový sprievod, ktorá má nové logo a bola vydaná v náklade 5 tisíc kusov (obr. 2).

Ostrov Svätej LUCIE (St. Lucia) • Ostrov Svätej Lucie je samostatný štátny útvar s hlavným mestom Castries, s celkovou rozlohou cca 616 km² a približne so 140 tisícimi obyvateľov • Prvé telefónne karty sa na ostrove objavili v roku 1985 a to magnetické TK firmy Autelca. Od roku 1989 sa na ostrove používajú telefónne karty firmy GPT. Celkovú bilanciu TK tvorí 1 magnetická karta firmy Autelca s dvoma rôznymi nominálnymi hodnotami a 52 rôznych magnetických kariet firmy GPT. Niektoré z nich vyšli opakovane s inou nominálnou hodnotou alebo mali rozdielny rok vydania. Známe náklady TK od GPT s výnimkou prvej (tisíc kusov) sa pohybovali od 50 ks (RR!) do 40 tisíc kusov. Viaceré z kariet tohto ostrova sú medzi zberateľmi pomerne dostupné. Už od roku 1998 sa začali používať na ostrovoch aj TK s tzv. PIN kódom, ktoré patria medzi veľmi nedostupné a ich náklady nie sú ani známe. Na ukážke vidíme magnetickú kartu firmy GPT č. M5a nominálnej hodnoty EC\$ 40 z roku 1992 (náklad 20 tisíc kusov), ktorá zobrazuje najznámejšiu dominantu ostrova (obr.3).

**Obrazové ilustrácie
číslo 2, 3, 4 a 7
sú na
2. strane obálky**

Ostrov Svätého VICENTA a GRENADINY (St. Vincent & The Grenadines) • Ostrov Svätého Vincenta a Grenadiny sú samostatný štátny útvar, rozlohu majú spolu cca 389 km², hlavné mesto je Kingstown, počet obyvateľov približne 110 tisíc • Prvýkrát sa na tomto

ostrove na telefonovanie použili magnetické TK firmy Autelca v roku 1984 a od roku 1989 telefónne karty firmy GPT. Celkovo vyšla 1 magnetická TK firmy Autelca s tromi rôznymi nominálnymi hodnotami a 30 rôznych magnetických TK firmy GPT. Niektoré z nich vyšli opakovane s inou nominálnou hodnotou alebo mali rozdielny rok vydania. Známe náklady TK GPT s výnimkou prvej (1 tisíc ks) sa pohybovali od 1,1 tisíc do 23,5 tisíc kusov. Viaceré karty z týchto ostrovov sú medzi zberateľmi pomerne dostupné. Už od roku 1998 sa začali používať na ostrovoch aj 4 rôzne TK s tzv. PIN kódom, ktoré patria medzi veľmi nedostupné a ich náklady nie sú ani známe. Na ukážku z magnetických TK GPT som vybral kartu č. M12a s nominálnou hodnotou EC\$ 10, ktorá bola vydaná v roku 1995 v náklade 10 tisíc kusov (obr. 4). Zobrazuje vodopád Trinity Falls.

Ostrov TRINIDAD a TOBAGO (Trinidad & Tobago) • Ostrov Trinidad a Tobago sú samostatným štátnym útvorom, spolu majú rozlohu približne 5 128 km² a patria medzi väčšie Karibské ostrovy. Hlavné mesto je Port of Spain a počet obyvateľov sa pohybuje do 1,25 milióna • Prvé karty na telefonovanie na tomto ostrove sa viažu k roku 1987 a boli to tiež magnetické TK firmy Autelca. Prechod na TK firmy GPT začal v roku 1990. Celkovo bolo vydaných 6 magnetických kariet firmy Autelca, z toho prvá s dvoma rôznymi nominálnymi hodnotami, ďalších 5 ks boli nízkonákladové, obrázkové, pričom niektoré z nich boli opakovane vydané, a to buď s iným rokom vydania (1990, 1991) alebo s rôznymi nominálnymi hodnotami. Na ocenenie všetkých platí RR. Ďalej bolo celkovo vydaných 40 rôznych magnetických kariet firmy GPT. Niektoré z nich vyšli opakovane s inou nominálnou hodnotou, v inom roku alebo s iným číslovačom. Známe náklady TK od firmy GPT sa pohybovali od 25 ks (číslo M7 - väčšina nákladu zničená pre nesprávne uvedenie menu) do 75 tisíc kusov. Na ukážke je magnetická karta firmy GPT č. M13B v nominálnej hodnote Cİ\$ 20 z roku 1995 s vlastným logom a vyobrazením futbalistu Dwighta Yorka (obr.5). Náklad tejto karty autorovi nie je známy. Viaceré karty z týchto ostrovov sú medzi zberateľmi pomerne dostatočne dostupné. Dominujú na nich obrazy prírodných krás ostrovov alebo námety z oblasti športu. Pre tieto ostrovy boli vydané prvé TK s čipom v roku 1997, z ktorých sú zatiaľ známe 4 druhy. Od roku 1998 sa začali používať na ostrovoch aj telefónne karty s tzv. PIN kódom (ich náklady nie sú známe). Na týchto TK dominujú obrázky fauny. Na ukážku kariet s tzv. PIN kódom som vybral telefónnu kartu, ktorá ešte nie je súčasťou katalógu. Má vlastné logo TSTT a nominálnu hodnotu \$ 30 (obr.6). Jej náklad nie je známy.

Ostrov TURKS a CAICOS (Turks & Caicos) • Ostrov Turks a Caicos sú pod britskou správou, majú rozlohu spolu cca 430 km², hlavné mesto je Cockburn Town a počet obyvateľov sa zhruba pohybuje do 10 tisíc • Prvé karty na telefonovanie na týchto ostrovoch boli vydané v roku 1987 a potom v roku 1990 magnetické karty firmy Autelca. Od roku 1991 sa

používali telefonické karty firmy GPT. Celkovo vyšla 1 magnetická TK firmy Autelca so 4 rôznymi nominálnymi hodnotami. Ďalej bolo vydaných 40 rôznych magnetických kariet firmy GPT. Niektoré z nich vyšli opakovane s inou nominálnou hodnotou, s rozdielnym rokom vydania alebo s iným číslovačom. Známe náklady kariet firmy GPT sa pohybovali od 1250 ks do 15250 ks. Na ukážke vidíme magnetickú TK firmy GPT č. M5 s nominálnou hodnotou US\$ 20. Vydaná bola v roku 1991, nemá logo a jej náklad je 10,25 tisíc kusov (obr. 7). Dostupnosť viacerých kariet z týchto ostrovov je zberateľom dosť obmedzená. Z hľadiska ich obrazového námetu prevládajú na nich zábery na podmorské krásy ostrovov, historické výjavy alebo prekvapujúco aj z oblasti astronautiky.

Od roku 1997 boli používané TK od firmy GPT s úplne odlišným dizajnom. Pre tieto ostrovy boli vydané prvé TK s čipom pravdepodobne v roku 1997 (zatiaľ však nie je známe, koľko druhov bolo vydaných). Na ukážku som vybral kartu firmy GPT (ešte nie je súčasťou katalógu), ktorá má nominálnu hodnotu US\$ 5 a nové logo Cable & Wireless (obr.8). Jej náklad zatiaľ nie je známy. Od roku 1997 sa začali používať na ostrovoch aj TK s tzv. PIN kódom, ktorých náklady sa pohybuje od 800 do 10 tisíc kusov. Na týchto TK dominujú pohľady na pobrežia ostrovov.

Informáciami o telefónnych kartách z ostrova Turks a Caicos som predbežne uzavrel opis tohto druhu zberateľského materiálu z exotických Karibských ostrovov. Relevantné informácie z predchádzajúcich niekoľkých rokov nemám k dispozícii. Preto by bolo dobré, ak sa niektorý zberateľ špecializuje na túto oblasť alebo mal možnosť osobne navštíviť túto exotickú oblasť, keby uvedenú informáciu bol ochotný doplniť. Prívatel by som to nielen ja, ale určite aj mnohí ďalší zberatelia.

□ Spracoval a pripravil: **mjobek**

PREHĽAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK júl 2003

Poradové číslo, dátum, domicil,
text pečiatky, autor, farba

Po bohatej júnovej nádielke dvadsaťjeden príležitostných poštových pečiatok, v prehľade za mesiac júl to budú iba tri pečiatky:

01 ■ 10.7.2003 Spíšská Nová Ves 1: **36. SPIŠSKÉ VÝSTAVNÉ TRHY / SVT / 36** • Albert Klein • Čierna

02 ■ 11.7.2003 Kežmarok 1: **EURÓPSKE LUDOVÉ REMESLO / 1633-2003** • Lubomír Ksiažek • Čierna

03 ■ 25.7.2003 Močenok: **SV. GORAZD POKRAČOVAŤEL V DIELE SV. CYRILA A METODA** • Autor neuvedený • Čierna

Pripravil vkn

Z ARCHÍVU • Z ARCHÍVU • Z ARCHÍVU

(Žena na kozlíku poštového voza) • Prvá svetová vojna 1914-1918 priniesla so sebou mnoho problémov všetkým zúčastneným štátom. Ba aj mnohým ďalším! Narušilo sa národné hospodárstvo, obchodné vzťahy i vzťahy medzinárodné. Zákonite sa časom dostavil nedostatok tovaru v obchodoch a dostavil sa citelný nedostatok potravín, petroleja a nakoniec všetkého, lebo vojna trvala veľmi dlho. Fabriky zápasili s nedostatkom surovín i pracovných síl. Pracovné sily, to bol veľký problém aj poľnohospodárstva. Mobilizačný zákon dával aj výnimky, aj prikazoval, aj zakazoval. Aj sa obchádzal, akože inak. Aj sa podplácalo a boli výnimky. Veď zostať doma alebo byť na fronte - to bol predsa len veľký rozdiel! A keďže poštové služby museli fungovať aj na fronte, do tejto služby boli povolávaní aj poštári. Keď sa to opakovalo aj v ďalších mobilizačných vlnách, aj mnohé poštové úrady pocítovali nedostatok pracovných síl. Aj v tých najnižších služobných zariadeniach. Prednostovia poštových úradov písali kilá žiadostí o

výnimky pre svojich podriadených. Všetko však muselo ísť služobným postupom smerom hore i dolu. Sám som mal možnosť v archívoch vidieť desiatky žiadostí a podrobne si ich preštudovať. Nie často bola žiadost' vybavená kladne.

Narukovať museli postupne aj mladší zamestnanci poštového úradu mestečka Mürrzuslag. Toto pokojné mestečko leží vo východných Alpách v Rakúsku na úpätí pohoria Mürtzal nad riečkou Mürz, juhozápadne od mesta Wiener Neustadt. Nastali veľké, no očakávané problémy s doručovaním poštových zásielok, hlavne však s rozvozom balíkov. Ťažkú situáciu pomohla vyriešiť mladučká slečna Ressi Hlesier, ktorá vstúpila do služby a sadla si na kozlík vysokého poštového koča, rozvážajúceho balíky.

Stala sa tak prvou ženou v Rakúsku, ktorá takúto zodpovednú a aj ťažkú prácu vykonávala k naprostej spokojnosti občanov mesta i svojich nadriadených. Pracovala s jedným koníkom, pretože ten ďalší nemal toľko šastia a tiež musel narukovať.

Unikátnu snímku priniesol ako senzáciu vtedajší časopis zaoberajúci sa vojenskými udalosťami - Das interessante Blatt - v čísle 30, str. 14.

Michal Kiššimon

Slávna francúzska letkyňa

Francúzska poštová správa vdaním leteckej známkou počtala odvážnu a svetoznámu priekopničku ženského letectva Jacqueline Auriolovú (1917-2000). Od mladosti popri štúdiu histórie umenia sa zaujímala aj o letectvo. Prvý letecký diplom získala v roku 1933 a odvtedy ako pilotka dosahovala úspechy v oblasti civilného i vojenského letectva a vynikala aj v leteckej akrobacii. Napriek leteckej katastrofe na helikoptére nad Parížom, ktorej následkom musela podstúpiť viaceré operácie tváre doma i v USA, na letectvo nezanevrela a naďalej lietala na rozličných, aj najmodernejších francúzskych lietadlách.

Je držiteľkou mnohých leteckých rekordov i rádov a vyznamenaní. Na známke (vyobrazená na 1. strane o-bálky) je popri jej mladistvom portréte zobrazené aj moderné prúdové lietadlo Mirage, ktoré Jacqueline Auriolová tiež pilotovala. Farebné je celá známka ladená do modra ako obloha, jej živel a láska. Má nominálnu hodnotu 4 euro a vydaná bola v júni tohto roku v 10-kusovom priehradkovom liste Zc

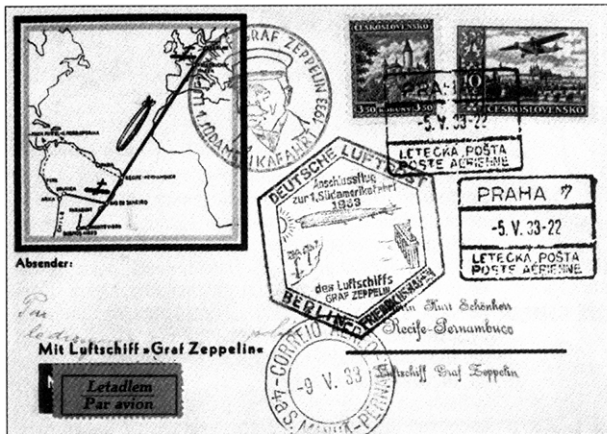
CEZ ATLANTIK NIELEN NA VODE (6)

V.K.Németh

Po dobrých skúsenostiach s preletmi cez severný Atlantik pomocou lodí ako plávajúci základní v roku 1937, nemecká spoločnosť Luft-hansa objednala u Dorniera vývoj nového lietadla. Tak vznikol štvor-motorový poštový lietajúci čln s typovým označením Do 26. Prvý proto-typt Do 26V-1 „Seeadler“ bol zalietavaný v roku 1938, druhý s menom „Seefalke“ začiatkom nasledujúceho roka. Oba prototypy dostala Luft-hansa, ale na severoatlantické trasy sa už nedostali. Než vypukla vojna, urobili niekoľko pokusných letov s pozoruhodnými výkonmi, stačili však ešte uskutočniť 18 letov na juhoamerickej trase.

Bolo už spomenuté, že prvý prelet At-lantiku sa uskutočnil britskou riaditeľnou vzducholodou R-34 v dňoch 2. až 6. júna 1919 z East Fortune v Škótsku na Long Island v USA. Vzducholode sa však stavalí aj vo Francúzsku, Nemecku, Talian-sku, USA i ZSSR na najrozličnejšie účely, výskumné, poľnohospodárske, dopravné i vojenské. Zdalo sa, že vzducholode ovládnu vzdušný priestor a predčia tak v tej dobe nie príliš dokonalé lietadlá ťažšie ako vzduch. A to aj napriek tomu, že lety vzducholodí boli pomerne často sprevá-dzané tragickými haváriami.

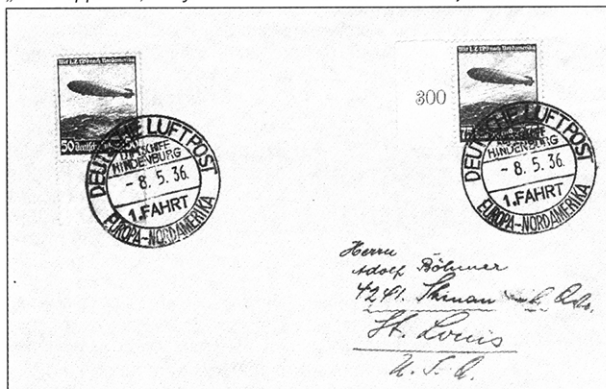
Obr.28 - Zásielka z ČSR prepravená 1. juhoamericým letom L.Z.127 „Graf Zeppelin“, ktorý začal vo Friedrichshafene 6.mája 1933

Obr. 30 - Vzducholod L.Z. 127 „Graf Zeppelin“ na americkej poštovej známke

Obr. 31 - Kašeť používaný americkou poštou na zásielky letu okolo sveta

Obr. 29 - Vzducholod L.Z.129 „Hindenburg“ absolvovala prvý let 4. marca 1936. Na svoj 1. severoamerickej let odštartovala 8.mája 1936

Vzducholode nad Atlantikom

Hovorí o vzdušnej preprave cez Atlantik v medzivojnovom období ne-možno bez zmienky o letoch vzducholodami. Tematika vzniku a vývoja tohto druhu prostriedku vzdušnej dopravy je veľmi bohatá a značne roz-siahla, preto o letoch vzducholodí nad Atlantikom sa v tomto článku zmienim veľmi stručne, a to prakticky len o nemeckých zeppelinoch, ktoré sa na letoch cez Atlantik najviac uplatnili.

Najcielavedomejšiu pozornosť vývoju vzducholodí venoval v Nemecku gróf Ferdinand Zeppelin, ktorý na brehoch Bodamského jazera začal stavať vzdu-cholode charakteristického cigarového tvaru. V roku 1909 vznikla spoločnosť DELAG (Deutsche Luftschiffahrt A.G.), ktorej vedúcou osobnosťou po smrti F. Zeppelina (1917) sa stal dr. Hugo Eck-ner. Vzducholode sa začali stavať na pra-videlnú medzimiestskú dopravu, ale do 1. svetovej vojny sa nimi uskutočňovali iba vyhladkové lety. Cez vojnu bola stavba vzducholodí zameraná na vojenské účely. Po vojne DELAG postavil niekoľko vzdu-cholodí s pozoruhodnými parametrami. Krátko po vojne bola postavená vzdu-cholod L.Z. 120 „Bodensee“ (označenie L.Z. znamenalo Luftschiff Zeppelin), s ktorou osobná doprava bola otvorená už v auguste 1919. Pre zaujímavosť ešte spomeniem, že v roku 1921 postavenú

L.Z. 121 „Nordstern“ dostalo Francúzsko v rámci vojnových reparácií a tam bola pomenovaná na „Mediterrané“. Podobne ďalšia, vzducholod Z.R. 3, sa dostala do USA, kde od roku 1925 bola v prevádzke pod menom „Los Angeles“.

Obr. 32 - Ukážka z kašetov používaných nemeckou poštou: Vľavo na zásielky s L.Z.127 (písmeno „a“ označuje jeho používanie v Berlíne) a L.Z.129 (písmeno „e“ označuje používanie v Lorchu)

Najpovestnejšou sa stala vzducholod L.Z. 127, ktorá bola pomenovaná po konštruktérovi „Graf Zeppelin“. Mala dĺžku 237 metrov, poháňalo ju päť motorov a uniesla užitočný náklad 15 ton rýchlosťou 130 km za hodinu. Postavená bola 8.7.1928, prvý let uskutočnila 18.9.1928 a v dňoch 11.- 15.10.1928 uskutočnila prelet cez Severný Atlantik do USA. Vzducholod L.Z. 127 uskutočnila lety do mnohých krajín Európy a ďalších svetadielov (v dňoch 7.8. až 4.9.1929 let okolo sveta - Weltrundfahrt), medzi ktoré patrili aj pravidelné linky do severnej i južnej Ameriky (Nordamerikafahrt, Südamerikafahrt). V roku 1936 to potom bola vzducholod L.Z. 129 „Hindenburg“, ktorú tragická havária 6.mája 1937 pri pristávaní v americkom Lakehurst v New Jersey znamenala koniec éry leteckej osobnej dopravy vzducholodami (v roku 1937 bola postavená ešte L.Z. 130, ktorá uskutočnila do začiatku roku 1940 okolo 30 letov, ale len v rámci Nemecka).

Preprava pošty vzducholodami vo svojej dobe znamenal najrýchlejší spôsob dopravy zásielok cez Atlantik. Nemecké vzducholode na prepravu poštových zásielok v rámci dohôd ako zmluvné štáty využívalo okolo 60 krajín, medzi nimi aj Československo (1932-1935) i protektorát Čechy a Morava (1939). Viacero krajín na prepravu vzducholodami vydalo aj osobitné poštové známky. Podobne ako u katapultových letov z lodí „BREMEN“ a „EUROPA“, vzducholodami prepravené zásielky sú bohato doložené odtlačkami príležitostných a potvrdzovacích pečiatok, kašetov a palubných pečiatok. Osobitosťou týchto zásielok sú aj prípady odoslania zásielok z paluby vzducholode (Bordpost) alebo zhodenia zásielok z paluby vo vreci bez pristátia vzducholode

(Abwurf). Vzducholodami boli prepravené mnohé zásielky s peknými frankatúrami na zberateľské účely, ale aj mnoho listov a lístkov s bežnými, najmä obchodnou korešpondenciou. Našťastie, mnohé sa z nich aj zachovali. Ak ešte k tomu prirátame rôzne druhy pripojných letov a možnosti ďalších kombinácií, dostávame nesmierne širokú paletu zberateľských materiálov. Napriek tomu (práve preto) Zeppelinové lety sú veľmi populárne, i keď neobčajne náročné oblastiou aerofilatelie.

Nástup amerických „Clipperov“

Z obdobia spred 2. svetovej vojny je potrebné spomenúť obdobie letov cez severný Atlantik veľkými hydroplánmi. V tomto prípade sú to iba americké lietadlá, ktoré nimi dosiahli najvýraznejšie výsledky. Z ich histórie spomeniem iba to, že prvú pravidelnú transoceánsku poštovú linku otvorila letecká spoločnosť PANAM v novembri 1935 zo San Francisca do Manily na Filipínach. Preprava sa uskutočnila hydroplánom Martin M-130 „China Clipper“ (prívlastok Clipper sa používal v názvoch všetkých hydroplánov PANAM). Od októbra roku 1936 na tejto linke prepravovali aj cestujúcich a v roku 1937 bola linka predĺžená až do Hongkongu. Pravda, aj doprava s hydroplánmi bola spojená s problémami a nehodami. Napríklad nad prevádzkou hydroplánov v roku 1938 visel otáznik, keď jeden hydroplán zhorel pri tankovaní a jeden Martin M-130 „Hawaii Clipper“ sa stratil medzi Manilou a Guamom.

Obr. 33 - Hydroplán Boeing 314

Obr. 34 - Prvý spätný let Marseille-New York, zásielka z Lisabonu

Na lety cez Atlantik spoločnosť PANAM chcela mať výkonnejšie hydroplány. V roku 1935 začala rokovat s firmou Boeing a práce na vývoji modelu Boeing 314 začali v roku 1936. Prvý stroj mal byť hotový v decembri 1937, odovzdaný však bol až v januári 1939. Do júna však PANAM dostala šesť týchto štvormotorových hydroplánov. Dva boli nasadené na pacifické linky, štyri na atlantické. Prvý z nich „Yankee Clipper“ v marci 1939 uskutočnil skúšobný let na linke New York-Azory-Lisabon-Bisscarosse-Marseille-Southampton-Foynes a späť cez Southampton, Azory a Bermudy do New Yorku. Dňa 20.mája 1939 začala pravidelná doprava cez Lisabon do Marseille. Dňa 24. júna 1939 bola vyskúšaná severná linka cez Sediac v Kanade a Bootwood na Newfoundlando do Foynes a odtiaľ do Southamptonu. Najprv to boli pozvaní oficiálni hostia, o štyri dni neskôr už platiaci cestujúci. Zavedenie hydroplánov však prišlo už neskoro - v Európe sa rozhoreli plamene 2. svetovej vojny, ktoré mali čoraz väčší vplyv aj na redukciiu a v niektorých prípadoch aj úplné zrušenie leteckých liniek cez Atlantik ■ (pokračovanie)

FIRMA ZBERATEL

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

831 02 Bratislava, Račianska 17

☎ 02 / 44 250 149

e- mail: zberatel @ nextra.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod.

GALÉRIA DERKA®

Predajňa:

Žilinská 11, 811 05 Bratislava

vykupuje a predáva

**hodnotné zbierky
aj jednotlivé kusy známok,
mincí a pohľadníc**

tel.: 02 52621714

tel./fax: 02 52621715

http://www.galeriaderka.sk

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 045 / 5320250-51

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti

filatelie, numizmatiky, notafílie,
filokartie, telefónnych kariet

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu
a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

SIMCO, s.r.o. Vám ponúka:

Baličky s tematickými známkami z celého sveta s obsahom 25, 50 a 100 rôznych známok v cene 40, 80 a 160 Sk, a to napríklad Psy, Kone, Mačky, Praveké zvieratá, Huby a plody, Železnice, Vzducholode a balóny, Lietadlá a mnoho ďalších.

Ďalej ponúkame: 1000 rôznych známok v cene 400,-
5000 rôznych známok v cene 2250,-
10000 rôznych známok v cene 4500,-

Podrobný ponukový list zašleme na požiadanie.

Ponúkame balíček známok aj s vyššími katalógovými hodnotami (len Európa) v katalógovej hodnote 1000 EUR len za 10% ceny a to 4200 Sk.

Pri objednávke
nad 400 Sk
neúčtujeme
poštovné
ani balné !!!

U nás si môžete vybrať aj z ponuky pomôcok
pre filatelistov značky Schaubek, a to:

albumové listy rôznych krajín sveta,
zásobníky na známky, lupy, pinzety,
perové dosky, fólie na FDC, NL atď.

Písomné objednávky môžete zaslať na adresu:

SIMCO, s.r.o., Astrová 1, 010 08 Žilina
alebo na tel. č./ fax: 041/5653 752

NUMIZMATIKA FOLLIS

Mikuláš Tóth, Košice

Vás pozýva na návštevu.
Nájdete nás v centre mesta.

Nákup a predaj:

- mincí ● bankoviek
- medailí ● radov a
- významenaní ● numizmatickej literatúry

Ponúkame:

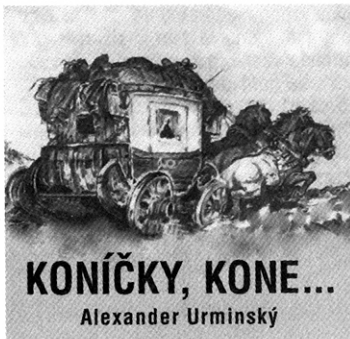
výkup za hotové · diskrétno jednanie

NUMIZMATIKA - FOLLIS

Mikuláš Tóth, Hrnčiarska 7, 040 01 Košice
(priestory Východoslovenského múzea)
☎ 0042155 / 62 27786

Otvorené:

Pondelok: 12.00 - 17.00 hod.,
Utorok - Piatok: 10.00 - 17.00 hod.

KONIČKY, KONE...

Alexander Urmínský

Nebude reč o koničkoch alias hobby, ale o ozajstných koňoch. Ale aby neprišlo k omylu, o koňoch na pohľadniciach. Zoológia nás učí, že sú to nepárnokopytníky charakteristické vysokými štíhlymi nohami s vyvinutým tretím prstom pokrytým hrubým kopytom. V zásade sa delia na studenokrvné kone a teplokrvné kone, čo predurčuje ich využitie. Sú to zvieratá žijúce v čriedach na savanách, stepiach a prériách. Domestikované mali ideálnu postavu, silu a ďalšie predpoklady na beh, ťahanie a nosenie bremien. O plemenách a šľachtení koňov a ich prednostiach na rôzne účely možno napísať mnoho. Prenechám to však zberateľom, ktorí námiet kone na pohľadniciach zbierajú. Oni majú o tejto téme určite veľa vedomostí a aj veľa odbornej literatúry. Tento článok chce iba nastoliť otázku, prečo sa kone na pohľadnice vlastne dostali? Nuž pre ich nezastupiteľnú funkciu v spoľžití s človekom po celé tisícročia. V súvislosti s týmto ušľachtilým zvieratom môžeme hovoriť o koňoch v doprave, v športe, v umení a v iných oblastiach ľudskej činnosti.

Kone boli domestikované už v neolite a používali sa najskôr ako ťažné zvieratá a potrava. Neskôr sa začali využívať na jazdu a lov, ďalej na diaľkovú prepravu osôb a tovaru. Do tohto využitia patria aj kone v poštovníctve. Na dopravu pošty znamenali po stáročia najrýchlejší prostriedok, snáď okrem poštových holubov, ktoré však mali obmedzenie v hmotnosti zásielok. Výsostné postavenie vo vojensktve mali až do doby vynájdenia spaľovacích motorov. Jazdeckto bolo elitou armády, ako neskôr letectvo. Práce v lesníctve a v poľnohospodárstve sme si do polovice 20. storočia bez koňov nevedeli ani predstaviť. Okrem prác na poli, roľníkom slúžili na pohon strojov (rezačky sena), poháňali mlynské kamene v suchých mlynoch, ťahali po nábreží lode proti prúdu. Preto nie náhodou sa ťažná sila koňa

stala fyzikálnou veličinou jednotky sily (slovensky KS, medzinárodne používané označenie HP). Motoristi ešte dnes hovoria o tom, koľko koňov majú pod kapotou.

V súčasnosti sa kone využívajú predovšetkým na jazdecký a dostihový šport, v cirkusoch, ródeách. Najnovšie aj v zdravotníctve na hypotériapi. Kovbojka a kovboj sa bez koňa nezaobíde. Vymenoval som celý rad využitia koňov v dávnej minulosti až po súčasnosť. Po úpadku chovu a počtu koňov v druhej polovici 20. storočia nastáva aj v tomto smere renesancia.

Na prvej pohľadnici (vyobr. na 2. str. obálky) vidíme terajšie námestie SNP v Bratislave v podobe, v akej sa nachádzalo v roku 1923. Sú na nej kone zapriahnuté v kochoch (doprava ľudí), vo vozoch (doprava tovaru), ale tiež voľne stojacie kone určené na predaj. Kónské jarmoky sa konali osobitne a niektoré sú aj na pohľadniciach.

Na druhej pohľadnici, kolorovanej, sú kone zapriahnuté do koča. Plnia funkciu taxíka pred železničnou stanicou v meste Nagykanizsa. Zaujímavá je aj jej druhá strana. Pohľadnica bola odoslaná po kontrole cenzorom, vojenskou c. k. poľnou poštou č. 500 v júni 1918. Naš vojak píše, že na dovolenku príde asi až v decembri, ale tuší, že vojna asi skončí skôr. Možno to tušil aj cenzor, preto bol tolerantnejší. Skôr skončila nielen vojna, ale aj monarchia.

Na pohľadnici č. 3 naložený sedliacký voz čaká na kompu cez Váh v Piešťanoch. Bolo to tiež ešte za monarchie. Vtedy táto kompa v Piešťanoch preklenovala obtokové rameno medzi kúpeľným ostrovom a obcou Banka. Plávajúce kúpalisko „Schwimmschule“ je na predloženej

pohľadnici vpravo od ramena ženy sediacej na voze. Na nábreží vidieť aj malú lodenicu. Dnes je toto rameno preklenuté Krajinským mostom a tiež mostom do hospodárskeho centra kúpeľov.

Iný motív, pripomínajúci vzrušujúce motívy naháňaciek v ére nemých grotesiek, nám ponúka štvrtá pohľadnica s názvom Feuer! (ohň, nem.). Na nej sa berlínski požiarnici, vlastne opäť hasiči, ponáhľajú k požiaru - kone tahajú hasičskú techniku a hasičov. Aj v tejto službe kone pomohli zachrániť mnoho ľudských životov i majetku.

Ďalší obrázok by mohol mať názov Stretnutie minulosti s prítomnosťou. Je z pohľadnice zo Svetovej výstavy poštových známok PRAHA 1962, na ktorej bola zriadená príležitostná preprava poštových zásielok historickým dostavníkom i moderným vrtuľníkom (obr.5). Historický poštový dostavník sa tešil veľkému záujmu verejnosti - veď vidieť na vlastné oči takýto dopravný prostriedok dnes už môžeme len na podobných podujatiach alebo v múzeách.

Úzky vzťah človeka a koňa sa preniesol aj do všetkých druhov umenia. Preto výtvarné diela, sochy, obrazy sú námietom žánrových aj miestopisných pohľadníc. Na pohľadnici (obr.6) s vlasteneckým textom NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM / PAMÁTCE HRDINŮ PADLYCH ZA VOLNOST VLASTI je socha vojaka na koni. Na zadnej strane je verš: „Vy, kteří hroby znáte v dálné zemi, kde pro vlast svou jste padli v boji, budete vzpomínáni věky všemi, že zmírali jste pro vlast svoji. Vás

bude vzpomínati každý věděčně, že z roby jste vymanili zem českou! Budete žít takto věčně, neb svobodu jste vydobíli“. Na pohľadnici Samko Hudec z Tisovca už československou poľnou poštu píše svojej manželke, že sa po piatich rokoch vojenčenia vracia domov...

Z malej prezentácie pohľadníc s koňmi môžeme usúdiť, že takéto pohľadnice majú miesto v rôznych zbierkach: regionálnych, žánrových, ale aj námietových - šport, práca v lese, na poli, v poštovej prevádzke, v doprave, militáriách a pod. Osobitnú kapitolu, početne veľmi bohato zastúpenú, tvorí motív koňa vo výtvarných dielach, osobitne obrazov a sôch zobrazujúce rôznych panovníkov i panovníčky, vojvodcov, revolucionárov a ďalšie významné osobnosti z histórie. Do námietu kôň zaradíme aj pohľadnice súvisiace s chovom a šľachtením koňov, jazdiarne, parkúry, dostihy, veterinárne školy a pod. Na Slovensku boli, prípadne sú chovné a šľachtiteľské stanice v Eleonórinom dvore pri Bratislave, Urmíne (dnes Mojmirovce), Palárikove, Horných Obdokovciach, Bučanoch, Klátovej Novej Vsi, Novom Tekove, Prešove, Rimavskej Soboty, Topoľčiankach, Motešičiach, Nitre, Šali, Šamoríne a inde.

Kone nájdeme aj na celinách prvej Československej republiky v súvislosti s prezidentom T. G. Masarykom, mimochodom veľkým milovníkom koňov a Všesokolských sletov ■

ČO NEODVÍJAL ČAS

Dnes uvěřujeme příspěvek o práci rytce **Jaroslava Goldschmieda**, autora rytin mnohých poštových známek, který bol uvěřený v časopise **ČESKÝ FILATELISTA** v roku 1942. Odstupom šesťdesiatich rokov stránky časopisu už trochu zožltli, ale aj v tomto prípade pr-
spevok má zberateľovi má čo povedať.

Český filatelista

RYTEC

Jeho práce je tak tichá a nenápadná, že jsem se neodvážil v nadpise použití přívlastek umělec nebo mistr, abych neurazil jeho skromnost. V roce 1923 se náhodou dostala jedná z jeho rytinek do rukou předsedy České grafické Unie, císařského rady Viléma a na to mu bylo nabídnuto místo uprázdněné po odchodu rytce profesora E. Karla. Téměř dvacet let pracuje při výrobě známek. V té době byl počátek tisku našich známek ocelotiskem. Od roku 1923 až 1927 věnoval svoje rytecké umění, spojené s nadlidskou trpělivostí zdokonalování tisku známek pořizovaných ocelotiskem. Jen zasněncec ví, co bylo pokusů při tisku prvních našich známek tištěných týmž způsobem. Pozdější přechod od starého typu tiskařského stroje Hummelově, na kterém se tisklo z plochých desek, k americké rotačce soustavy Stickneyovy, na které se tiskne z desek ohnutých do válce, nemohl býti najednou proveden. On to byl, který neustále dodatečně přizpůsoboval rytinu

potřebám stroje, papíru, barvě a jiným, nám neznámým maličkostem, které se laikovi zdají malichernými, ale při tisku jsou velmi důležitými činiteli. Musel rytiny prohlubovat, aby známky získaly na výraznosti, a co opatrnosti a umění bylo zapotřebí, aby současně rytina nevrátila na jemnosti. A právě svými zásahy spojoval techniku ryteckou s tiskařskou, čehož výsledek byl dokonalejší grafický výrobek - známka. V bývalém Československu i Protektorátě nebyla vydána poštovní známka, tištěná ocelotiskem, aby na ni nespouštěly jeho ruce.

Veškeré nápisy na našich známkách jsou jeho dílem. Je faktorem oddělený, v němž se tisknou poštovní známky. Má na starosti 40 lidí a při tom ryje. Jen ten, kdo zná jaký ruch panuje v tiskárně, a ví, jaké napětí nervů vyžaduje rytecká práce, umí jeho výkon oceniti. Sám mistr rytec Karel Seizinger se svého času vyjádřil, že by v takovém prostředí nevyřil ani čárku.

Po smrti zvěčnělého rytce mistra Bohumila Heinze, četli jste v úředních zprávách při vydávání nových protektorátních známek, že rytiny hodnot 2 K Pardubice, 6 K Budějovice, 8 K Kroměříž, 60 h, 80 h a 1 K lípová ratolest, 60 h a 1,20 K s obrazem Antonína Dvořáka, přetisk na známkách 30+20 h, 60+40 h, 1,20+80 h a 2,50+1,50 K a výplatní známky s obrazem Vůdce hodnoty 2,50, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 20, 30 a 50 K, zhotovil rytec Jaroslav Goldschmied. Toť právě on, pionýr našich známek, který mne přijal v útulném bytě k přátelské rozmluvě:

„Mistře, jak si vzpomínám, Vy jste Vršovák!“

„Můj otec Josef Goldschmied, byl výborným rytcem a medailérem, mívával ve Vršovcích továrnu výroby vignet a rytecký závod. Narodil jsem se 14. VIII. 1890 v Praze. U otce vyučil jsem se rytcem reliéfním pro práce vypouklé, medailérské. Později cvičil jsem rytí na plochu svou houževnatostí dopracoval jsem se úspěchu. Měl jsem také vlastní závod, ve kterém jsem se svým společníkem zhotovoval rytiny pro ocelotisk. V roce 1922...“

„Vím, mistře, bylo Vám nabídnuto místo rytce v Unii, přijal jste od těch dob pracujete na našich známkách. Sleduji Vaši činnost. Znáám všechny známky, které jste ryli, ale o známce bývalého Československa hodnoty 2,50 vydané v červnu 1929, představující sochu sv. Václava, v pozadí Museum, podle obrazu Jaroslava Šetelíka, nemám jistoty, jestli jste jí ryli Vy, ač v monografii je napsáno: ... byla zhotovena z rytiny, kterou vyjimečně prováděl rytec Goldschmied. Nepříznivě působí hrubé provedení známky, svědčící o nezkušenosti tech rytce v tomto oboru. Co tomu říkáte?“

„Bohužel, mám tu smůlu, že to, co se nepodaří, bývá mi připisováno. Rytina této známky byla zhotovena v Paříži neznámým autorem.“

„Postup při rytí známek je u Vás stejný jako u jiných rytců?“

„Ano, avšak každý rytec při technickém postupu rytí má vlastní způsob, který neustále opravuje a zlepšuje.“

„Která z protektorátních známek při rytí dělala Vám největší potíže a která šla lehce?“

„Zapomínáte, že při dnešním tempu musí mi každá známka, jak se říká, jít od ruky. Abych přiznal, nevíce potíží mi činila hodnota 8 K Kroměříž a hračkou mi byl Dvořák.“

„Jak se Vám pracuje podle kreseb profesora mistra Sejpy?“

„Ideálne.“

„Znáte výtvarného referenta nášeho časopisu, profesora akad. malíre Karla Štíku?“

„Pouze z Vašeho časopisu. Jeho články »Dva spôsoby grafické« a »Trojím triumf« prozrazujú, že je to skutočný odborník, ktorý na veľkú vzdialenosť správne má oči a má ostrý postreh.“

„Co soudíte o tom, kdyby se k tisku poštovních známek u nás použilo jednu dřevorytu?“

„Jen bych to vítal, neboť by zde nastalo markantnější vyjádření světla a stínu než štokem. Dřevoryt - efekty bez puntíků - překrásný způsob tisku - tot' ideální. Jen by se musel najít spolehlivý odborník, který by to provedl.“

„Znal jste mistry rytce našich známek: profesora Eduarda Karla, Karla Wolfa, Karla Seizingera a Bohumila Heinza?“

„Ano. Velmi přátelský poměr mě poutal k mistru Heinzovi. Mám na něho nejlepší vzpomínky. Byl to opravdový umělec a člověk dobrého srdce.“

„Prosím Vás, mistře, mohli byste mi vysvětliti, co znamenají na krajích archů u některých známek římské I neb II a jimž sběratelé říkají tajnoznačná desková čísla?“

Mistr se usmál. „To nejsou desková čísla. Ocelová tisková deska se prohlíží, jestli v jednotlivých známkách není chyba. Ten, kdo jí najde, škrábnutím I neb II na okraj desky naznačuje, že chyby jsou na desce první nebo druhé. Někdy se toto znamení otiskne na archy a jak pozorují, sběratelé v tom již vidí vzácnost.“

„Jak byste si přál známky rytí?“

„Tak, aby byly co možná nejkrásnější. K tomu ovšem je zapotřebí čas, abych mohl návrh studovati se stanoviska rytce, po případě pronést svůj úsudek. Konečně ideálním by bylo, kdybych mohl rytí v klidu, a to jen tenkrát, když jsem duševně disponován. Spěch určitě rytině krásy nepřidá. Vždyť po celou dobu práce musím mysliti, aby rytina vyhovovala nejen po stránce schopnosti tisku.“

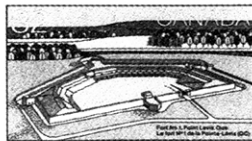
„Jak dlouho Vám trvá rytí známky?“

„Doba trvání závisí na druhu kresby. Průměrně si vyžádá zhotovení rytiny asi čtyř až pět týdnů...“

□ B.Ševčík, Český filatelista 20/1942, krátené

Príbeh z mesta Québec

Mesto Québec je najstaršie a jediné mesto na americkom kontinente, ktoré má mestské hrady. Zároveň je aj hlavným mestom provincie Québec s rozlohou vyše 1,5 milióna kilometrov štvorcových. K samotnému mestu Québec sa viaže jedna z mnohých povestí.

V časoch, keď „biely muž“ obsadzoval severoamerický kontinent, neraz dochádzalo k stretom s Indiánmi. Francúzski vojaci si na území dnešného mesta Québec vybudovali tábor ako opevnenú kolovú pevnosť. Po mnohých bojoch zostala z nich už iba hŕstka.

Obsadzovanie územia Québec na známke z r. 1908 (300.výročie) opäť vydané na známke k medzinárodnej mládežníckej výstave r.1982

Odchýlka na kontrolnej známke SLOVAKOTOUR 20 h

Pohľadnica s kontrolnou známkou SLOVAKOTOUR 20 h v ľavom dolnom rohu s výrazne posunutým zúbkovaním. Okrem toho má oproti bežným kontrolným známkam približne o 2 mm vyšší rozmer. Za poskytnutie tejto zaujímavej ukážky ďakujeme páňovi Ondrejovi □ R

V pevnosti mali aj domáce zvieratá privezené z Európy, medzi nimi aj kozy. Tieto zvieratá neboli náročné na starostlivosť a vojakom dávali mlieko a nakoniec aj mäso. Keďže pevnosť obkolesili Indiáni, nebola možnosť dostať sa z nej von na doplnenie zásob potravín, kozy boli postupne zarezané a zjedené. Až na jedného veľmi milého a prítlného bieleho capka, ktorého vojakom bolo ľúto zabíť. Keď capko zožral všetku zelen v pevnosti, pootvorili bránu a capka pustili von za čerstvou trávou. Indiáni, ktorí dovtedy nikdy nevideli takéto zviera, z capka dostali hrôzu a panicky sa rozutekali. Tak tento milý biely capko vojakom z pevnosti zachránil život.

Pred parlamentom v Québecu sa za účasti členov provinciálneho parlamentu, miestnych obyvateľov i turistov koná pri príležitosti výročia tejto udalosti vojenská prehliadka. Trasu prehliadky lemujú vyrovnané rady vojakov v parádnych uniformách a samotnú prehliadku otvára dôstojník so šablou a v bielych rukavičkách, ktorý pred nastúpenou jednotkou dôstojne kráča po boku s bielym capkom. To všetko na pamiatku tejto udalosti s bielym capkom, ktorý zachránil vojakov pred istou smrťou □ Jozef Solava

KLIMATICKÉ KÚPELE NA SLOVENSKU (II.)

Magdaléna Pekárová

Klimatické kúpele Lučivná

Na západnom okraji Popradskej kotliny pri ceste z Tatranskej Štrby do Popradu na miernom južnom svahu pod úpäťm Vysokých Tatier v nadmorskej výške 802 m ležia malé klimatické kúpele Lučivná. Liečebné domy sa nachádzajú v rozľahlom lesoparku s ihličnatými stromami, ktorý kúpeľom dodáva charakter pokojného tichého prostredia. Štýty Vysokých Tatier ich chránia pred severnými vetrami a ich panoramatický obraz vytvára jedinečnú prírodnú scenériu.

Lučivnú, ako malé klimatické kúpele, založil roku 1873 súkromný podnikateľ Donát Várady-Szakmáry, kedy bola dokončená Košicko-Bohumínska železnica. Po jeho smrti roku 1906, keď kúpele tvorilo osem rázovitých budov tzv. švajčiarskeho štýlu, dostala sa Lučivná do rúk nezodpovedného nájomníka a začala upadať. Po prvej svetovej vojne ich odkúpila Zemská úradovňa pre poistenie robotníkov a rozhodla sa v nich zriadiť detské protituberkulózne sanatórium. Po výstavbe nových účelových liečebných pavilónov a prevádzko-technických zariadení roku 1937 vznikol v Lučivnej nový liečebný ústav, ktorý sa špecializoval na liečbu detskej tuberkulózy. Na sklonku druhej svetovej vojny boli kúpele ťažko poškodené. Prevzala ich Ústredná sociálna poisťovňa, ktorá po rekonštrukciách a rozšírení dala roku 1948 do prevádzky obnovený komplex liečebne detskej tuberkulózy. Po organizačných zmenách roku 1953 prevzala Lučivnú štátna zdravotná správa, ktorá pokračovala v ďalšej výstavbe.

Novodobá história Lučivnej ako klimatických kúpeľov sa začala roku 1964, kedy bola liečebňa začlenená do systému Československých štátnych kúpeľov.

Prírodným liečebným faktorom Lučivnej je podhorská klíma, nadmorská výška, snežné žiarenie, čistota ovzdušia, čo spolu tvorí špecifickú charakteristiku vhodnú na liečebné využitie. Liečia sa tu detskí pacienti trpiaci chronickými

Lučivná Kúpele (Slovensko)

Obr.1 - Kúpeľné budovy v Lučivnej, vydal G.Jilovský, Praha-Žižkov 1924. Pohľadnica poštou použitá v roku 1925

Obr.2 - Časť liečebných domov v Lučivnej, v pozadí končiare Vysokých Tatier, vydal F. Odehnal, Poprad. Pohľadnica poštou použitá v roku 1939

Obr.3 - Časť parku so sediacimi a stojacimi ľuďmi v kúpeľoch Štós, v pozadí kolková dráha, dlhá adresa, vydal Gustav Waszlovits. Pohľadnica poštou použitá v roku 1905

Štós kúpele - Villa „Riaditeľstvo.“ - Bud Štós - Fűröb.

Obr.4 - Budova kúpeľného riaditeľstva, vydala Správa kúpeľov Štós. Pohľadnica poštou použitá v roku 1933

Obr.5 - Vila Maria v kúpeľoch Štós, vydalo Riaditeľstvo kúpeľov 1927. Pohľadnica poštou použitá v roku 1928

Obr.6 - Okienková pohľadnica - štyri kúpeľné vily v Štóse (Republika, Tatra, Maria, Doktor), budova riaditeľstva kúpeľov a Dom Komporday, vydalo Riaditeľstvo kúpeľov. Pohľadnica poštou použitá v roku 1925

zápalmi priedušiek a po celkovom oslabení organizmu po prekonaní chorôb dýchacích ciest. Na šantenie detí, rekreačný šport a rôzne hry slúži spomínaný rozsiahly lesopark.

Klimatické kúpele Štós

Na juhovýchodnom Slovensku, nedaľko Košíc, sa nachádzajú malé klimatické kúpele Štós. V nadmorskej výške 650 m ich obklopujú voňavé jedľové a smrekové lesy. Na účinnú a úspešnú kúpeľnú klimatickú liečbu majú kúpele Štós mimoriadne priaznivé, na juh otvorenú polohu. Z ostatných strán ich pred nepriaznivými vetrami chráni hrádza vrchov a lesov.

Za svoj vznik vďaka vzniku baníctva a kováčstva, ktoré sa tu začalo rozvíjať od 14. storočia. Remeselná zručnosť kováčov dala roku 1803 podnet na založenie prvej továrne na výrobu nožov v Štóse. V tomto podniku pracoval ako nožiarsky majster istý Róbert Komporday, laický nadšenec a propagátor vodoliečby. Na jeho podnet sa tu v roku 1881 založila spoločnosť, ktorá začala budovať kúpele. Kúpele, ktoré tu v roku 1883 otvorili, menili postupne majiteľov, svoje indikačné zameranie i metódy liečby. O kúpele prejavila záujem Revírna bratská pokladnica, ktorá ich nakoniec v roku 1927 odkúpila na liečbu svojich poisťencov. Začala s prestavbou celých kúpeľov. V roku 1950 boli kúpele prebudované na špecializovaný ústav na liečbu silikózy. Po začatí Štósu do systému štátnych kúpeľov adaptovali objekty, vybavili ich vnútorným moderným zariadením a vybudovali aj saunu.

Prirodne prostredie, podhorská poloha a vzdialenosť od priemyselných podnikov spôsobujú, že povetie v kúpeľoch neobsahuje aerosoly umelého pôvodu a mikroklima tu vyniká neobyčajnou čistotou a sviežosťou vzduchu, nasýteného ozónom a vôňou živíc. Všetky tieto vlastnosti klímy a komplexná kúpeľná starostlivosť dávajú predpoklady na liečbu dýchacích ciest a niektorých chorôb z povolania (zaprášené pľúca, poškodenie leptavými plynmi, parami a prachom). Okrem dospelých pacientov sa tu liečia i deti s chronickými chorobami dýchacích ciest.

Z prírodných pozoruhodností okolia kúpeľov Štós treba spomenúť Jasovské kvapľové jaskyne, Gombaseckú jaskyňu, Domica a Dobšinskú ľadovú jaskyňu. Divokou romantikou upúta i Zádielska dolina ■

FILATELIA ALBUM

**PREDÁVAME
A VYKUPUJEME
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍC,
CELISTVOSTÍ
A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL**

**FILATELIA ALBUM
Lazaretská 11
811 08 BRATISLAVA**

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

Ervín SMAŽÁK
Lotyšská 16
821 06 Bratislava
tel.: 02/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prítláče, príležitostné poštové ☉ a strojové príležitostné ☉)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% -nú zľavu** pri materiáloch firmy ERVO.

ALBUM ZIKA
**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk
MZIKA@HOTMAIL.COM
TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

REGIONÁLNE PODUJATIA

→ 20. september 2003 KRAKOVANY

HOBBY STRETNUTIA v Kultúrnom stredisku v Krakovanoch v roku 2003: 20. september, 25. október, 15. november a 13. december • Začiatok stretnutí o 7.00 hod. • Kontakt: J. Braško, ☎ 0904 367 911 alebo 033 / 7798 490

→ 21. september 2003 TRENČÍN

TRADIČNÁ CELOŠTÁTNA FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční v Trenčíne, v Kultúrnom stredisku Dlhé Hony dňa 21. septembra 2003 • Ďalšia celoštátna burza sa v Trenčíne uskutoční dňa 9. novembra 2003.

→ 27. september 2003 ZVOLEN

ZBERATELSKÉ BURZY - FILATELIA, NUMIZMATIKA, FILOKARTIA a i. zberateľské odbory - usporiada Klub zberateľov pri PK Zvolen 27.9. a 29.11.2003, vždy od 8,00 do 13,00 hod. v klubovni PK Zvolen - Podborová. Informácie a objednávky stolov: p.Halama, ☎ 0904 583 381

→ 28. september 2003 LUČENEC

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV - LUČENEC 2003 - 28.9.2003 od 8.00 hod., hotel PELIKÁN (pri tržnici) • Informácie: ☎ 047 4329 266. Ďalšie stretnutia: 26.október a 30.november 2003

→ 4. október 2003 BRATISLAVA

BURZA ODZNAKOV, MEDAILÍ, MINCÍ A VYZNAMENANÍ sa uskutoční 4.10.2003 v Spoločenskej sále SK Bratislava-Nové Mesto, Vajnorská 21 od 8,00 do 12,00 hod. • Ďalšia burza sa uskutoční 8.novembra 2003

→ 5. október 2003 ŽILINA - RADOĽA

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIA ZBERATELOV usporiada Galéria MLYN ANTIK - KaM Radoľa č.133 (oproti čerpacej stanici Benzínol, 10 km od Žiliny) v dňoch 5.10., 2.11. a 7.12.2003 od 8,00 hod. Aukcia: 7.12.2003 od 9,30 hod. Kontakt: ☎ 041-421 4026. 0903-175 076, e-mail: antik_kam@pobox.sk.

→ 5. október 2003 BANSKÁ BYSTRICA

CELOŠTÁTNA FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční dňa 5. 10.2003 v priestoroch Domu Slovenského Misijného hnutia, Skuteckého 4, v čase od 8,00 do 12,00 hod. Objednávky stolov na adrese: Roman Šajgal, Podlavická cesta 25, 974 00 Banská Bystrica, ☎ 048 / 413 01 52.

→ 12. október 2003 NITRA

SLOVENSKÁ NUMIZMATICKÁ SPOLOČNOSŤ v NITRE usporiada tradičné **HOBBY STRETNUTIA** (v nedeľu) 12.10. 2003 • Nitra, Párovská ul. 1 v čase od 7.00 do 13.00 hod.

→ 26. október 2003 RUŽOMBEROK

VÝMENNÁ BURZA - STRETNUTIE ZBERATELOV sa uskutoční 26. októbra 2003 od 8.00 hod. v Ružomberku, Gymnázium sv. Andreja, nám. A. Hlinku.

➔ 19. október 2003 KOŠICE

JUBILEJNÉ XX. CELOSLOVENSKÉ STRETNUTIE ZBERATEĽOV usporiada Slovenská numizmatická spoločnosť - pobočka Košice dňa 19.10.2003 v priestoroch Ferrocentra (spoločenskej pavilón) od 8,00 do 12,00 hod.

Doprava zo železničnej a autobusovej stanice električkou č.6 (vystúpiť na 7. zastávke). Informácie na ☎ 055 / 62 34 138. Ďalšie, už XXI. celo-slovenské stretnutie sa uskutoční 23.11.2003 v tých istých priestoroch. ☐

➔ 25. október 2003 POPRAD

Podtatranské kluby filateliov v Poprade, Kežmarku a vo Svite usporiadajú v sobotu 25. 10. 2003 od 7,30 do 12,00 hod. **16. PODTATRANSKÚ FILATELISTICKÚ VYMENNÚ SCHŮDZU** v priestoroch SOU stavebného na Okružnej ulici v Poprade. Možnosť ubytovania v mieste konania burzy. Kontakt: Ing. Josef Rančák, Štúrova 126/5, 058 01 Poprad, ☎ 0907 949 956. Nasledujúca bude 14.3.2004. ☐

➔ 1. november 2003 TRENČÍN

BURZA STAROŽITNOSTÍ A ZBERATEĽSKÝCH PREDMETOV • TRENČÍN. Výstavnisko TMM, a.s., Pod Sokolcami 43, 911 01 Trenčín dňa 1.11.2003 od 7.00 do 12.00 hod. • Vstupné 20 Sk, parkovné 50 Sk, poplatok za stôl 50 Sk • Kontakt: Peter Kvasnica ☎ 0905-267 519 alebo Mgr. Darina Masaryková, tel / fax 032-7432 382, e-mail: os22@tmm.sk. Ďalšia burza sa uskutoční 6. decembra 2003 ☐

➔ 16. november 2003 ŽILINA

TRADIČNÉ ZBERATEĽSKÉ STRETNUTIE: FILATELIA, NUMIZMATIKA, POHLADNICE, CELISTVOSTI, MINCE, TELEF. KARTY a i. sa uskutoční 16.11.2003 od 7,30 hod. Miesto konania: ZK Slovena Žilina (vedľa futbalového štadióna). ☐

Stretnutia zberateľov v Brne

Termíny tradičných stretnutí zberateľov (pohľadníc, známok, mincí, bankoviek, odznakov, TK a i.) v Brne, MK klub, Vlhká ulice č.21 (od 7,30 hod.): **20. september, 18. október, 15. november a 20. december 2003.** Rezervácia stolov a informácie: Klub sběratelů pohlednic ORBIS PICTUS, PS 727, 663 27 Brno, ČR alebo telefonicky na brnenských číslach 542536196 a 541224002.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Budova COIMEXU, Partizánska cesta 3 • Každý druhý nedeľu v mesiaci od 9,00 do 11,00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16,00 do 17,00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ul. 14 (Suvrovov internát) • Každú nedeľu od 8,00 do 12,00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Centrum voľného času, Starý trh č.25 • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 9,30 hod. ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedeľu od 9,00 do 12,00 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY • Buřet Malá ryba, L.Štúra 6 (pri Lekárni) • 2. a 4. nedeľa v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Schôdzky členov a priateľov numizmatiky • Penzión Čierna pani, každý štvrtok od 16,00 do 17,00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42, Michalovce (2.poschodie) • 1x mesačne, každý druhý

pondelok o 17,00 hod. (okrem letných mesiacov júl a august) ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18,00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Kaviareň hotela Korzo, hlavné námestie • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **POPRAD** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17,00 hod. Pošta Poprad 2, zasadačka na 2.poschodí ■ **PRESOV** - FILATELIA • Čierny orol (PKO), Hlavná ulica č.50/a (1.poschodie, miestnosť nad vchodom) • Každú nedeľu (okrem sviatkov a prázdnin) od 10,00 do 12,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Členské schôdze spojené s výmenou numizmatického materiálu. Dom kultúry • Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16,00 do 18,00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17,00 hod., apríl až september od 18,00 hod. ■ **TRNAVA** - KF Trnava • Centrum voľného času KALOKAGATIA, Strelecká 1 • Každý štvrtok od 16,00 do 18,00 hod. ■ **VRANOV n/Topľou** - VŠETKY ZBERATEĽSKÉ ODBORY • Mestský dom kultúry, M. R.Štefánika 875 / 200 • Každú prvú nedeľu po 15-tom v mesiaci od 10,00 do 12,00 hod. okrem prázdnin a sviatkov ☐ (R)

NÁMĚTOVÉ FILATELISTICKÉ KATALOGY DOMFIL

Mošti živočíchové (22 EURO), Prehistorická fauna a nynější plazi (13 EURO), Šachy (13 EURO), Ptáci (29 EURO), Houby (18 EURO), Olympiády (24 EURO), ZOH (32 EURO), Kočky (23 EURO), Psi (34 EURO), Automobily (37 EURO), Železnice (50 EURO), Ohrožená příroda -WWF (28 EURO), Motýli (40 EURO), Flora (65 EURO), Skauting (40 EURO), atd.

Čísła a ceny dle katalogů Michel, Yvert, Scott. Info a objednávky: proPRESS, hotel Central, nám. Republiky 33, CZ-301 14 Pízeň, ČR

Tel./fax.: 00420 377 223 876,
E-mail.: propress@dva.cz

Zo sentencií Ľuda Visokaya

Filatelija vyžaduje pamäť aj pre pamätníkov. Bol stále proti filatelii až do známok alergií. Kto zbiera všetko, nezberia nič. Vo filatelií sú najväčšie rarity vedomosti o nej. Archivári sú najodšednejší známkári. Hawidka iba chráni, ale neohraničuje zážitok. Záluba by sa nemala stať problémom. Neraz nám zostane album ako pamätník. Známký sa môžu devalvovať, no poznanie nikdy.

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

9

Vážení čitatelia,

prinášame vyhodnotenie siedmeho kola súťaže a súťažné otázky deviateho kola. Na úvod chceme vyjadriť účastníkom 7.kola súťaže podakovanie za to, že napriek letným horúčavám a dovolenkám sa zapojili do súťaže. I keď horúčavy a dovolenkové obdobie poznamenalo počtu súťažiacich.

■ Vyhodnotenie 7. súťažného kola:

Na 1. otázku správna odpoveď mala znieť „b“, tzn. Trinidad. Zo 39 odpovedí bolo správnych len 23, aj z toho niektoré, ako sa niektorí súťažiaci čestne priznali, boli uhádnuté. To však nevadí. Niečo o histórii tejto známky si môžete prečítať v článku Trinidadská známka z lode Lady McLeod, ktorý nám napísal pán Štefan Piško.

Na 2. otázku správne odpovedalo ešte menej súťažiacich - tesne nad polovicou (20). Najviac súťažiacich vzájomne zamienilo reverzy medailí s portrétmi Štefana Bočkaja a Juraja I. Rákocsiho. Štyri dvojice líčnej a rubovej strany medailí mali byť správne k sebe zoradené takto: A-3, B-4, C-1 a D-2.

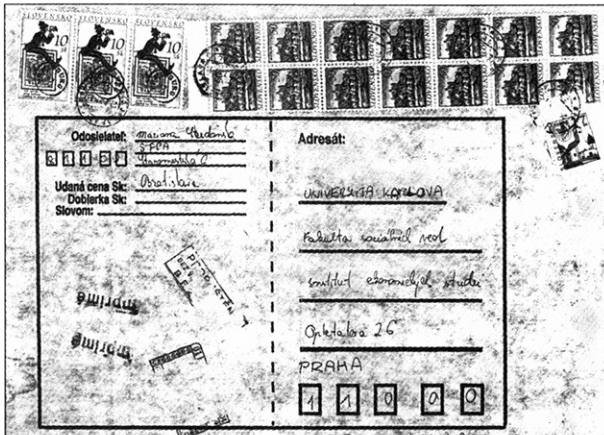
Na 3. otázku (ktorý článok sa v júlovom čísle Zberateľa najviac páčil), súťažiaci pridelili svoje hlasy nasledujúcim článkom: 1.miesto - **M.Zika: Slovensko na pohľadniciach Karola Plicku** (15 hlasov), 2.miesto - **V.K.Németh: Cez Atlantik nielen na vode**, 4 (14 hlasov), 3. miesto **V.Kučera: Filakoláže Luda Visokaya** (8), 4. miesto - **E. Minarovičová: Živelné pohromy a ich stvárnenie na minciach a medailách** (7), 5.-6.miesto - **A.Urminský: Militárie trochu inak** a **J.Cincík: Slovenskí panovníci na známkach** (po 6 hlasov), 7.-10.miesto: **Ad: Zabudnutá celina/pem**, **M.Gerec: Okienko špecialistu**, **Zaujímavosti zo súčasnej korešpondencie/des** a **J.Mička: Anкета 2002: Najkrajšia emisia alebo najkrajšia známka?** (po 4 hlasy). Ďalšie hlasy dostalo ďalších 6 článkov.

Výhercovia 7. kola súťaže: **Mária Andrišáková z Novej Dubnice** (nákupná poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 250 Sk) a **Ing.Anton Puvák z Tvrdošína** (zábovník na známky, formát A 4, 8-listový). Výhercom srdečne blahoželáme!

■ 9. - septembrové kolo súťaže

Prvá súťažná otázka: Z nášho predstavovania famózných a vzácnych poštových známok sveta nemôžeme vynechať prvú známku sveta - Britskú známku pod názvom Black penny (Čierna penny). Súťažná otázka znie: Najstarší list, na ktorom sa táto známka zachovala má dátum (a) 30.apríl 1840, (b) 2.máj 1840 alebo (c) 6.máj 1840?

Druhá súťažná otázka: Dnes sme pre súťaž vybrali nezvyklú otázku, na ktorú sami nepoznáme presnú odpoveď. Na reprodukciu vidíte obal zo zásielky odoslanej v roku 2000 z Bratislavy do Prahy, na ktorej je poštovými známkami vylepený poplatok vo výške 737 Sk. O aký druh zásielky mohlo ísť? Pre tých, ktorým táto súťažná otázka pripadá príťažkou, ponúkame náhradnú otázku: Ak toto číslo Zberateľa vložíte do obálky, zapleťe ju a pošlete ju do niektorého slovenského mesta ako zásielku I. triedy, aký bude poštový poplatok?

Tretia súťažná otázka: Napíšte názvy troch článkov a ich autorov, ktoré sa vám v septembrovom čísle Zberateľa najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame do **6. októbra 2003**. Na vaše odpovede sa úprimne tešíme a vopred ďakujeme!

Otázka navyše: Pomaly je nám už potrebné premýšľať o novom ročníku časopisu a zároveň s ním aj o našej súťaži. Ako v nej pokračovať, akú koncepciu vymyslieť pre jej 3. ročník? Pri tomto rozhodovaní nám veľmi pomôže, ak nám napíšete, čo sa vám na doterajšej súťaži páči, čo nie a čo navrhujete. Vitáme listy nielen od súťažiacich, ale každého čitateľa, lebo, ako zistujeme, mnohí súťaž so záujmom sledujú i keď sa jej priamo nezúčastňujú. Takže neváhajte a napíšte nám. Za vaše listy vopred ďakujeme! Redakcia

Trinidadská známka z lode Lady McLeod

Vyobrazená modrá známka s bielou lodou na prvej strane obálky siedmeho čísla Zberateľa pochádza z Trinidadu. Nie je to však známka oficiálnej poštovej správy, ale ide o súkromné vydanie lodnej pošty.

Ostrov Trinidad v Karibskom mori obsadila v roku 1797 Veľká Británia a až do roku 1962 bol jej kolóniou. V auguste 1962 sa stal nezávislým štátom (republikou). Nadalej však zostal v rámci britského Spoločenstva. Na ostrove Trinidad v 19. storočí prepravoval poštu z hlavného mesta a prístavu známy parník LADY MC LEOD. V tom čase sa hlavné mesto volalo Puerto Espana (dnešný Port of Spain). Kapitán spomínanej lode David Bryce až v roku 1847 zriadil súkromnú lodnú poštu medzi Puerto Espana a San Fernando na juhu ostrova. Táto pošta mala vlastné známky, ktorých obraz lode bol doplnený v spodnej časti ozdobnými iniciálkami názvu lode LMCL. Cena jednej známky bola 5 c, pri odbere najmenej 100 známok 4 c.

Napriek tomu, že ide o známku súkromnej pošty na obmedzenej trase, známka i ňou frankovaná pošta je pokladaná za predbežnú pravidelnú poštu na Trinidade. Definitívne známky koloniálnej pošty boli vydané na tomto ostrove až v roku 1851 □ **Štefan Piško**

NUMIZMATIKA - FILATELIA SOLIDUS

NOVÁ PREDAJŇA

Pri starej prachárni 5, 831 04 Bratislava
tel./fax 02/ 5542 4017

Nákup a predaj

Mince a bankovky
Poštové známky
Pohľadnice
Odborná literatúra
Medaily a vyznamenania

Otvorené: Po – Št 10,00–12,00 13,00–17,00
Piatok 10,00–13,00

Po telefonickej dohode možnosť návštevy aj mimo otváracích hodín

INZERCIA

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok v rubrike INZERCIA je 20 Sk. Za inzerát zvýraznený rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonentí časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. Inzeráty prosíme písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Uverejňujeme ich v došlom poradí. Komerčné inzeráty, reklamy a ich grafickú úpravu účtujeme podľa osobitného sadzobníka, ktorý na požiadanie zašleme, alebo dohodou. Redakcia

■ **PREDÁM ZA DOBRÚ CENU** (60% katalóg) Slovensko, komplet CDV a COB 93-02, poštu presléd listy zo ZOH Salt Lake City, kompleť. príležitostné pečiatky SK 1999. Blížšie info: Laco KAJABA, Americká 1315, CZ-34901 Střibro, SMS +420608211155, laco.kajaba@seznam.cz Z 250

■ **KÚPIM CELINY A CELISTVOSTI** z obdobia čs. menovej reformy 1953 a celiny a celistvosti so služobnými známkami z r. 1945-1948. ☎ 0903 700099. Z 251

■ **KÚPIM ★★ A 408-12** so širokým okrajom a A 408-12 s príležitostnými pečiatkami. ☎ 0903 700099. Z 252

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01** a Združenie klubov filatelístov Košice **príjme a zašle výbery do kolovania.** Informácie na adrese príjmu kolovania: Teodor MAGDA, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z 253

■ **PREDÁM ★★ ZNÁMKY, HÁRČECKY, CELINY A LISTY ČR 1993-1999.** Ivan LUŽÁK, Púpavova 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 654 25 054. Z 254

■ **PO DOHODE PRIJÍMAM I ZASIELAM** výbery známk, FDC, celín... Hľadám partnerov na výmenu kuš za kuš i podľa katalógov. Kúpim zbierky. Miroslav SUKUPČÁK, Čáčov 254, 905 01 Senica, ☎ 0905 358 707 Z 255

■ **KÚPIM MICHEL : GRÉCKO** č.107 (10 DRACH). Cena dohodou. ☎ 0907 773 858. Z 256

■ **KÚPIM ZNÁMKY PODLA ČYBENKY UMENIE ZSSR** © a Maďarsko ©. Dám 1 ku 3, čiže trojnásobok katalógovej ceny. Róbert KYTKA, Nová ul.95, 908 74 Malé Leváre. Z 257

■ **PREDÁM ZBIERKU Ag mincí ČSR, ČSSR, ČSFR 1947-1993,** 103 ks v troch zachovalých kazetách, kvalita mincí: raž. lesk. František MAZUR, Kuzmányho 3, SK-040 01 Košice, ☎ 055 / 62256-35. Z 258

ČO PÍŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) 8 / 2003

Druhé prázdninové číslo prináša tretie pokračovanie seriálu o čs. menovej reforme 1953. Venované je zaujímavým celistvostiam - jednoznámkovým a viacnásobným frankotúram, použitiu leteckých známk a hářčekov. Príspevok M. Langhammera sa zaoberá príležitostnými nálepkami APOST. F.Beneš st. prináša osemstránkovú štúdiu k teórii čs. predbežných známk a celín k prepracovanému vydaniu katalógu československých celín. Vracia sa k diskusií odborníkov, vedenej na stránkach Filatelie v osemdesiatych rokoch a snaží sa nájsť závery z dnešného uhla pohľadu. Nad činnosťou českých poštovní sa zamýšľa J.Bejsta v článku Súmrač nad poštovními Českej pošty?. Momentálne ich v Čechách pracuje 18, ale ich počet klesá. Feldmanova Abeceda filatelistickej pokračuje písmenom „F“. V znaleckej hliadke F.Beneš ml. upozorňuje na zaujímavú chybu - nedotlač známky v zošitku Švejk. Rozsiahle informácie sú o pripravovanom 6. medzinárodnom veľtrhu SBĚRATEL v Prahe ☐ ik

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) 7- 8 / 2003

Na stránkach letného dvojčísła časopisu maďarských filatelístov článok I.Vasa pripomína 135. výročie prvých novinových známk, E. Novotná informuje čitateľa, ako sa podarilo zosúladiť tvorivú invenciu s osobitosťami technológie tlače hářčka Maďarská svätá koruna, vydaného v roku 2001 a niekoľko zaujímavých článkov prináša aj z oblasti poštovej histórie: A. Bér píše o histórii Starého Budína, Budína a Pešti do roku 1850, poštovo-historickými zaujímavosťami sa vo svojom článku zaoberá aj L. Molnár a o problematike Podkarpatska a poľskej pošty v tejto oblasti v rokoch 1939-1944 píše L. Horváth. Časopis prináša 1. časť článku E. Deáka, ktorý mu dal názov „O čom rozprávajú pohľadnice alebo pohľadnice majú dve strany“. Pohľadniciam sa venuje aj L. Úrmös, ktorý píše o zbierke „Zalaegerszeg na starých pohľadniciach“, ktorá bola vystavená v tomto meste v rámci výstavy ALPY-ADRIA v dňoch 13.- 15.6.2003. Tejtó výstave je venovaná aj obrazová reportáž a komentár. V časopise nechýba ani zmienka o výstave NITRAFILA 2003 L. Leitolda a správa o plenárnom zasedaní odbornej filatelistickej spoločnosti MAFITT, ako aj pohľady do zahraničia z pera T. Somogyiho a D. Soókyho. Tak, ako po ostatné roky, v strede časopisu je vo forme prílohy spracovaný prehľad maďarských príležitostných poštových pečiatok za rok 2002, ktorých bol úctyhodný počet - celkom 160 kusov ☐ vkn

■ LES MAXIMAPHILES FRANÇAIS 460

Milan Rastislav Štefánik, astronóm, vojak a politik. Na oslavu priateľstva a spolupráce medzi Slovenskom a Francúzskom pošty našich dvoch krajín nemohli vykonať nič lepšie, ako realizovať spoločné vydanie poštovej známky s portrétom M. R. Štefánika. Týmto úvodom je nadpísaný článok, ktorý bol uverejnený v trojčísle (apríl, máj, jún 2003) časopisu Les Maximaphiles Français

číslo 460, ročník 59 (str. 9-12). V článku sa detailne opisuje životopis a dielo M. R. Štefánika, ako aj údaje o observatóriu v Meudone, v ktorom v rokoch 1905-1907 Štefánik pracoval u prof. Julesa Jansena. Článok je doplnený piatimi analógovými pohľadnicami (CM) a jednou fotografiou pomníka M. R. Štefánika, ktorý stojí pred budovou observatória v Meudone. Autorom článku je Henri Meslet, vedúci odboru pre styk so zahraničím Francúzskej asociácie zberateľov cartes maximum (reprodukcia jednej CM prevzatá z časopisu).

□ **Július Molnár**

■ MERKUR REVUE (ČR) ■ 3/2003

Tudy cesta nevede

...měl jsem možnost vidět právě vydanou „atraktivní novinku“ MDPT SR A Slovenské pošty - veľkoformátový pamätní aršík se čtyřmi totožnými známkami připomínající zisk 3. místa na MS v ledním hokeji ve Finsku úspěšným slovenským národním týmem. Pomineme-li, že i „bronz“ po předchozím titulu mistra světa je vynikajícím úspěchem slovenského hokeje za relativně krátkou dobu jeho samostatné existence a že euforií lze zdůvodnit mnohé, okamžitě se přímo nabízí řada naléhavých, citlivých i provokujících otázek spojených nejen se současností, ale především s budoucností slovenské známkové tvorby:

- Proč tento bombastický **ofsetový produkt nevalné umělecké úrovně**, již nezachránil, ba spíše způsobil plynulě avizovaný „průlomový tisk v Anglii“, produkt řešený způsobem vhodným nejvýše jako pestrá barvotisková fotomontáž doprovázející reportáž z MS v nějakém sportovním periodiku?

- Proč **právě tento produkt** za pouhý rok po senzačním zisku titulu mistra světa, oslaveném výbornou, umělecky kvalitní známkou v provedení renomovaných umělců Schurmannna, Činovského a Horniaka, jež byla po urychleném vydání s nadšením přivítána na slavnostní inauguraci v rámci mezinárodní výstavy „Slovensko 2002“?

- Má být právě toto „dílo“ **zásadním krokem ke změně** výtvarné, technické i vydavatelské koncepce slovenských poštovních známek, o níž neustále v kuloárech problematiky podivně a znepokojivě zvěsti, pronikající pochopitelně i mezi filatelisty?

Nejsme schopni ani kompetentní na tyto otázky odpovídat - to by měl učinit vydavatel, leč máme právo je

klást. Sběratelská veřejnost je dnes totiž hlavním odběratelem produkce známek poštovních správ a má mimořádný zájem o produkty **vysoce kvalitní po umělecké i technické stránce**, což je ostatně běžnou zásadou v tržním prostředí, chceme-li posuzovat známkovou tvorbu pouze z ekonomického hlediska.

Zdůrazňme však, že umělecká kvalita je zásadní a neodmyslitelnou vlastností poštovní známky, vytvářené jako specifické umělecké dílo. Pokud se při jejím vzniku a - vulgárněji řečeno - její výrobě umělečkost **vytráfi**, stává se pouhou **barvotiskovou nálepkou** stvrzující úhradu jistých poštovních služeb, pokud ovšem je k poštovní funkci alespoň zčásti připuštěna. Není-li, pak zbývá jen funkce prostředku ke kumulaci zisku prodejem do rukou ochotných sběratelů, projeví-li ovšem o takové zboží zájem.

Je jasné, že ve vydavatelské činnosti kterékoliv poštovní správy se ve větší či menší míře objevují emise provedené ofsetem. Mohou dokonce být i vkusně řešeny. Nikdy však nenahradí samou svou podstatou umělecký účín emisí tištěnými složitějšími technikami, tj. rotačním ocelotiskem (včetně hlubokotisku) a zejména ocelotiskem z plochých desek v mnohobarevném provedení. Slovensko získalo za 10 let své samostatné existence **světový véhlas právě takto provedenými známkami, které jsou obdivovanou vžitkou současného slovenského výtvarného umění včetně umění ryteckého**. V soutěži o nejkrásnější známky a světa a Evropy dosáhlo Slovensko v tomto krátkém období dokonce absolutního vrcholu a titulu (Kállay, Cigánik - Dejiny poštového práva), dále 2. místa (Horniak - Nariadenie zo Spišskej Starej Vsi) a dvakrát 3. místa (Baláž, Činovský - aršík L. Štúr, Benka, Horniak - Krajina z Terchovej). Všechny tyto známky jsou provedeny technikou mnohobarevného ocelotisku z plochých desek, unikátní a obdivovanou technikou, kterou dnes na světě **neumí nikdo kromě Slováků a Čechů**. Odklon od této cesty by mohl být **fatální** - domnívá se snad někdo, že žně vrcholných světových úspěchů by zůstala zachována? Slovenská známková tvorba by se mohla stát „tvorbou“ na „úrovni“ současné emisní praxe např. USA, která již delší dobu popírá veškeré své slavné umělecké tradice ve sféře rytých známek a ve stamilionových nákladech chrlí ofsetové produkty zejména v podobě až kyčovitých barvotiskových samolepek, od nichž se zcela zákonitě odvrací zájem a přízeň sběratelů. A pro pragmatiky: co by se stalo s **ekonomickým efektem** slovenských známek? Byl by **zachráněn rádobymoderními ofsetovými barvotisky**!

Takže na závěr: ofsetové plakátové výrobky nízké výtvarné úrovně (být s maximálním i formáty známek) typu uvedeného „hokejového“ aršíku nikdy **nemohou vést slovenskou známku po cestách světové slávy a uznání, spíše ji strhnou na scesti komercializace** (co jiného než spekulace je tento aršík za nominálně 80 Sk, když k titulu mistra světa stačila známka hodnoty 10 Sk?!) a zneužití sběratelské vytrvalosti těch, kdo kompletují své oblíbené Slovensko („vždyť oni si to nakonec stejně koupí“). A co výrobní náklady? V Anglii to bude levnější? Komu se to kdosi snaží namlúvit? Ale to už je problém vydavatele... Pochybujeme však, že touto cestou lze dosáhnout velkého závazku do budoucna, jež si vytvořila celá dosavadní slovenská známková tvorba □ **Zdeněk Fritz**

Zlato na lađe, gýč na známke

Prvé poštové známky vznikli technikou ocelotlače v Anglicku v rokoch 1840-1841. Podľa dlhoročnej britskej tradície, ktorá sa dodržiavala vo všetkých vyspelých európskych štátoch, sa na známkach nesmie objaviť žiadna reklama a žiadna žijúca osobnosť. Jedinou výnimkou je prezident (v Amerike ani prezident). U nás sa tieto pravidlá dodržiavali už od čias Rakúsko-Uhorska.

V dejinách známkovej tvorby sa ešte nestalo, aby sa portrétovaný - okrem prezidenta - mohol zúčastniť inagurácie vlastnej známky. V prípade slovenského hokejového mužstva však bolo možné všetko. Vlani, po víťazstve na majstrovstvách sveta, vyšla známka na túto tému prvýkrát, ešte v rámci pravidiel. Tento rok bola hokejová známka opäť dodatočne zaradená do emisného plánu a realizačná komisia trvala na dodržaní pravidiel do poslednej chvíle: požadovala rovnakú emisiu a rovnaký formát, rovnakú techniku ocelotlače aj výrazové prostriedky. Slovenská pošta však vzala realizáciu do vlastných rúk. Znáмка bola vytlačená bez vedomia komisie v tlačiarňach Walsall Security Printers Ltd. vo Veľkej Británii. Namiesto ocelotlače sa použila ofsetová technika, ktorej predlohou bola fotografia z tlačovej agentúry. Na známke sa okrem žijúcich osobností objavila aj reklama.

Zmeny v realizácii známky nastali v súvislosti s výmencou Slovenskej pošty, š.p., na Slovenskú poštu a.s.. Tá sa síce ešte len pripravuje, no Slovenská pošta už rozhoduje medzi ministrom o činnosti poradných orgánov pre vydávanie poštových známok...

Slovenská pošta spečatila príchod pápeža

Takmer tretina emisného plánu Slovenskej pošty predstavuje katolícku tematiku. Poštový známku pri príležitosti návštevy pápeža Jána Pavla II. na Slovensku do emisného plánu zaradil minister dopravy, pôšt a telekomunikácií už takmer pred polrokom. Návrh mal pôvodne stvárňovať pápežský znak. Z Vatikánu vraj prišlo zamietavé stanovisko k použitiu oficiálneho znaku na známke.

Realizačná komisia pripravila druhý variant - rytinu portrétu Jána Pavla II. Návrh bol pripravený v krátkom čase, jeho autorom je Jozef Baláž, s jeho súhlasom ho upravil a rozkreslil Martin Činovský, rytinu vyhotovil František Horniak. Znáмка však nebude vyrobená podľa ich návrhu ocelotlačou v českej tlačiarňi Poštovní tiskárna cenin Praha, a.s., ako bolo uvedené v pôvodnom pláne, ale ofsetom v anglickej tlačiarňi.

□ **E. Andrejčáková** (z celostránkovej prílohy pod názvom SVET POŠTOVEJ ZNÁMKY, výňatky)

MÁTE SLOVO

OHLASY • NÁZORY • POZNÁMKY

Kto to vie, odpovie...

Nebojte sa, nejde o žiadnu novú vedomostnú súťaž, ale o to, že v poslednom čase sa u nás dostalo vydávanie príležitostných tlačí, niekedy nesprávne a neodborne označovaných aj ako „čiernotlače“. Tieto sa zrejme zbierajú (inak by sa nevydávali) a vyskytujú sa v rôz-

nych formátoch, číslované i nečíslované, prípadne aj s dodatočnou úpravou príťažlivi alebo tlačou rôznych symbolov rieľifnou tlačou.

Nemienim sa zaoberať ich cenami v novinovej službe, ani predajnými cenami v katalógoch, ale inými, pre zberateľa dôležitými, žiaľ, nie vždy zverejňovanými údajmi. V prvom rade je však potrebné jednoznačne určiť ich triedenie, tzn. či ide o úradné, polouradné alebo dokonca o súkromné výrobky. Ďalším rozhodujúcim hľadiskom na posúdenie trhovej ceny týchto výrobkov je výška ich nákladu. Táto je však v poslednom čase, žiaľ, dobre „utajenou“ informáciou a tak nik nevie posúdiť, či niekoľkonásobne vyšší cenový údaj jednotlivých variantov zodpovedá aj výške nákladu, alebo ide o spôsob získania financií na krytie iných aktivít.

Ak vydavateľ (prípadne vydavateľa) príležitostných tlačí chce, aby tieto boli aj v budúcnosti pre zberateľov príťažlivými, je v tomto smere skutočne potrebné zvýšiť informovanosť a neuspokojovať sa len so strohým oznámením typu ... „známka (tá a tá) je vyhotovená vo forme príležitostnej tlače. Tlač je v ... farbe, má rozmery také a také rozmery a je číslovaná“. O výške nákladu ani slova a nás, ktorí tento druh výrobku zbierame, zaujíma nielen to, že tlač je číslovaná, ale aj celkový náklad, ako aj potrebný údaj „... číslovaná od - do“. Len tak možno predmet filatelistického záujmu pokladať za seriózny.

Preto ešte raz opakujem otázku a dúfam, že „kto to vie - odpovie“, za čo za všetkých záujemcov vopred ďakuje **Stefan Piško**

Postavy z francúzskych románov

Namiesto tradičných portrétov spisovateľov, francúzska poštová správa zaradila na tohtoročnú literárnu sériu šesť postáv z významných románov. Sú to Gróf Monte-Christo od Alexandra Dumasa - otca, hrdinský chlapec Gavros z románu Viktora Huga Bedári, Vidocq od Honoré de Balzaca, Nana od Emila Zolu, Esmeralda z románu Viktora Huga Notre-Dame de Paris a Claudina od W. Colettovej z rovnomenného románu. Hrdinovia svetoznámych románov tak oži-

vajú aj na poštových známkach i keď, samozrejme, tým nemožno získať také dojmy, ako keď si človek prečíta pôvodné dielo. Význam vydania týchto známok môžeme skôr hľadať v propagácii týchto diel, najmä medzi mládežou, ktorej veľká časť nejaví o klasické diela taký záujem, ako v minulosti. Všetky známky v kresbe S. Hochalna sú vytlačené viacerou hlbokotlačou a majú nominálnu hodnotu 0,50 euro. Zámky boli vytlačené jednotlivo v priehradkových listoch po 50 kusoch i súlúčajú všetkých šesť známok známok na jednom háčreku □ Zc

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA

V tejto rubrike ponúkaný materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, číslo telefónu 02 / 44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia vždy *len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ.*

ABONENTOM ČASOPISU POSKYTUJEME NA VŠETKY PONÚKANÉ POLOŽKY 5 % ZLAVU !

RAKÚSKO

Ponuka kompletných ★★
ročníkov z obdobia 1965-1996

Z ročníkov 1967-1996 ponúkame aj samostatné série a známky podľa vašej chýbenky. Objednávky vybavíme až do vyčerpania zásob. Ceny účtujeme 3,- až 3,50 Sk za 1 Schilling nom.hodnoty známok.

Ročník 1965	220,-	Ročník 1977	396,-	Ročník 1984	517,-
Ročník 1967	240,-	Ročník 1978	410,-	Ročník 1990	630,-
Ročník 1968	248,-	Ročník 1979	415,-	Ročník 1992	690,-
Ročník 1969	270,-	Ročník 1980	405,-	Ročník 1993 (chýba č.2112)	710,-
Ročník 1970	273,-	Ročník 1981	468,-	Ročník 1994 (chýba č.2141)	750,-
Ročník 1972	275,-	Ročník 1982	465,-	Ročník 1995	820,-
Ročník 1973	315,-	Ročník 1983	497,-	Ročník 1996	815,-

USA ★★

(katalóg Michel 2003)

764 I.	15 c Letecká	10,-	898	5 c 100 r. ochrany zvierat v USA, pes	6,-
782	15 c Letecká	12,-	901 A	5 c Medzinár. filat. výstava Washington	6,-
809	4 c 100.výročie štátu Kansas	6,-	902 A	2 c F.L.Wright, architekt (výplatná)	6,-
822	4 c Kozmická loď Mercury	7,-	904	5 c 1000 r. kresťanstva v Poľsku	6,-
823	4 c Boj proti malárii	6,-	906	5 c 50 r. námornej pechoty	6,-
825	4 c 100 rokov nar. K. E. Hughesa	6,-	907	5 c 75 r. ženského spolku	6,-
834	4 c Vianoce 1962	6,-	908	5 c Americký folklór	6,-
850	5 c 100 r. Národ. vodospod. akadémie	6,-			
851	5 c 100 r. štátnej pošty	6,-			
852	5 c 100 r. medzinárodného ČK	6,-			
854	5 c Vtáky Ameriky	6,-			
857	5 c Svetová výstava N. Y. 1964/1965	6,-			
860	5 c J. F. Kennedy	6,-			
863	5 c Zástava USA	6,-			
866	5 c Letecká, E. W. Goddard	12,-			
867	5 c 50 r. americkej hubby	6,-			
874	5 c „Pekné umenie“	6,-			
875	5 c Amatérske rádio	6,-	909	5 c Krásy Ameriky	6,-
877	5 c 100 r. Sokola v Amerike	6,-	911	5 c 25 r. štát. požičiek	6,-
880	5 c W. S. Churchill	6,-	912	5 c Vianoce 1966	6,-
888	5 c Bezpečnosť na cestách	6,-	913	5 c Mary Cassatt	6,-
899	5 c J. S. Copley	6,-	919	5 c 100 r. farmárskej organizácie	6,-
891	5 c A. Stevenson, politik	6,-	925	5 c 150 r. nar. H.D.Thoreana, spis., filoz.	6,-
893	4 c A. Lincoln (výplatná)	10,-	927	5 c 25 r. vysielania Hlasu Ameriky	6,-
894	6 c F. D. Roosevelt (výplatná)	10,-	929	3 c F. Parkman, historik (výplatná)	6,-
897	5 c 50. výr. zmluvy USA s Kanadou	6,-	933	5 c 50 r. samostatnosti Fínska	6,-

936 5 c T. Eakius
 937 5 c Vianoce 1967
 938 5 c 150 r. štátu Mississippi

972 6 c Vianoce 1968 8,-
 973 6 c Americkí indiáni 8,-
 975-78 4x 6 c Parky Ameriky 50,-
 985 6 c 150 r. štátu Alabama 8,-
 992 6 c 100 r. baseballu 18,-
 994 6 c Dwight D. Eisenhower 10,-
 999-1002 4x 6 c Prírodné múzeum v New Yorku 28,-
 1022 6 c 350 r. založenia kolónie Massachusetts 6,-
 1083 8 c 100 r. poštovej prevádzky 6,-
 1085 8 c Tom Sawyer 6,-
 1109-12 6x 8 c 200 r. nezávislosti USA (sútláč) 66,-
 1137-44 6x 10 c 100. výročie UPU 80,-
 1203-52 50x 13 c Vlajky členských štátov USA 620,-
 1203-52 - - - PL 675,-

1300-16 4x 13 c Motýle 40,-
 1315-16 2x 13 c Energetický program 20,-
 1343-50 8x 13 c CAPEX '78, malý blok č.16 95,-
 1356 15 c Viking I., sonda na Mars 10,-
 1395 10 c LOH Moskva 1980 (I) 8,-
 1397A 15 c 200 r. samostat.USA, J.P.Jones 9,-
 1398-1401 4x 15 c LOH Moskva 1980 (II) 45,-
 1405 31 c LOH Moskva 1980 (III) 18,-
 1415-19 5x 15 c Veterné mlyny v Amerike 60,-
 1421-26 6x 15 c Blahoželania 60,-
 1434-37 4x 15 c Morské korály 46,-
 1438 15 c Deň práce 10,-
 1445-48 4x 15 c Americká architektúra 40,-

USA - kompletne ročníky ★★

Ročník 1962	130,-	Ročník 1971	310,-
Ročník 1963	120,-	Ročník 1973	235,-
Ročník 1964	160,-	Ročník 1974	340,-
Ročník 1965	130,-	Ročník 1975	295,-
Ročník 1966	420,-	Ročník 1976	1690,-
Ročník 1967	295,-	Ročník 1977	
Ročník 1968		(chyba č.1310)	320,-
(chyba č.945)	450,-	Ročník 1978	650,-
Ročník 1969	295,-	Ročník 1979	765,-
Ročník 1970	220,-	Ročník 1980	515,-

Vzhľadom na obmedzené množstvo ponúkaného materiálu, objednávky budú vybavené v poradi, v akom nám budú doručené.

PONUKA ● PONUKA ● PONUKA Anketa MF „Volíme najlepšiu čs. známku (obal + pamätná tlač z rytiny)

Firma Zberateľ ponúka niekoľko ďalších kompletov ročníkov obálok prvého dňa vydania (FDC) Československa z obdobia rokov 1973 až 1984 (podľa kat. Pofis):

Ročník 1969	40,-
Ročník 1976	30,-
Ročník 1977 (2 ks)	60,-
Ročník 1978	30,-
Ročník 1979	30,-
Ročník 1980	25,-
Ročník 1981	25,-
Ročník 1982	25,-
Ročník 1983	25,-
Ročník 1984	25,-
Ročník 1985	25,-
Ročník 1986	25,-
Ročník 1987	30,-
Ročník 1988	30,-

Vzhľadom na obmedzené množstvo ponúkaného materiálu, objednávky budú vybavené v poradi, v akom nám budú doručené.

Zásobníky na známky, hawidky

Zásobník Lindner, formát A 5, 8-listový	195,-
Zásobník Lindner, A 4, čierne listy, 16-listový	490,-
- - - 30-listový	870,-
Zásobník s logom Slovenskej pošty, formát A 4, biele listy, 16-listový	320,-
- - - 8-listový	210,-
Hawidky čierne, šírka 28, 31, 35, 48, 55, 60, 70 a 90 mm - balíček	60,-
Hawidky čierne na PL: ležaté, veľkosť 175x120mm	- ks 15,-
ležaté, veľkosť 200x175mm	- ks 20,-
stojaté, veľkosť 115x 175mm	- ks 15,-
Hawidky biele, šírka 32, 40, 60 mm - balíček	60,-

Hawidky biele na PL: ležaté, veľkosť 175x120mm	- ks 15,-
stojaté, veľkosť 115x175mm	- ks 15,-

Rôzne námety ©

Afganistan 1996, Motýle a ich húsenice (6+H)	33,-
Afganistan 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Ryby (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Predhistorická fauna (6+H)	30,-
Ajman 1972, Rôzna fauna I (6H, malý formát)	55,-
Ajman 1972, Rôzna fauna II (7H, malý formát)	60,-
Azerbajdžan 1995, Mačky (6+H)	30,-
Azerbajdžan 1995, Korytnačky (5+H)	25,-
Benin 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Benin 2002, Tučniaky BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Ferrari BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Motýle a kvety BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Panda BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Fauna Ameriky (BI (6) + H)	38,-
Benin 2002, Letectvo 1903-2003 BI (6) + H	38,-
Benin 2003, Prírodná rezervácia BI (2)	22,-
Benin 2003, Vodné tváctvo BI (3)	25,-
Bulharsko 2001, 100 r.mestskej elektr.dopravy (4)	15,-
Cambodge 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Motýle (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Mäkkýše (6+H)	30,-
Cambodge 2001, Huby (6+H)	30,-
Congo 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Congo 2003, Papagáje BI (6) + H	38,-
Cuba 1996, Vtáky (5+H)	27,-
Guinea Bissau 1988, Rôzna fauna (7)	21,-
Guinea Bissau 1988, Psy (7+H)	33,-
Guinea Bissau 2001, Hist. automobily BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Plachetnice BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Papagáje BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Parné lokomotívy BI (6)	29,-

Guinee 1995, Rôzne kvety (6+H)	30,-
Guinee 1995, LOH Atlanta 1996 (5+H)	27,-
Guinee 1995, Spevavce (5+H)	25,-
Guinee 1998, Dravé vtáky BI (9)	35,-
Guyana 1990, Huby (4 + 5H)	62,-
Guyana 1991, Huby (5 + 2H)	37,-
Guyana 1993, Huby (5 + 5H)	65,-
Kampučea 1989, MS vo futbale Taliansko (7+H)	33,-
Korea 1980, LUFTHANSA - 25.výročie (2H)	25,-
Korea 1991, Huby (5)	17,-
Korea 1991, Panda (6+H)	30,-
Korea 1992, Žaby I (PL8+K)	25,-
Korea 1992, Žaby II (PL8+K)	25,-
Kyrgyzstan 1995, Kone (7+H)	35,-

Laos 1988, Pravek (5)	16,-
Laos 1993, Motýle (5+H)	27,-
Laos 1994, Hady, jašterice (5+H)	29,-
Laos 1995, Pravek (5)	18,-
Laos 1996, Korytnačka (4+PL so 4 zn.), Greenpeace	30,-
Laos 1996, LOH Atlanta '96 (5+H)	27,-

Madagaskar 1993, Ostrovná flóra (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Chrobáky (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Dravý zver (7+H)	33,-
Rwanda 2003, Hady BI (6) + H	38,-
Sahara Occ 1995, História šachu (4BI+H)	25,-

Saharai Rep.1997, Kone (6+H)	30,-
Sharjah 1972, Mačiatka (6H, malý formát)	55,-
Somali Rep. 1999, Safari (6+H)	30,-
S.Tomé e Príncipe 1990, Huby (5+2H)	37,-
S.Tomé e Príncipe 1992, Huby (4+2H)	37,-
S.Tomé e Príncipe 1992, Motýle (4+2H)	37,-
S.Tomé e Príncipe 1993, Vtáky (5+H)	27,-
S.Tomé e Príncipe 1993, Motýle+kvety (5+H)	27,-
S.Tomé e Príncipe 1993, LOH Atlanta '96 (8+2H)	43,-
S.Tomé e Príncipe 1995, Mačky (8+2H)	44,-
Tadžikistan 1994, Jaštery a jašterice (6+H)	30,-
Tanzánia 1991, Lokomotívy (7+H) ★★	35,-
Tanzánia 1992, Vtáky (7+H)	35,-
Tanzánia 1994, Praveká fauna (7+H)	35,-
Tanzánia 1995, Predátori Afriky (7+H)	35,-
Togo 1999, Mačky (6+H)	30,-
Togo 1999, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Togo 1999, Historické automobily (6+H)	30,-
Uzbekistan 1995, Lietadlá (7+H)	33,-
Uzbekistan 1995, Motýle (7+H)	35,-
Vietnam 1989, Psy (6)	18,-

Albumové listy firmy Zberateľ SLOVENSKO

Rok	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1993	19,-	75,-	32,-	120,-
1994	19,-	75,-	48,-	185,-
1995	22,-	75,-	48,-	175,-
1996	22,-	75,-	54,-	195,-
1997	22,-	75,-	53,-	220,-
1998	22,-	75,-	53,-	220,-
1999	21,-	75,-	59,-	245,-
2000	17,-	65,-	48,-	185,-
2001	32,-	95,-	48,-	215,-
2002	22,-	75,-	75,-	285,-

Súbory jednotlivých ročníkov tvoria albumové listy pre:

**I.časť - základné známky a háččky,
II.časť - pre PL, varianty kupónov a známky z háččiekov.**

Pri objednávaní prosíme vždy uviesť požadovaný ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4) ! V prípade záujmu o všetky listy, treba objednať obidve časti súboru (I.+ II.) pretože II. časť listy z prvej časti neobsahuje !

Listy ponúkame vo vyhotovení bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty listov: Pofis a A 4.

Ceny oboch formátov sú rovnaké!

Albumové listy ČR

Rok	BZ	Z
1999	185,-	490,-
2000	190,-	495,-
2001	195,-	525,-
2002	185,-	515,-

Formáty albumových listov ČR: Ročník 1999 len formát Pofis, roč. 2000 - 2002 formátu Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Ďalej ponúkame albumové listy formátu Pofis aj A 4:

s nápisom **SLOVENSKO** á 5,-
s nápisom **ČESKÁ REPUBLIKA** á 5,-
bez nápisu (len Pofis) á 4,-
so štvorcovou potlačou (len Pofis) á 4,-

Obaly na albumové listy

formát A 4 (tzv. Euroobal) -10 ks 15,-

Pinzety a lupy

Pinzeta Prinz-Solingen (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla) 85,-
Pinzeta Lindner, lopatkovitá 155,-
Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, ale dlhá 150 mm 260,-
Lupa Ø 60 mm, zväčšuje 2x + šošovka 5x 95,-
Lupa Ø 20 mm v kovovom puzdre, zasúvacia, zväčšuje 10x 395,-

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER (1000 ks) - balíček á 64,-

Skart

Pôvodný skart československých známok, hmotnosť ~ kg 210,-

Katalógy, literatúra

Katalógy MICHEL:
Nemecko-špeciál, 1994 390,-
Europa West, I+II.diel, 2000-01 1250,-
Nemecko-celstivosti 1991 350,-
Nemecko-TK 1991-92, celofarebný 250,-

J.Klim, V.Schödelbauer: Československo 1918-39, špeciál.kat. známok a celstvosť (2002) 890,-

Špecializované netto katalógy firmy ZBERATEL - SLOVENSKO (známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, PaL, ZZ, SCO, CM, PT):

Roky 1997-1998 50,-
Rok 1999 29,-
Roky 2000-2001 59,-
Rok 2002 44,-

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 195,-

Vlastislav Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I.vydanie 265,-

Monografie čs. známok:
- 2.diel: Pamätné 1919-1920, PČ 1919, Hospodárstvo a veda 450,-
- 3.diel: Výplatné známky 1923-1929, celiny 350,-

Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II.dopl. vydanie 2001) 235,-

Novotný: Mince Františka I. (1792-1835) 185,-

Novotný-Mouliš: Mince ČR 1918 -92, ČR a SR 1993-2003 285,-

Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V.(1835-1848) 135,-

Novotný: Mince Františka Jozefa I. (1848-1916) 235,-

Novotný-Mouliš: PAPIEROVÉ PLATIDLÁ ČR, ČR a SR 1918-1998, farebný 297,-

Novotný: Mince Františka Lotrinského (1745-67), (1766-80) 250,-

ZBERATEĽ

Mesačník pre filatelístov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov TK a iných zberateľských predmetov

Vydáva: Firma ZBERATEĽ, Bratislava. Reg. číslo časopisu MK 1188/95 zo dňa 1.2.1995 - ISSN 1335-8693

Redakčná rada: Dr. Severín Zrubec (predseda), RNDr. Milan Antala, Dr.Ondrej Földes, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Marián Jobek, Ing.Peter Malík, PhDr. Elena Minarovičová a RNDr. Michal Zika

Redakcia: Viliam Kučera - šéfredaktor, Ing. Peter Malík - odborný poradca redakcie a preklad do nemčiny, Anton Kulhánek ml. - redaktor, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny,

Adresa redakcie: ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk

Príloha:

ZBERATEĽSKÉ STATE 5/2003

Cena a predplatné: Cena za jeden výtlačok 44 Sk. Pri odbere viac ako 10 výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu. Celoročné predplatné vrátane poštovného na rok 2003 - pre abonentov zo SR 444 Sk, s prílohami 484 Sk, pre abonentov z ČR 695 Sk (570 Kč) s prílohami 755 Sk (620 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 980 Sk (24 €), s prílohami 1100 Sk (27 €), pre abonentov zo zámoria 1300 Sk (35 USD), s prílohami 1450 Sk (39 USD)

Zasielanie príspevkov:

Články na počítačových disketách (WORD) alebo elektronickou poštou (e-mail: zberatel@nextra.sk), napísané strojom alebo čitateľným písmom. Nevyžadované rukopisy redakcia nevracia. Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje.

Číslo 9/2003:

Redakčná uzávierka 28.aug., do tlače dané 8.sept., dátum vydania 12.sept.2003.

USA

Washington Crossing the Delaware River
From a Painting by Emanuel Tenison

AMERICAN BALD EAGLE

AFRICAN ELEPHANT HERD

HAIDA CEREMONIAL CANOE

THE AGE OF REPTILES

Canadian International Philatelic Exhibition

Ukážky z dnešnej ponuky firmy ZBERATEL: USA ★★ – kompletne ročníky z obdobia rokov 1962–1980 (str. 41–42)

This tribute features wildlife that share the Canadian-United States border.
Cette émission souvenirs est consacrée à la faune vivante près de la frontière entre les États-Unis et le Canada.
Wendover
Postmaster: Canadian Post Office, Toronto, Ontario

JULY 4, 1776 • JULY 4, 1776 • JULY 4, 1776 • JULY 4, 1776 • JULY 4, 1776

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA 9 2003

PERIDROMIA AMPHINOME

S. TOMÉ E PRÍNCIPE

Db 1000 1992

S. TOMÉ E PRÍNCIPE

TANZANIA

1992

European C

15.10.1992

TANZANIA

BIRDS

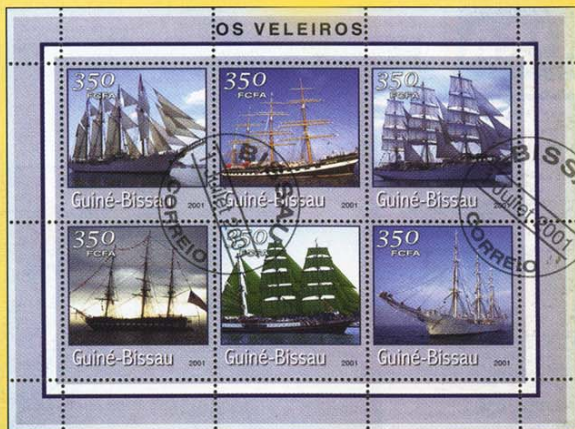
PREDATORS of Africa

TANZANIA

500/-

15.10.1992

TANZANIA

OS VELEIROS

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

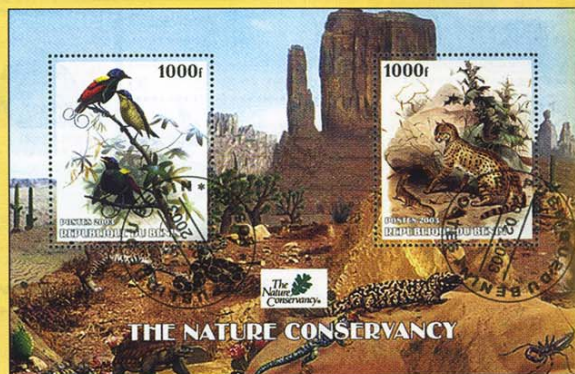

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Za zadnej strane obálky časopisu spravidla uverejňujeme ukážky © námetových emisií z ponuky **FIRMY ZBERATEĽ**. Túto tradíciu ani dnes neporušíme a ponuky venujeme aj celú 43. stranu.

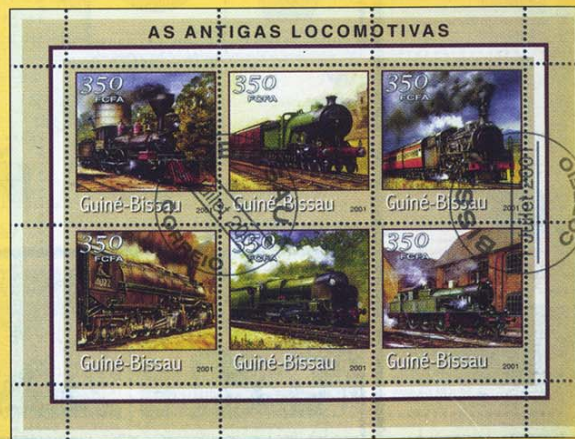

1000/-

1000/-

The Nature Conservancy

THE NATURE CONSERVANCY

AS ANTIGAS LOCOMOTIVAS

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001

Guiné-Bissau 2001